

Eskint. tsto 250/16.12.1985

ÄETSÄ 1985

KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI

Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus 06.06.-17.07.1985

SISÄLTÖ	s.
1. ESITIEDOT	1
2. JOHDANTO	
2.1. Tutkimuksen tausta	2
2.2. Hallinnollisia tietoja	2
3. MUINAISJÄÄNNÖKSEN SIJAINTI	3
4. MAININTA MUINAISJÄÄNNÖKSEN MAANKÄYTTÖHISTORI- ASTA	4
5. MENETELMÄT	
5.1. Korkeuskiintopiste	4
5.2. Koordinaatisto ja paalutus	4
5.3. Kaivamis- ja purkamistekniikka	5
5.4. Dokumentointi	6
5.5. Näytteet ja kasvikartoitus	8
6. KAIVAUSHAVAINNOT JA TULKINNAT	
6.1. Muinaisjäännös ennen tutkimusta	10
6.2. Turve- ja täytemaakerros	10
6.3. Taso ja kerros 1	11
6.4. Tasot ja kerrokset 2-5	12
6.5. Taso ja kerros 6	15
6.6. Tasot ja kerrokset 7-14	16
6.7. Profiilit	18
6.8. Löydöt	18
7. RAUNION FUNKTIOSTA JA AJOITUKSESTA	19
LYHENTEET	21
LÄHTEET	
Arkistolähteet	21
Kirjallisuus	21

1. ESITIEDOT

Turun yliopisto

Kaivausraportti

Tutkimuksen laatu, kenttätöaika:

Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus 06.06.-17.07.1985

Kunta: ÄetsäVanha kunta: KiikkaKylä: KiikkaTila/tontti: Pappila, rek. no. 2:3Paikannimi: RiihimäkiMaanomistaja: Kiikan seurakuntayhtymä

Os. Kirkkoherra Antti Heikkilä

Pappila/Kirkkoherranvirasto

38300 KIIKKA

Puh. 932-35 213

Karttalehti: PK 2121 04 KIIKKA, pain.1979

x=6801 66 y=435 84 z=58.67 korkeusjärjestelmässä N60

Löydöt: TYA 266:1-901 pronssia, rautaa, keramiikkaa, palanutta ja palamatonta luuta, kuonaa, palanutta savea, liusketta, piitä ja kvartseja, hiiltä, lasia ja puuta jne.Valokuvat: Neg. TYA F 9819-9973, diat TYA D 149:1-128Aikaisemmat tiedot:

-Tarkastus: A.O. Heikel 1898

-Inventointi: U. Salo 1950: Kiikan kiinteät muinaisjäännökset.

-Kaivaus: H. Oksala 1984: Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus, Äetsä, Kiikka, Pappila, Riihimäki 09.07.-17.08.1984.

Aikaisemmat löydöt: Miekka, Satak. mus. 2095 ja keihäänkärki, Satak. mus. 2096 (peräisin samasta kalmistosta, mutta eri rauniosta, joka nykyisin tuhoutunut). TYA 257:1-369 (rauniosta 11 v. 1984).Tekstiosan sisältö:

20 sivua tekstiä

2 valokuvaluettelo

2 karttaliitettä

3 näyteluettelo

1 karttaluettelo

1 kasviluettelo

5 valokuvaliitettä

3 muuta liitettä

Tutkimukseen kuuluva muu materiaali:

-Kaivaustulokset vuodelta 1984

-1 löytöluettelo ja 29 karttaa

Negatiiveja, dioja ja esineitä säilytetään Turun yliopiston arkeologian osaston arkistossa.

2. JOHDANTO

2.1. Tutkimuksen tausta

Kaivauskohde liitettiin TY:n arkeologian osaston prof. Salon laatimaan vuoden 1985 kenttätöohjelmaan Äetsän kunnan myönnettyä kaivaukselle rahoituksen. Tutkimuksen päämääränä oli viedä päätökseen v. 1984 avatun raunion no. 1 tieteelliset tutkimuskaivaukset. (Kartta 1) Tarkoitus oli myös selvittää Kiikan alueen rautakautista asutusta liittyen osana Suur-Sastamalan historian kirjoittamishankkeeseen. Ongelmanasettelu liittyi TY:n arkeologian osaston kiinnostuksen kohteena olevan Kokemäenjokivarren tutkimusalueeseen.

Tämänvuotisena tavoitteena oli v:n 1984 kaivausalan lisäksi avata aluetta 8 m² itäänpäin, jossa sijaitsi raunion itäreuna. Lisäksi avattiin vielä raunion keskelle jätetyt profiilikaistat. Nämä tavoitteet toteutettiin, ja kaivausalueen kokonaispinta-alaksi muodostui 72 m².

Muiden taustatietojen kohdalla ks. Oksala 1984,3.

2.2. Hallinnollisia tietoja

Kaivuksen valvojana toimi professori Unto Salo ja kenttätöitä johti huk Hilikka Oksala, joka oli TY:n ja työvoimatoimiston kautta palkattu työvoimaministeriön valtion virastotyöntekijöille myöntämistä työllistämisvaroista. Teknisenä apulaisena toimi fil. yo. Tuija Keinänen, jonka palkan maksoi Äetsän kunta. (LII-TE I) Hänen tehtäviinsä kuului kaivauskarttojen piirtäminen sekä esi- ja jälkitöihin osallistuminen. Kaivajina toimi 6 äetsäläistä 15-17-vuotiasta koululaista, joiden palkan maksoi Äetsän kunta:

Kati Aalto

Päivi Siuko

Arttu Hirvikorpi

Sirpa Tuominen

Janne Laine

Mika Vehmersuo

Tutkija Terttu Lempiäinen TY:n kasvitieteen laitokselta suoritti kaivauksen siemennäytteiden makrofossiilikartoituksen. Jorma ja Jussi Aarnio Rauman metallinetsinseurasta suorittivat 03.07.85 raunion sektorikaistojen sekä raunion 2 kartoituksen metallinetsimellä.

Kaivauksen johtaja ja tekninen apulainen suorittivat kenttäesityöt

31.05.-06.06., kaivajat saapuivat 06.06., jolloin itse kaivaustyö aloitettiin, ja viimeinen kenttätyöpäivä oli 17.07. Varsinainen kaivausaika käsitti siten yht. 29 työpäivää. Kokonaisuutena kaivauksen johtaja teki esitöitä 09.05.-06.06. -välisenä aikana; tekninen apulainen osallistui esitöihin lisäksi mm. 23.-24.05. sekä 31.05.-06.06. Jälkitöitä hän teki mm. 18.07.-09.08. ja 13.-16.11. -välisinä aikoina. Kaivausjohtajan jälkityöaika oli 18.07.-n. 29.11. Ks. erillinen selvitys miestyöpäivistä ja -tunneista. (LIITE II)

Äetsän kunnan varaama kaivausmääräraha oli alunperin yht. 59 500 mk, josta 07.11.85 -mennessä oli jäänyt käyttämättä 1312.66 mk kaivauskirjanpidon mukaan. Kaikkiaan määrärahasta oli ko. ajankohdtaan mennessä käytetty n. 58 187.34 mk. Myöhempien tietojen mukaan myönnetty summa kuitenkin kohosi vielä yli 60 000 mk:aan. (LIITE I)

3. MUINAISJÄÄNNÖKSEN SIJAINTI

Tutkimuskohde sijaitsee Äetsän kunnassa, aivan Kiikan kirkonkylän keskustassa, Kiikan kirkolta n. 440 m linnuntietä (60 graadia) kaakkoon, kantatien no. 2484 eteläpuolella, n. 140 m Kiikansillasta keskustaan päin, Union-huoltoaseman ja ko. kantatien vastakkaisella eli eteläisellä puolella. (Oksala 1984,5) Tutkittu raunio on osa kalmistoksi määriteltä aluetta, joka käsittää n. 12 vastaavanlaista, mutta pienempää kumpumaista, osittain epävarmaa rauniota. (Kartta 1) Kalmisto sijaitsee tarkemmin Kiikan kirkkoherranvirastosta eli pappilarakennuksesta ja sen puutarhasta n. 50m itään olevalla niityllä. Kaivettu raunio 1 on niityn keskellä sijaitsevan raunioryhmän pohjoisin.

Kalmistoalue muodostaa loivasti etelään viettävän rinteen, joka päättyy jyrkästi kohti Kokemäenjokea viettävään törmään. Alueen halki kulkevat 50-60 m:n korkeuskäyrät, joen pinnan ja kaivauskiintopisteen välinen korkeusero on n. 10 m. (Oksala 1984, 5-6)

Vuoden 1985 kaivaushavaintojen mukaan alueen kulttuurikerroksen alla oleva pohjamaaperä on saven- ja soransekaista silttiä.

Muun ympäristön, esihistoriallisen kulttuuriympäristön ja tutkimushistorian kuvausten kohdalla ks. Oksala 1984, 4-9.

4. MAININTA MUINAISJÄÄNNÖSALUEEN MAANKÄYTTÖHISTORIASTA

Koska vuoden 1984 kaivaustulokset antoivat viitettyä epäillä, että kaivausalueen päällä mahdollisesti keskiajalla tai historiallisen ajan alussa olisi ehkä sijainnut rakennuksia, (Oksala 1984,23) katsottiin aiheelliseksi tutustua aluetta koskeviin vanhoihin karttoihin. Muinaisjäännösalue lienee varhaishistoriallisesta ajasta saakka sijainnut aivan Kiikan kirkonkylän tuntumassa, sillä maanmittari Jonas Strengin kylänkarttaan v:lta 1644 on merkitty alue, jossa on n. 12 rauniokummulta näyttävää kukkulaa. Mikäli kyseessä on juuri Riihimäen muinaisjäännösalue, se tuolloin näyttää olleen muuten rakentamaton, vain pari taloa sijaitsi alueen joen? puolella. (Streng 1644, 106) Samoin Antti Heikkilän tiedonannon mukaan alueesta olevalla kartalla v:lta 1770 ei muinaisalueen päällä ole tuolloin ollut rakennuksia. (Heikkilä 1985: suull. tiedonanto)

5. MENETELMÄT

5.1. Korkeuskiintopiste

Kaivauksen korkeuskiintopisteenä käytettiin v.1984 paikalle siirrettyä korkeuspistettä, jonka lähtökohtana oli Maanmittaushallituksen korkeuspiste no. 1576 Tampere-Peipohja-radon varrella Kikkerlän entisellä pysäkillä (Oksala 1984, 9 ja liite Va) ja b)). Kaivauksen kiintopisteen korkeus oli siten 58.67 m mpy ja se sijaitsi suurehkolla, selvästi erottuvalla maakivellä, avatusta kaivausalueesta n. 10 m etelään. (Kartta 1 ja LIITE IX:1, neg. 9826) Kiintopistekohta oli maalattu kiveen punaisella.

Vaaituskojeen paikka oli kiinteä. Koje sijaitsi tukipaaluilla kaivausalueen kaakkoisosassa, n. 2.5 m kaakkoon kaivausrudusta 98/342. Kiintopisteen ja kojeen kiinteä korkeusero oli 92.4 cm.

5.2. Koordinaatisto ja paalutus

Kaivauskoordinaatiston peruspiste 80/300 sijaitsi pappilan autotallin SE-nurkalta tasan 20 m:n, ja NE-nurkalta 22.36 m:n päässä, siis näiden suorien leikkauspisteessä. Peruslinja kulkee tämän pisteen kautta S-N-suunnassa, eli v. 84 tästä pisteestä vedettiin peruslinja suuntaan 0^g. (Oksala 1984, 10; Kartta 1)

Koordinaatiston kaivausruudut olivat 2x2 m alaltaan, eli x-koordinaatti kasvoi parillisin metrivälein kohti pohjoista ja y-koordinaatti vastaavasti kohti itää. Paalutuksessa käytettiin apuna v:n 1984 kaivausalueen nurkkiin iskettyjä merkkipaaluja. V:n 1985 kaivausalueeksi paalutettiin täsmälleen v. 1984 avattu alue, joka levittäytyi röykkiön 1 alalle neliömäisesti ja oli laajuudeltaan 64 m². Lisäksi Pythagoraan lauseen avulla paalutettiin 2 kaivausruutua itäänpäin, tämä muodosti 8 m²:n lisäyksen edellämainsittuun. Kukin paalu siis sijaitsi toisistaan 2 m:n päässä, ja kunkin kaivausruudun tunnusluku, eli etäisyys pisteestä 0/0 peruspisteeseen 80/300 kautta, merkittiin aina ruudun SW-nurkassa olleeseen paaluun. Täten koko paalutettu alue käsitti ruudut 96-102/334, 96-102/336, 96-102/338, 96-102/340 ja 98-100/342. Pohjoiselle ja itäiselle reuna-alueelle hakattiin lisäksi ruutujen reunoja merkitsemään paalut 104/334-342 sekä 98-102/344.

V. 84 kaivamatta jätettyjen kaistojen profiilien leikkauslinjat kulkivat jälleen linjoja x=100 ja y=338 pitkin. Röykkiön origo sijaitsi näiden linjojen leikkauspisteessä 100/338 keskuskivellä. Näin muodostuivat sektorit I, II, III ja IV kaivamattomien sektorikaistojen NW-, NE-, SE- ja SW-puolille, (vrt. Oksala 1984, 10-11) mutta sektoriin II lisättiin ruutu 100/342 ja sektoriin III ruutu 98/342. (Ks. esim. kartat 3-13)

Paalutuksen jälkeen suoritettiin pintavaaitus siten, että kaivamattomia sektorikaistoja pitkin otettiin korkeuslukemat metrin välein turpeen pinnasta. Myös aiemmin avaamattomat ruudut 98-100/342 pintavaaitettiin paalujen kohdilta sekä keskeltä. (Kartta 2)

5.3. Kaivamis- ja purkamistekniikka

Ensimmäiseksi poistettiin turpeet lapioiden avulla neliömäisinä levyinä tai noudattaen edellisvuotisia turveleikkauksia. Turpeet pinottiin kaivausalueen N-puolelle kottikärryjen avulla. Turpeiden pohjat tarkistettiin, erityisen huolella ruutujen 98-100/342 ja kaistojen osalta. V. 1984 kaivettujen ruutujen kohdilta poistettiin sekoittunut täytemaa ja -kivet sektor~~e~~ittain lapioiden avulla. Sen jälkeen poistettiin alla olleet muovit. Sektoreissa I ja IV paljastui taso 4, ja sektoreissa II ja III paljastui taso 5. Irtomaata kasattiin kaivausalueen NE- ja SW-puolille ja kivet koottiin 2 pinoon kauemmaksi N-osaan sekä SE-nurkkaan.

Tasot ja kerrokset vuorottelivat edellisvuotiseen tapaan: Esim. tason 4 jälkeen kaivettiin lastoilla kerros 4, jonka jälkeen saavutettiin taso 5. Ruutujen 98-100/342 turpeiden poisto aloitettiin 18.06. edeten vastaavanlaisesti alaspäin. Kerros- ja tasovälit pyrittiin pitämään 10 cm:n paksuisina. Dokumentointi tapahtui pääasiassa tasoittain. Nämä puhdistettiin ennen valokuvausta. Vaaitsemisen jälkeen myös kivet poistettiin kerroksittain.

Sektorij- ja profiilikaistat jätettiin kaivamatta n. 30 cm:n leveydeltä, kunnes tasokaivaus muilta osin oltiin saatettu pohjaan. Tällöin profiilit dokumentoitiin, sen jälkeen myös kaistat kaivettiin vastaavasti kerroksittain pohjaan. Kaistojen dokumentointi niinkään tapahtui tasoittain. Ruutujen pohjatasot tarkistettiin lopuksi lapionpistoin.

Kuivaseulonta kohdistui itse röykkiökiveyksestä irrotettuun tummaan kulttuurimaahan. Vesiseulonnasta joen rannassa luovuttiin työkurinpidollisista syistä.

Sateiden varalta kaivajat rakensivat pitkistä laudoista sadekatoksen, jonka koko oli 4x4 m. Siten kehys sopi hyvin 11 sektoriin kerrallaan. Katteena oli lainapeite. TYA:n ja kunnan lainaamia työkaluja säilytettiin kunnan paikalle toimittamassa työmaakopissa, joka toimi myös ruokailu- ja toimistotilana.

Koska ennallistamista varten jäi vain 1 työpäivä, tilattiin Aulis Tiensuulta kaivinkone täyttämään kaivantoa. Alimmaisiksi laitettiin suurin osa kivistä, päälle irtomaa. Kaivajat asettelivat turpeet ja loput kivet päällimmäisiksi lapioiden ja kottikärryjen avulla. Keskuskiven huippu sekä muutamia pintakiviä jätettiin näkyviin, kuten oli ollut ennen kaivaustakin. Kaivausalueen uloimpiin kulmiin jätettiin punaisiksi maalatut paalut no. 96/334, 104/334, 104/342, 102/344, 98/344 ja 96/336 merkitsemään kaivausalueen rajoja. Ne kohoavat maanpinnasta 10-20 cm. (LIITE IX:5, neg. 9972)

5.4. Dokumentointi

Esinedokumentoinnin perusedellytyksenä oli, että kaikista löydöistä talletettiin sijaintitiedot vähintään sektorin, ruudun ja kerroksen tarkkuudella. Pelkästään tätä tarkkuutta sovellettiin ns.

massalöytöihin, joita olivat kuona, palanut savi, palamaton luu, iskokset, hiili, puu, lasi jne. Tärkeimmiksi luokiteltujen löytöryhmien ja yksittäisten löytöjen sijaintitiedot mitattiin lisäksi ruutujen sisäisiin koordinaatistoihin cm:n tarkkuudella etäisyyksinä x:n ja y:n 0-linjoista, joita olivat ruutujen W- ja S-rajat. Ruudun sisäisessä koordinaatistossa siis x=0-200 S-N-suunnassa ja y=0-200 W-E-suunnassa. Tällaiset löydöt myös vaaittiin korkeuden suhteen. Näitä ns. tärkeitä löytömateriaaleja olivat metalliesineet, keramiikka, palanut luu ja hiilinäytteet. (Löytöluettelo ja kartat 24-28). Selvästi resentit ja sekoittuneesta täytemaasta saadut esineet heitettiin jälkityövaiheessa pois. (LIITE III)

Kartoitus alkoi pintavaaituskartan laatimisella 1:100. (Kartta 2) Muutoin kartat piirrettiin suhteessa 1:20 tasoittain. (Kartat 3-23) Tasokartat piirrettiin myös profiilikaistoista 1:20. Profiilikartat piirrettiin sektorilinjan x=100 etelänpuoleisesta, W-E-suuntaisesta profiilileikkauksesta (A) ja sektorilinjan y=338 lännenpuoleisesta, N-S-suuntaisesta profiilileikkauksesta (B). (Kartta 29) Jälkitöiden yhteydessä laadittiin 5 löytökarttaa 1:20 kerroksista 1-5 mitattujen ja vaaittujen löytöjen perusteella. Löytökartoille on merkitty myös näytteenottokohdat näytteistä L1-6, M1-3 ja H1-5, sekä joitakin löytökeskittymiä. (Kartat 24-28 ja LIITE IV)

Kirjallinen dokumentointi suoritettiin systemaattisesti tasoittain. Tämän tavoitteena oli objektivisoida stratigrafisia havaintoja ja tulkintoja tasokartoituksen rinnalla toisiaan täydentävinä seikkoina. Myös löydöt, valokuvat, näytteet ja päivän tapahtumat kirjattiin. Löydöt numeroitiin ja luettelointiin erityisille kaavakekorteille.

Mustavalkokuvaukseen käytettiin TYA:n Nikon FM-2-kameraa, jossa oli 35 mm:n objektiivi. Koemielessä käytettiin eri valmistajien, kuten Agfan, Fujin, Ilfordin ja Kodakin 100-125 ASA:n mv.-filmejä. Erot esiintyivät ainoastaan pinnakkaisvedoksissa. Yhteensä kohteesta otettiin 154 mv.-kuvaa. Mv.-kuvilla pyrittiin dokumentoimaan kaikki mahdollinen yleisestä yksityiseen. (LIITE V a): 1-7)

Diakuvauksessa käytettiin kaivausjohtajan Yashica FX-3-kameraa, jossa olivat objektiivit Zoom 42-75 mm ja Tamron 2: 28 mm:n laajakulma. Myös tässä yhteydessä käytettiin yllämainittujen valmis-

tajien filmejä, ASA 100. Erityisesti työvaiheita ja maan värieroja haluttiin tallentaa dioille, joita otettiin yht. 128 kpl. (LII-TE V b):7-12) - Tasot valokuvattiin sektorikokonaisuuksittain, jolloin apuna käytettiin kuvaustikkaita. Ruudut 98-100/342 kuitenkin kuvattiin omina yksikköinä.

Useimmat löydöt koottiin minigrip-muovipusseihin, joiden suut avattiin yöksi löytöjen kuivattamiseksi ja homehtumisen estämiseksi. Metalliesineet asetettiin hapottomaan silkkipaperiin ja laatikoihin puhdistamatta. Löydöt järjestettiin materiaaleittain ja massalöydöt sekä keramiikka ja palanut luu puhdistettiin pääosin hammasharjojen, -tikkujen ja pinsettien avulla. Palanut savi ja osa keramiikasta huuhdeltiin kevyesti vedellä, muut materiaalit puhdistettiin kuivina.

5.5. Näytteet ja kasvikartoitus

Kaivauksella kerättiin ¹komentyypisiä maanäytteitä. Kullekin näyteryhmälle annettiin oma kirjainkoodi, jonka rinnalla esiintyy näytteen juokseva järjestysnumero. (LIIITE VI)

C₁₄-ajoituksia varten koottiin mahdollisimman edustavia radihiinäytteitä, no:t H1-7. Nämä olivat vahvoja hiilikeskittymiä, joita saatiin pääasiassa kerroksista 4 ja 5. Syvin hiilinäyte tuli kerroksesta 10 ja yksi näyte (H6) saatiin ruudun 96/340 5. kerroksessa esiin tulleesta laattakiveyksestä (s.14). Hiilinäytteet koottiin tinapaperiin, kuivattiin ja puhdistettiin pinsetein. (LIIITE VI b):3)

Ns. "muita näytteitä", eli satunnaisnäytteitä, talletettiin yht. 8 kpl, no:t M1-8. Ne koostuivat mm. ruudun 96/340 laattakiveyksen alla olleesta palaneesta savimaasta, yhdestä hiiltyneestä siemenestä, ruudun 98/334 NW-nurkassa sijainneesta puupaalusta sekä haisevasta paakkumaisesta humuskokkareesta M7. (LIIITE VI c): 4)

Terttu Lempiäisen analysoitaviksi koottiin kulttuurimaata siemennäytteitä varten, kutakin n. 1 l:n verran elintarvikemuovipusseihin. Kaikki näytteet olivat kuivia. Tarkoituksena oli etsiä muinaisia hiiltyneitä jyviä. Näytteet pyrittiin kokoamaan syvis-
tä ja vahvoista, noensekaisista kulttuurikerroksista, jotta mahdolliselta reservertiltä juuristoainekselta oltaisiin välttytty.

Näytteenottokohdat sijoitettiin siten pääasiassa røykkiökiveykseen ja runsaslöytöisiin kohtiin, jotta näytteet mahdollisesti pystyttäisiin myöhemmin ajoittamaan tarkemmin. Kaikkiaan Lempiäiselle koottiin 15 näytettä, numerot L1-15. (LIITET VI a):1-2) Oheisessa liitteessä (LIITE VII) Lempiäinen on itse selvittänyt raunioon kohdistuneen makrosubiilialianalyysin tuloksia, jotka vaikuttavat kulttuurihistoriallisesti merkittäviltä, etenkin pölkkyvehnän (*Triticum compactum*) ja muutaman muun kulttuuri-indikaattorikasvin siemenesiintymän osalta.

V. 1984 aloitettua kasvillisuuskartoitusta täydennettiin 1985 siten, että paalutetulta kaivausalueelta ennen turpeen poistoa koottiin kustakin kaivausruudusta edustaja kutakin erotettavaa kasvilajia muovipussiin. Kasvit prässättiin kevyesti, jonka jälkeen ne pyritti nopeasti tunnistamaan. Tavoitteena oli tarkistaa, oliko v. 1984 avatun kaivausalueen turvekerroksessa mahdollisesti itänyt joitakin esihistoriallista muinaisjäännöstä indikoivia kasveja. Sekä siemennäytteiden makrofossiilialianalyysin että kasvillisuuskartoituksen kautta yritetään saada mm. viitteitä alueen aiemmasta kasvillisuus- ja viljelyhistoriasta. Kasvien tunnistamisen (Kurtto 1980) jälkeen laadittiin alueesta kasvikartta ja kasviluettelo. (LIITE VIII:1-2)

Matikaisen-Riikosen määrittelemiä rautakautisiin kalmistoihin liittyviä muinaiskasveja ei kartoitetulta alueelta löytynyt ainutakaan v. 85. (Matikainen-Riikonen 1984, 8-19) Sen sijaan uusia havaittuja lajeja oli itänyt seuraavasti: peltokanankaali, rikkavoikukka, lituruoho, peltotädyke, hiirenhäntä, valkoapila, rohtotädyke, ketohärkki, porkkana, orvontädyke, niittyleinikki, lampaannata ja niittysuolaheinä, yhteensä 13 lajia. Näistä Lempiäisen mukaan (LIITE VII) kuitenkin yleisesti kulttuuria indikoivia kasveja ovat voikukka, apila sekä nokkonen, jota löytyi molempina tutkimusvuosina. Tunnistamattomia kasveja oli yht. 26 kpl, tunnistettuja lajeja niinikään 26. V. 1984 löydettyjä, mutta v.1985 kaivausalueella havaitsemattomia lajeja olivat siankärsämö, nurmirölli, harakankello, nurmihärkki, koiranheinä, nurmilauha, peltokorte, punanata, kataja, englanninraiheinä, ruokohelpi ja lehtonurmikka, yht. 12 lajia. Molempina vuosina havaittuja lajeja oli yht. 13. Erot havainnoissa johtunevat siitä, että v.85 kasvit kerättiin kesäkuun alkupuolella, kun taas v:n 84 kasvit koottiin heinäkuussa, joten eri lajien kasvuajat lienevät vaikuttaneet asiaan.

T. Lempiäisen v. 1984 suorittamasta kaivausaluetta ympäröivän kalmistoalueen makrotason kasvillisuuskartoituksesta ks. Oksala 1984, 13-15 ja liitteet IX ja X.

6. KAIVAUSHAVAINNOT JA TULKINNAT

6.1. Muinaisjäännös ennen tutkimusta

Kaivetun raunion alkuperäinen muoto oli pyöreähkö, ruohon peittämä kumpare, jonka keskeltä pilkotti kolmiteräinen suuri kivi. Raunion halkaisija oli n. 7 m, ympäröivän maanpinnan suhteen erottuva korkeus oli n. 0.5 m (Oksala 1984, 15). Alkukesällä 1985 edellisenä vuotena ennallistettu kaivausalue näytti umpeutuneen hyvin. Kasvillisuus tiheydeltään ei tosin ollut itänyt aivan ympäröivän kasvillisuuden vahvuiseksi, lajisto oli kaivausalueella vaaleamman vihreää ja pienikokoisempaa kuin ympärillä. Sektorikaistojen kasvillisuus oli säilynyt kuitenkin lähes normaalina.

6.2. Turve- ja täytemaakerros

Turvekerros oli tutkittu jo v. 1984 raunion päältä muilta osin, paitsi ruuduista 98-100/342 ja profiilikaistoista ruuduissa 100/334-342 ja 96-102/338. Täytemaan paksuus v. 1984 avatulla alueella oli sektoreissa I ja IV n. 40-50 cm ja sektoreissa II ja III 50-60 cm noudatellen raunion alkuperäistä muotoa, jolloin kerrokset olivat paksuimmillaan lähinnä keskuskiveä. - Ruutujen 98-100/342 pintaturpeen kasvillisuutta hallitsivat timotei ja nurmipuntarpää. Paksuudeltaan turve oli 5-10 cm. (Kartta 29) Löytöinä turpeesta tuli palanutta savea ruudusta 100/342 yht. 75.2 g ja palamatonta luuta. Myös ruudusta 98/342 tuli 3 palaa palanutta savea. (Löytöluettelo)

Sektorikaistojen pintaturve oli kenttätöiden aikana litistynyt, joten sen paksuus vaihteli 2-20 cm:iin, missä maakiviä ei tullut pintaan. (Kartta 29) Kaistojen turveosasta ei tullut muita löytöjä kuin pari palaa puuta ja palamatonta luuta ruutujen 100/334 ja 100/338 kaistoista. Kaistoja kaivettiin kaikkiaan 8 ruudun alueelta. Niitä olivat W-E-suunnassa ruutujen 100/334-342 S-reunat ja ruutujen 96-102/338 W-reunat S-N-suunnassa. (Kartat 14-23, 29)

6.3. Taso ja kerros 1

Tasot 1-5 kaivettiin v. 85 ainoastaan ruuduista 98-100/342 sekä sektorikaistoista. Ruudun 100/334 sektori- eli profiilikaistan taso 1 oli melko kivetön, kuten yleisesti ottaen oli koko keskuskiven W-puoli. (Oksala 1984, 17) Maaperä oli väriltään tummahkoa kulttuurimaata. Heti kaistan E-puolelta alkoi keskuskivi, joka peitti kokonaan ruudun 100/336 sektorikaistan, ulottuen vielä ruudun 100/338 SW-nurkkaan. Origosta itään mainitun ruudun eteläisen kaistan W-osassa oli röykkiökiveyksen jäännöksiä, suurehkoja kiviä, \emptyset 50-20 cm, välissä nokimaata. Kaistan E-osassa kiveys oli erittäin tiheää ja kivet pienempiä, \emptyset 2-20 cm. Kiveys harveni hiukan ruudun 100/340 S-kaistassa, kivien välissä oli tummaa kulttuurimaata. Röykkiökiveys näytti päättyvän ruudun 100/342 W-reunassa, sillä kaistan E-osa oli lähes kivettömän, tumman kulttuurimaan peitossa. Ruudun 96/338 W-kaistan S-osassa oli tumma kulttuurimaa-alue, joka tummeni nokimaaksi parin suurehkon, \emptyset 20-40 cm:n kiven N-puolella. Nokimaa-alueessa oli muutamia pikkukiviä. Tiheintä kiveys oli paalun 98/338 molemmin puolin, tummaa nokimaata esiintyi kivien välissä keskuskiveen asti, joka alkoi aivan kaistan 98/338 N-osassa. Kiveys jatkui harvempaan keskuskiven N-puolisilla kaistoilla 100-102/338. Viimeksi mainitun kaistan N-osa oli jo täysin kivetöntä tummaa kulttuurimaata. Tiheimpänä runiokiveys esiintyi sektorin III W-puolisilla ja sektorin II S-puolisilla kaistoilla. (Kartta 14)

Ruutujen 98-100/342 tasot 1 olivat melko homogeenisesti tumman kulttuurimaan peitossa, ruudun 98/342 NW-nurkkaan vaikutti keskityneen runion itäisin osa muutaman kivenhuipun muodossa. (Kartta 12)

Tson 1 jälkeen kaivetusta kerroksesta 1 löytöjä tuli kaikkiaan 5 ruudun ja kaistan alueelta, eniten ruuduista 98-100/342 luonnollisesti, koska näiden alat olivat laajimmat. Eniten tuli palanutta savea, yht. 377.64 g, josta suhteessa suurin^{osa} 180.32 g, oli sijoittunut ruudun 100/338 W-E- ja S-N-suuntaisille kaistoille. Eniten eri löytölajeja saatiin kuitenkin ruudusta 98/342: 2 rautavarrasta, kuonaa, palanutta luuta ja savea, hiiltä, lasia, nahkaa ja kerroksen ainoa keramiikan pala. Palanutta luuta oli tosin enemmän ruudussa 100/342, yht. 1.21 g. Ruudun 96/340 profiilin yläosasta löytyi rautaraha TYA 266:1. (Kartta 24)

6.4. Tasot ja kerrokset 2-5

Tasolle 2 tultaessa oltiin rauniokiveystä poistettu profiilikais-toilta 1 kerros niin, että havaittavissa oli lähes koko kaistalla 98-96/338 tumma nokimaakerros, kaistan S-osassa oli hiilipitoista kulttuurimaata. Ilmiö oli sama kaistoilla 100/338-340. Kaistan 100/340 E-puoli vaihtui jo peltomullantyyppiseksi tummaksi kulttuurimaaksi, ja kaistan 100/342 W-päässä rauniokiveys loppui ja vaaleahko kulttuurimaa alkoi kohti itää. Kivien koot mainituilla kaistoilla vaihtelivat \emptyset 2-30 cm:iin. S-N-suuntaisen kaistan 100-102/338 koostumus erosi edellä mainituista siinä, että sen kivet olivat kooltaan pienempiä, \emptyset n. 2-15 cm ja maaperä oli tummaa kulttuurimaata. Rauniokiveys näytti päättyvän kaistan 102/338 N-puolella. Rauniokiveyksen E-osa oli tullut selkeämmin esiin erityisesti ruudun 98/342 NW-osassa. (LIITE IX:5, neg. 9880) Kivien koot olivat \emptyset n. 15 cm. (Kartat 12 ja 15)

Kerroksen 2 metallilöytö oli TYA 266:2, pieni lattea metallipyörylä, joka tuli esiin ruudun 96/338 profiilikaistan keskeltä, aivan sen W-reunalta kiveyksestä. Muuten löydöt olivat keskittyneet ruudun 100/338 kaistoille, lähelle keskuskiveä. Täältä löytyi eniten keramiikkaa, palanutta savea, palamatonta luuta ja hiiltä. Palanutta luuta tuli 3 löytöä ruudusta 100/342 ja kuonaa runsaimmin ruudusta 98/342 (92.9 g). (Kartta 25 ja löytöluettelo)

Tasolla 3 S-N-suuntaisella kaistalla ruudussa 98/338 rauniokiveys oli tiheähköä, kivet suurehkoja, \emptyset n. 25 cm, etelämpänä ja ruudussa 96/338 kivet pienenevät ja harvenivat, väliaine oli erittäin tummaa nokimaata, rauniokiveyksen S-kärjessä tumman kulttuurimaan rajalla erityisen hiilipitoista. Sama oli havaittavissa kaistalla 100/340 ja S-N-suuntaisella kaistalla 100/338 noki- ja kulttuurimaan raja-alueella. Viimemainitussa oli tullut keskuskiven N-puolella esiin nokimaata. Kaistojen 100/340-342 taitekohdassa tumma kulttuurimaa muuttui hiilialueen kautta vaaleahkoksi kulttuurimaaksi, ja aivan kaistan 100/342 E-päässä oli jo puhdasta maata. Ruuduissa 98-100/342 tumma kulttuurimaa vallitsi, mutta kaivausteknisistä syistä johtuen kaistan 100/342 taso 3 oli 5-15 cm syvemmällä kuin ruutujen 98-100/342. (Kartat 12 ja 16)

Kerroksesta 3 tuli esiin 2 metallilöytöä. Rautaveitsen katkelma

TYA 266:7 löytyi kaistan 96/338 S-päästä, røykkiökiveyksen reuna-alueelta, noki- ja kulttuurimaan tatekohdasta. (LIITE IX:3, neg. 9956) Myös metallipyörä TYA 266:3 tuli rauniokiveyksen noki- maasta, mutta ruudun 100/338 W-E-suuntaiselta kaistalta. Kera- miikkalöydöt (26.05 g; 6 kpl) ja palanut luu (2 löytöä, 0.51 g) keskittyivät ruutuun 98/342. Massalöytöjä tuli runsaasti kais- toilta: palaneen saven keskittymä, 655.9 g, tuli esiin kaistan 102/338 keskeltä rauniokiveyksen ulkoreunalta, ruudun 100/338 kaistalta tuli 800.2 g:n painoinen metallikuonan pala ja melko runsaasti hiiltä. (Kartta 26 ja löytöluettelo)

Tasossa 4 rauniokiveyksen kivet oltiin jo pääasiassa poistettu kaistoilta. Nokimaakerros oli kuitenkin vielä jokseenkin vahvaa poistetun kiveyksen alla. Ruudun 100/338 W-E-suuntaisella kais- talla nokimaa rajoittui ko. ruutuun, kaistan keskellä paljastui vielä kivitihentymä, jossa kivien koot olivat \emptyset n. 2-30 cm. Ladelma ulottui osittain keskuskiven alle. Ruudun S-N-suuntai- sessa kaistassa nokimaa oli hajaantunut kaistan keskelle ja NW-osaan. Ruudun 98/342 NE-osassa paljastui kulttuurimaan kes- keltä jo pieni vaalean kulttuurimaan alue. Ruudun SE-osassa ja ruudun 100/342 NE-osassa olleet suurehkot kivet tulkittiin rau- nion ulkopuolisiksi luonnonkiviksi, vaikka ympärillä olikin vielä kulttuurimaata. (Kartat 12 ja 17) Mainittakoon lisäksi, että sektorissa IV edellisvuonna dokumentoidussa, muovin alta paljas- tuneessa tasossa 4 ruutujen 98/334-336 välillä esiintyi kylmä- muurauksentapaista, tiheää reunakiveystä. (LIITE IX:1, neg. 9846)

Kerros 4 kaivettiin siis kaistojen ja ruutujen 98-100/342 lisäk- si kokonaan sektoreista I ja IV. Metallilöytö TYA 266:9, rautai- nen 4-kulmainen niitinpää saatiin kaistasta 100/340. Muuten löydöt olivat keskittyneet sektoreihin I ja IV. Tiheimmät kera- miikka-alueet sijaitsivat ruuduissa 96/334-336 rauniokiveyksestä lounaaseen ja ruuduissa 100/334 ja 102/336, jossa oli keramiikkaa 105.73 g. Itse kiveyksestä ei löytöjä kovin runsaasti tullut, vaan löytöalueet ikäänkuin kiersivät raunion reunoja sektoreis- sa I ja IV. Myös palanutta savea oli keskittynyt ruutuun 102/336 1081.6 g:n verran. Palanutta luuta löytyi runsaasti keskuskiven läheltä kaistalta 98/338, yht. 10.47 g ja palamatonta luuta vie- reiseltä kaistalta 96/338, yht. 109.57 g. Hiiltä tuli runsaasti ruudun 100/338 kaistoilta: 30.04 g, mutta ruudun 96/336 hiilikes- kittymästä otettiin näyte H3, joka mahdollisesti on yhteydessä edellisen kerroksen löytöön TYA 266:7. Ruuduissa 98-100/334

jatkettiin puupaalujen paljastamista. (Kartta 27 ja löytöluettelot)

Taso 5 oli kaivettu jo v. 1984 sektoreissa II ja III. (Oksala 1984: kartta 7) Muualla kaivausalueen SW-, NW- ja E-reunoilla tasossa 5 alkoi jo esiintyä vaaleaa kulttuurimaata, paikoin lähes puhdasta soraakin, kuten myös aivan rauniokiveyksen N-reunalla. Muutoin raunion ulkoreunalla vallitsi vielä tumma kulttuurimaa, paitsi keskuskiven (huom. kartoissa "kallio") ympärillä ruuduissa 98/336 ja 100/336 kiveyksen välissä oli vielä nokimaata; kaistoilta tämä oli jo tässä vaiheessa poistettu tumman kulttuurimaan päältä. Sektorissa I oli tullut esiin vielä tiheähköä rauniokiveystä ruuduissa 100-102/336, kun taas kaistoilta kiveys oltiin jo lähes poistettu. (LIITE IX:4, neg. 9959) Ruudun 100/342 kaistan W-osassa esiin tuli jo savensekainen ja puhdas hieno hiekka. Ruudun 98/342 SE-osassa sijaitsi S-N-suuntainen kivirivi, kulttuurimaa-ajan E-puolella. Näiden väliin jäi vielä ohut savialue. Kivien (5 kpl) halkaisijat olivat 10-20 cm ja ne suurenivat kohti pohjoista. Ruudun 100/334 E-osassa oli vielä havaittavissa 4 puupaalun jälkeä ja ruudun 98/334 NW-osassa oli yhä pystyssä kivien tukema paksu paalu TYA 266:870 ja M8. (LIITE IX:3, neg. 9879 ja kartat 13 ja 18)

Kerros 5 kaivettiin v. 85 koko kaivausalueelta. Löydöt keskittyivät selvästi sektoriin III, erityisesti rauniokiveyksen SE-reunalle. Erittäin runsaasti tuli keramiikkaa (239.13 g) ruudun 96/340 NW-kulmasta rauniokiveyksen ja ruudun E-osasta paljastuneen laatikiveyksen väliltä. Palanutta savea tuli erityisen runsaasti laatikiveysalueelta, yht. 1075.35 g. Keramiikka-alue jatkui ruudun 98/340 SW-osassa. Erittäin tiheä palaneen luun (4.83 g) ja keramiikan keskittymä oli myös ruudun 96/338 keskellä, rauniokiveyksen S-reunalla. Ruudusta 98/336 suurehkon kiven alta löytyi rautainen putkilukko TYA 266:10, lähettyviltä tuli runsaasti myös palamatonta luuta, mm. suuren eläimen leukaluu, paino 130 g. Palaneen luun keskittymä sijaitsi myös ruudun 96/336 SW-osassa suuren kiven kupeessa. Lisäksi pari palaneen saven ja palamatoman luun yhteiskeskittymää sijaitsi aivan kaivausalueen S-reunalla ruudun 96/336 SE-nurkassa ja rauniokiveyksen N-reunalla ruudun 102/336 SE-nurkassa suuren kiven alla. (Kartta 28) Vrt. myös Oksala 1984: kartat 3-11.

6.5. Taso ja kerros 6

Taso 6 kattoi koko v.85 kaivetun alueen. Vaalea kulttuurimaa oli jo tullut esiin vallitsevana mm. sektorissa II. Ruudussa 102/338 tuli esiin pyöreähkö kiveys, jonka keskellä oli ympäristöä hiukan tummempaa kulttuurimaata. Tämä kiviympyrä ikäänkuin nojasi ruudun N-profiilista viistottain pistävää, suorakaiteenmuotoista, suurta (\varnothing n. 1 m) kiveä vasten. Kiviympyrän halkaisija oli 40-50 cm, kivien halkaisijat keskim. 20 cm. (LIITE IX:2, neg. 9854) Yhtä ympyrän kiveä vasten, pystyasennosta terä ylöspäin, ympyrän sisäpuolelta, löytyi rautaveitsen katkelma TYA 266:11a) kerroksesta 6. (LIITE IX:3, neg. 9863) Sektorissa IV aivan kaivausalueen SW-kulmassa tasossa 5 näytti olevan samantyyppinen, mutta epämääräisempi rakennelma. (LIITE IX:2, neg. 9857)

Nokimaa-alueet olivat supistuneet, niitä oli keskittynyt vielä keskuskiven N- ja S-puolille sektorin IV E-osaan ja sektorin III NW-osaan, jossa oli vielä rauniokiveystä jäljellä. Ympärillä oli tummaa kulttuurimaata ja kaivausalueen uloimmilla reunoilla esiintyi jo lähes puhdas soransekainen hiekka. Aivan ruudun 96/340 E-puoliskoon oli ilmaantunut tiheä suorakaiteenmuotoinen laattakiveys (ks. s. 14). Sen keskeltä palaneen saveen lisäksi otettiin näyte M1 palaneesta hiekasta. (LIITE IX:2, neg. 9865) Kiveyksen SW-puolisko oli pidempi kuin SE-osa, joten laatoituksen pituus oli 120-180 cm ja leveys n. 90 cm. Latomus oli täysin erillään rauniokiveyksestä, eikä se näyttänyt jatkuvan itään.

Kaistojen maaperän tulkinnoissa syntyi eroavaisuuksia johtuen siitä, että vastaavien ruutujen tasot oli kaivettu aiemmin, eri tulkinta-ajankohtina vallitsivat eri sääolot sekä siitä, että kaistojen ruututasoja vastaavat kerrokset kaivettiin paikoittain huomattavasti syvempinä. Näin esim. S-N-suuntaisella kaistalla 100/338 ja kaistalla 100/340 kulttuurimaan alta paljastunut materiaali tulkittiin hienoksi hiekaksi. Kaivausalueen NW-kulmassa sektorissa I vallitsi savensekainen hiekkamaa, savea oli myös ^{idässä} ruudun 100/342 keskellä. (Kartat 4, 13 ja 19)

Kerroksen 6 metallilöytöjä olivat jo mainittu veitsi TYA 266:11a). Lisäksi löytyi epämääräisiä pieniä metalliesineitä TYA 266:5a) ja b). Keramiikka- ja hiililöydöt puolestaan olivat keskittyneet ruudussa 98/338 jäljellä olleeseen rauniokiveykseen, palanutta luuta ja kuonaa tuli eniten ruudusta 96/336 ja palanutta savea yli 1/2 kg ruudusta 96/340. Runsaimmat löytöalueet siten sijait-

sivat sektorissa III. (Löytöluettelo)

6.6. Tasot ja kerrokset 7-14

Tasolla 7 vaalea kulttuurimaa ja puhdas maa olivat lisääntyneet alueen reunoilla. Keskuskiven ympäristössä maa kohosi kohti kiveä, tästä johtuen myös tumma kulttuurimaa ympäröi lähinnä keskuskiveä. Sektorissa II ruudun 102/338 kiviymyrässä maaperä erosi selkeästi ympäröivää tummempana. (Kartat 5, 13 ja 20) Kerroksen 7 löydöt olivat keskittyneet rauniokiveyksen alta vapautuneen tumman kulttuurimaan alueelle ruutuihin 98/338-340. Ruudun 98/340 NW-osassa sijaitsi kuonakeskittymä. Ruudusta 102/334 löytyi koristeltu, rengaspainanteinen keramiikan pala TYA 266:223, aivan ruudun S-osasta, mutta rökkiökiveyksen N-reunalta. Ruudut 100-102/340 jäivät tässä kerroksessa löydötömiksi. (Löytöluettelo)

Tasolla 8 hieno, puhdas hiekka oli jo vallalla lähes koko sektorissa II, samoin kaivausalueen SE-, SW- ja NW-reunoilla kaikissa sektoreissa. Rauniokiveys oli jo lähestulkoon poistettu. (LIITE IX:5, neg. 9895) Ruudussa 98/342 vallitsi savimaa. Pohja saavutettiin ruuduissa 98/342 ja 102/340 ja kaistalla 100/340 alueen NE-osassa. Alueet, jotka edellisissä kerroksissa olivat olleet tumman kulttuurimaan peitossa, olivat nyt värjäytyneet pinnalta nk. vaaleaksi kulttuurimaaksi. Tummalle kulttuurimaa-alueelle keskuskiven S-puolelle ruutuinin 96-98/336 ja 98/338-340 olivat keskittyneet löydöt. (Kartat 6, 13 ja 21) Metaalilöytöjä ei enää tehty tasosta 8 alkaen alaspäin. Ruudun 102/334 SE-osassa tuli esiin tasolla 8 pyöreä tumma läikkä, \emptyset n. 15 cm. Tämä poistettiin kerroksessa 8 kakkumaisesti näytteeksi M7. Kyseessä oli ehkä paalun jäännös, mutta näytteestä lähti melko vahva imelämpistävä haju. (Merk. karttaan no:lla 0) Suurin löytötiheys esiintyi jälleen keskuskiven S- ja SE-puoleisissa ruuduissa 98/336-340 ja 96/336. Tasossa 8 puolestaan ruudun 100/334 SW-nurkassa oli pyöreähkö kuppimainen kiveys, joka pisti ulos S- ja W-profiileista nurkittain. Kivien halkaisijat olivat 20-50 cm. (LIITE IX:4, neg. 9889, kuva väärinpäin.)

Syvimpiä kerroksia kaivettaessa edettiin porrastetusti pohjakerrokseen riippuen kunkin ruudun sisältämästä kulttuurimaasta. Pohja saavutettiin tasolla 9 ruuduissa 102/334, 100/334 ja 96/340. Maapohjaa hallitsi hieno, vaaleankeltainen puhdas hiekka. Ruu-

dussa 102/336 hiekkaan oli sekoittunut savea. Kulttuuri- ja nokimaata oli enää aivan keskuskiven ympärillä, tosin ruudussa 96/336 se jatkui vielä etelään. (Kartat 7 ja 22) Myös löytöjen painopiste oli yhä keskuskiven S-puoleisissa ruuduissa, se oli kerroksessa 9 hieman sektorista III siirtynyt sektorin IV ruutuun 98/336, josta tuli eniten palanutta savea ja kuonaa (764 g). Suhteellisesti etenkin massalöytöjä tuli runsaasti kerroksissa 8 ja 9 erityisesti läntiseltä kaivausalueelta sektoreista I ja IV. Kerroksessa 9 poistettiin puupaalu TYA 266:870/M8 ruudun 98/334 NW-nurkasta. (Löytöluettelo)

Tasossa 10 saavuttivat pohjan ruudut 102/336, 100/338, 98/340 ja 96/334 sekä kaistat 100/334 ja 96-98/338. Ruudun 98/338 E-osassa vallitsi savimaa, muuten maaperä oli soransekaista silttiä ja hienoa hiekkaa, keskellä oli SW-NE-suuntainen kivirivi. Myös muilla pohjaankaivetuilla alueilla vallitsi soran- ja siltinsekainen hiekka. (Kartat 8 ja 23) Löytöjä tuli enää lähes vain keskuskiven S- ja N-puolilta, ruuduista 98-102/336. Kerroksessa 10 eniten löytöjä tuli ruudusta 100/336. Ne koostuivat keramiikasta, kuonasta, palaneesta savesta ja hiilestä, ja niitä tuli runsaiten keskuskiven alta. (Löytöluettelo)

Taso 11 oli viimeinen ruuduissa 102/338 ja 96/338, joissa siltinsekainen hieno hiekka saavutettiin. Keskuskiven N-puolella sen sijaan vaalea ja tumma kulttuurimaa oli vielä vahvaa, ja kiven S-puolella oli laajahko vaalean kulttuurimaan alue. Myös ruudun 98/338 NW-nurkan hiekkamaa oli vielä hiukan värjäytynyt. Savi- maata esiintyi aivan keskuskiven NW-puolella, samoin hieman ruudussa 102/338 olleen kiviympyrän alla. (Kartta 9) Kerroksessa 11 tuli muutamia löytöjä enää ruuduista 100/334-336 ja 96-98/336, pääasiassa keskuskiven alta, jossa musta kulttuurikerros ulottui syvimmälle. (Löytöluettelo)

Tasoon 12 jouduttiin osittain etenemään juuri keskuskiveä ympäröineissä ruuduissa 98/334-338 ja 100/334-336, ennenkuin puhdas löydötön soran- ja siltinsekainen hieno hiekka saavutettiin. Kerros 12 oli viimeinen löytökerros, kaikki löydöt tällöin tulivat ruudusta 100/336 kiven alisesta kulttuurikerroksesta. Täältä piti kaivaa vielä 13. kerros pieneltä alueelta ruudun SE-nurkasta (kartat 10 ja 11), koska profiilia varten etsittiin puhtaan maan rajaa, joka löytyi vasta syvältä tasolta 14.

6.7. Profiilit

Profiileista ilmeni, että raunion kulttuuri- ja kivikerroksen vahvuus keskuskiven korkeimmalta kohdalta mitattuna oli n. 11.2 m, mutta pääasiassa kerros oli vahvuudeltaan 40-80 cm keskuskiven ympärillä. W-E-suuntaisessa profiilissa oli havaittavissa, että keskuskiven alla oli vielä n. 20 cm vahva kivetön kulttuurikerros, joka myös kaivettiin. Kerroksesta tuli kuitenkin suhteessa huomattavasti vähemmän löytöjä kuin muualta. Profiilista näkyy myös, että rauniokiveys selvästi keskittyi keskuskiven E- ja S-puolille ja että profiilissa esiintyneet suuret kivet sijaitsivat kohdilla, joissa tason puolelta katsottuna oli havaittu lievästi pienikokoisen kiveyksen välillä vuorottelevaa kehämäistä rakennetta. (Kartta 29, LIITE IX:4, neg. 9928-9929)

6.8. Löydöt

Kaikkiaan v. 1985 tehtyjä löytöjä numeroitiin 901 kpl. Kaivausalueelta on kaikkiaan tehty 1270 löytöä mukaanlukien v:n 1984 materiaalin. Suurimmat löytöryhmät olivat taas massalöydöt, kuten palanut savi, jota tuli yhteensä v. 85 15 kg 481.525 g, metalli- ja savikuona, yht. 10 kg 642.15 g, palamaton luu 593 g ja hiili 592.875 g. Vähemmän talletettiin myös puuta, kivimateriaalia, lasia ja nahkaa. Vaaituksista löydöistä saatiin keramiikkaa yht. 1653.32 g, palanutta luuta 48.05 g ja metalliesineitä 13 kpl.

V. 1985 runsain löytökerros oli no. 5, josta tuli myös keramiikan enemmistö, yht. 712.51 g. Palaneen luun maksimimäärä, 15.28 g, sijoittuu kuitenkin kerrokseen 4. Määrän aiheutti kaistan 98/338 keskittymä. Vaaitetut löydöt ainakin kerroksessa 4 sijoittuivat erityisesti rauniokiveyksen ympärille, jopa sen ulkopuolelle sektoreissa I ja IV. Samoin sektorissa III löydöt sijaitsivat runsaimmin aivan rauniokiveyksen reunaosissa. Palaneen saven havaittiin enimmäkseen sijainneen ylimmissä ja keskimmaisissa kerroksissa, kun taas kuonan painopiste oli keskimmaisissa ja alimmissa kerroksissa. Tämä saattaa johtua materiaalien ominaispainoista metallikuonan ollessa näistä raskaampaa.

Metallipyörylöiksi kutsuttuja pieniä pronssiesineitä TYA 266:2-4 löytyi yhteensä 3 kpl kerroksista 2, 3 ja 5. Kaivauksen rautaesineistä mahdollisesti vielä myöhemmin pystytään ajoittamaan veit-

senkatkelmat TYA 266:7 ja 11a), b) ja putkilukko TYA 266:10. Keramiikka on suurimmaksi osaksi tyypiltään karkeasekoitteista ja dreijaamatonta, väriltään mustaa ja oranssinharmaata. Poikkeuksellisia ovat 2 koristeltua palaa TYA 266:223 ja 230. Mukana oli myös mahdollisia savikiekkojen osia. Palaneessa savessa havaittiin runsaasti vitsas- ja korsipainanteita sekä joitakin jyväpainanteita. Myös 3-kulmaisia savitiivistepaloja esiintyi löydöstössä.

7. RAUNION FUNKTIOSTA JA AJOITUKSESTA

Pakanalliseen, ainakin viikinki-ristiretkiajalle asti käytössä olleeseen hautaus- tai uhritradiioon (Salmo 1952, 5-6, 434) viittaavat lähinnä Riihimäen raunion kiveyksen silmäkivellinen rakenne ja etenkin massalöydöstön laatu, sijainti ja määrä. Mahdollisesti hautaukseen viittaa lievästi myös ruudun 102/338 erilliskiveys, kiviympyrä, jonka sisältä löytyi veitsi TYA 266:11a) ja b) (ks. s. 15) sekä vähän keramiikkaa ja palanutta luuta. Palanut luu sinänsä, mikäli se todetaan ihmisen luuksi, on merkkinä hautauksesta.

Muuhun asutusaktiviteettiin viittanevat lähinnä rauniosta saadut metallilöydöt etenkin vuodelta 1984 ja esim. putkilukko TYA 266:10. Myöhemmästä, historiallisen ajan aktiviteetista kertovat myös paalurakenteet raunion W-laidalla. Oletettavasti ne eivät ole liittyneet rauniokiveyksen alkuperäiseen funktioon. Kaivausalueen SE-osassa sijainneen erillisen laattakiveyksenkin käyttötarkoitus jäänee epäselväksi.

Myös raunion 1 koristeeton, ns. rautakaudentyyppinen keramiikka, mahdollisesti veitsenkatkelmat ja 2 koristeltua keramiikanpalaa TYA 266:223 ja 230 viittanevat rautakaudelle, koska siksak-viivaryhmiä ja rengaskoristeita, joita havaittiin ko. palasissa, tiedetään esim. Aurajoen laaksossa käytetyn merovinki- ja viikinki-ajalla. (Luoto 1984, 120) Nämä seikat eivät kuitenkaan ajoita röykkiön varhaisinta käyttöikä.

V. 1984 ruudusta 102/338, kerroksesta 3 otettu kalibroimaton C₁₄-radiohiilinäyte (Oksala 1984, liite VIII b); LIIITE X) on ajoitettu n. vuoteen 1190±110 AD. Täten kyseinen hiili ko. kohdassa on muodostunut aikaisintaan n. v. 1080 eli ristiretkiajalla. Siksi voidaan kysyä, ovatko hautaukseen viittaavat jäänteet vielä tästäkin vanhempia, vai onko kyseessä suhteelli-

sen myöhäinen ristiretki- tai keskiajalle ulottunut pakanallinen röykkiön käyttötraditio? Hämeessä on todettu, että pisimmät käyttöperiodit ovat olleet merovinki- ja viikinkiaikaisissa kalmistoissa, mutta ajoittamattomat röykkiöt on usein tulkittu mm. pelto- tai uhriröykkiöiksi. (Söyrinki-Harmo 1984, 113)

Varmasti keskiaikaan ajoittuivat v. 1984 löytnyt brakteaatti TYA 257:1, samoin lukon osa TYA 257:8, jonka mahdollinen putki-osa TYA 266:10 löytyi v. 1985. (Vrt. Luoto 1984, 85-87) Joka tapauksessa rauniossa 1 on havaittavissa varhaiselta keskiajalta historialliseen aikaan ulottuvia kerrostumia, jotka eivät kuitenkaan välttämättä liity raunion varhaisimpaan käyttömuotoon. Tämä ei kuitenkaan selviä ennen luiden osteologista analyysia ja toista, testaavaa C_{14} -ajoitusta.

Turussa 28.11.1985

Hilkka Oksala

Hilkka Oksala, kenttätyön
johtaja

Unto Salo

Unto Salo, professori

LYHENTEET

E itä
 MHA Maanmittaushallituksen arkisto
 Mv. mustavalkovalokuva t. -negatiivi
 N pohjoinen
 Neg. negatiivi
 PK peruskartta
 S etelä
 Satak. mus. Satakunnan museo
 SMYA Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja
 TY Turun yliopisto
 TYA " yliopiston arkeologian osasto
 W länsi, sekä väli-ilmansuuntien kansainväliset lyhenteet
 SW, NW, NE, SE

LÄHTEET

Arkistolähteet

Heikel 1898 A.O. Heikel: Tarkastuskertomus. TYA.

Heikkilä 1985 Antti Heikkilä: Tiedonanto puhelimitse 30.10.1985: Kartta v. 1770, Kiikan kylä, rek.no. 2, Kiikan seurakunnan virkatalo (ent. Jauhoparta v:een 1699). Kiikan kirkkoherranviraston arkisto.

Matikainen-Riikonen 1984 Toini Matikainen-Jaana Riikonen: Kasviarkeologian teoriaa ja käytäntöä. Proseminariesitelmä. TYA.

Oksala 1984 Hilikka Oksala: Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus. Aetsä, Kiikka, Pappila, Riihimäki 09.07.-17.08.1984. Kaivauskertomus. TYA 1985.

Salo 1950 Unto Salo: Kiikan kiinteät muinaisjäännökset. Inventointikertomus. TYA.

Streng 1644 Jonas Streng: Maanmittari Jonas Strengin kylänkartta v:lta 1644. MHA 1, s. 106.

Kirjallisuus

Kurtto 1980 Arto Kurtto: Uusi värikuvakasvio.

- Luoto 1984
- Salmo 1952
- Söyrinki-Harmo 1984
- Porvoo.
- Jukka Luoto: Liedon Vanhanlinnan
mäkilinna. SMYA 87. Helsinki.
- Helmer Salmo: Satakunnan historia
II: rautakausi. Vammala.
- Leena Söyrinki-Harmo: Problems of
Research related to Cremation
Cemeteries in Häme. Offprint from
Iskos 4/1984. Vammala 1985.

Äetsä 1985: arkeologisten kaivausten talousarvioPalkkakustannukset

Kaivausapulaiset

-6 kokopv./6 työvk./30 työpö. 35 500 mk

Tekninen apulainen

-10 työvk./50 työpö./400 työtuntia
 à 26.60 mk/h (Museoviraston työehtosop.)
 -eläke-, sotu- ja lomakorvaukset sekä
 vakuutusmaksut yht. n. 34.3 % palkasta 15 193.92 mk

Materiaalikustannukset

-valokuvat, filmit ja kehitys
 -kartta- ym. kopiot ja toimistotarvikkeet
 -kaivausvälineet 3300 mk

-luu-, hiili-, fosfaatti- ja/tai
 kasvianalyysit 1036.08 mk

Matkakorvaukset ja kuljetukset

-prof. Salo 1140 mk
 -kaivausjohtaja 840 mk
 -kuljetukset (valokuvaustorni, kaivausvälineet,
 työmaakoppi ja -WC) 1100 mk
 -tekninen apulainen 640 mk

Muut menot

-kaivausjohtajan ja teknisen apulaisen
 vuoksrämenot ym. 750 mk

Yht. 59 500 mk

Kulu yhteensä n. 58 187.34 mk

Jäännös 1312.66 mk

1) 07.11.85 -tilanteen mukaan. Budjetista tulee vielä tämän jäl-
 keen vähennettäviksi mm. kaivauskertomuksen ja -karttojen ko-
 piointikulut sekä mahdollisia analyysikustannuksia sekä toi-
 mistotarvikekuluja. - Äetsän kunnan myöntämä summa kohosi
 vielä kesällä 1985 kaivausapulaisten palkkakustannusten vuok-
 si yli 60 000 mk:aan, joten tässä on viitteellisesti ilmoi-
 tettu alkuperäinen kunnan keväällä -85 myöntämä summa, jonka
 mukaan varsinaiset kaivauskulut on vähennetty.

Miestyöpäivät:

	palkalliset	palkattomat
arkeologit		
-johtaja	85	49.25
-tekn. apul.	49	17.25
kaivajat yht.	171.5	-
(à keskim. 28,6)		
YHT.	305.5	66.5
Miestyöpäiviä yht. $305.5+66.5=$	<u>372</u>	

Miestyötunnit:

	palkalliset	palkattomat
arkeologit		
-johtaja	680	394
-tekn. apul.	392	138
kaivajat yht.	1369	-
(à keskim. 228,17)		
YHT.	2441	532
Miestyötunteja yht. $2441+532=$	<u>2973</u>	

Lähteet: esi-, kenttä- ja jälkityömuistininpanot sekä tuntilistat.

Palkattomiin miestyöpäiviin ja -tunteihin on laskettu esityöt 03.06. -mennessä sekä kaivauksilla tehdyt välttämättömät iltatyöt (joka ilta 2 tuntia), kuten löytöjen järjestäminen, kuivaaminen jne. Lisäksi on laskettu kentällä tehdyt viikonlopputyöt ainakin 2 viikonlopulta (01.-02.06. ja 06.-07.07.). Jälkitöiden osuudesta mukaan on laskettu palkallisesta ajasta yli mennyt työskentelyaika 10.10.-15.11. ja 21.11.-29.11. (osa kaivausten puhtaaksi piirtämisestä ja kaivauskertomuksen kirjoittaminen).

Luettelo poistetuista löydöistä

No.	Kenttäno.	Laatu	Pvm.
1	1	Sektori I, ruutu 102/334, täytetura- peesta: rautalankaa, kiveä, palanut- ta savea.	06.06.
2	2	Sektori IV, ruutu 98/334, täytetur- peesta: palamatonta luuta, rautalan- kaa, lasipullon suu, puuta, palanut- ta savea.	06.06.
3	38	Sektori IV, ruutu 96/334, kerros 4, x=145, y=156, z=135.4: palanutta sa- vea	10.06.
4	42	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 4, x=73, y=80, z=106 kivinen "terä", luonnonkivi	10.06.
5	98	Sektori IV, ruutu 96/334, kerros 4, x=137, y=198, z=132.4: palanutta savea.	11.06.
6	106	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 4, x=141, y=37, z=113.6: palanutta sa- vea.	11.06.
7	114	Sektori IV, ruutu 96/336, kerros 4, puuta.	12.06.
8	346	Sektori II, ruutu 100/342, pintatur- ve: rautalankaa.	18.06.
9	390	Sektori II, ruutu 102/340, kerros 6, kvartsinpala.	20.06.
10	408	Sektori I, ruutu 100/336, kerros 6, kivenpala.	20.06.
11	503	Sektori II, ruutu 100/342, kerros 1, x=167, y=165, z=146.2: palanutta: hävinnyt.	25.06.
12	538	Sektori II, ruutu 100/342, kerros 2, maasälvän pala.	
13	808	Sektori II, ruutu 102/338, pinta- turve (kaista): rautanaula.	10.07.
14	822	Sektori I, ruutu 100/334, kerros 1, (kaista): sulake.	
15	842	Sektori I, ruutu 100/334, kerros 1, (kaista): metallinauhaa.	11.07.

Karttaluettelo

Kartta	1:	Yleiskartta	MK	1:500		
"	2:	Pintavaaituskartta	MK	1:100		
"	3:	Taso 5	MK	1:20		
"	4:	" 6	"	"		
"	5:	" 7	"	"		
"	6:	" 8	"	"		
"	7:	" 9	"	"		
"	8:	" 10	"	"		
"	9:	" 11	"	"		
"	10:	" 12	"	"		
"	11:	Tasot 13-14	MK	1:20		
"	12:	" 1-4	"	"		
"	13:	" 5-8	"	"		
"	14:	Taso 1/Profiilikaistat	MK	1:20		
"	15:	" 2	"	"	"	"
"	16:	" 3	"	"	"	"
"	17:	" 4	"	"	"	"
"	18:	" 5	"	"	"	"
"	19:	" 6	"	"	"	"
"	20:	" 7	"	"	"	"
"	21:	" 8	"	"	"	"
"	22:	" 9	"	"	"	"
"	23:	" 10	"	"	"	"
"	24:	Löytökartta, kerros	1	"	"	"
"	25:	"	"	2	"	"
"	26:	"	"	3	"	"
"	27:	"	"	4	"	"
"	28:	"	"	5	"	"
"	29:	Profiilikartta		"	"	"

Valokuvaluettelo

Negatiivit no. TYA F 9819-9973, koko 24x36 mm, kuvaaja H. Oksala, ellei toisin mainita.

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
9819	Kaivausalue, yleiskuva.	SE	24.05.
9820	Kaivausalueen eteläpuolista rinnettä.	NE	"
9821	Röykkiö 1, kiintopisteen päältä.	S	"
9822	Röykkiö 1.	NW	"
9823	" ja kalmistoa.	N	"
9824	" , taustalla pappila.	E	"
9825	" ja kalmisto: panoraama.	NW	"
9826	Sama k. ed.	"	"
9827	"	"	"
9828	" ja pappila.	"	"
9829	" ja kalmisto sekä entinen riien paikka.	"	"
9830	Röykkiö 1 ennen toimenpiteitä.	S	04.06.
9831	" " " "	N	"
9832	" " " "	E	"
9833	Röykkiö 1 paalutuksen jälkeen.	NW	05.06.
9834	" " " "	NE	"
9835	" " " " , etualalla sektori II.	E	"
9836	Röykkiö 1 paalutuksen jälkeen, etualalla sektori III.	SE	"
9837	Röykkiö 1 paalutuksen jälkeen, etualalla sektorit III ja IV.	S	"
9838	Röykkiö 1 paalutuksen jälkeen, etualalla sektori IV.	SW	"
9839	Röykkiö 1 paalutuksen jälkeen. Tikkailta.	W	"
9840	Sektori III purettavana: työkuva.	SW	06.06.
9841	Työkuva: Tuija Keinänen piirtää.	E	"
9842	" " " "	"	"
9843	Sektori III juuri muovin alta paljastettuna: taso 5.	SE	"
9844	Sektori I juuri muovin alta paljastettuna: taso 4.	NW	07.06.
9845	Sektori IV, taso 4 juuri muovin alta paljastettuna.	SW	"
9846	Reunakiveystä sektorissa IV, ruutujen 98/334-336 välillä, taso 4.	W	"
9847	Sektori II, taso 5 juuri muovin alta paljastettuna.	NE	"

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
9848	Sektori IV, ruutu 98/336: kerros 4: kivisen terän löytyminen in situ.	E	10.06.
9849	Sektori IV, ruutu 96/336, kerros 4: palamatonta luuta in situ.	S	11.06.
9850	Sektori III, ruutu 98/340, kerros 5: metallipyörylän löytyminen (TYA 266:4) in situ.	W	13.06.
9851	Sektori II, taso 6. Tikkailta.	NE	"
9852	" " , ruutu 102/338, taso 6: hautaukseen viittaava kivikehä.	W	"
9853	Sama k. ed.	NE	"
9854	" " "	SE	"
9855	Sektori IV, taso 5. Tikkailta.	SW	14.06.
9856	Sektori IV, taso 5, ruutu 96/334: kivikkoa ruudun SW-nurkassa. Jalustalta.	NW	"
9857	Sama k. ed. Jalustalta.	NE	"
9858	Sektori I, taso 6. Tikkailta.	NW	18.06.
9859	Sektori I, ruudut 100-102/336:röykkiökiveystä, taso 6.	N	"
9860	Sama k. ed.	NW	"
9861	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 5: putkilukon TYA 266:10 löytyminen in situ.	S	19.06.
9862	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 5: Janne, onnellinen löytäjä.	S	"
9863	Sektori II, ruutu 102/338, kerros 6: veitsenkatkelman TYA 266:11a) löytyminen in situ.	E	"
9864	Sektori III, taso 6. Tikkailta.	SE	"
9865	Sektori III, ruutu 96/340, taso 6: laattakiveys.	SW	"
9866	Sama k. ed.	S	"
9867	Sektori IV, taso 6. Tikkailta.	SW	20.06.
9868	Sektori III, ruutu 96/340, taso 6: laattakiveys. Tikkailta.	S	"
9869	Sektori II, taso 7. Tikkailta.	NE	"
9870	Rovasti Antti Heikkilä katselee, Janne Laine, kati Aalto ja Päivi Siuko töissä sektorissa III. Tikkailta.	NE	"
9871	Sektori II, ruutu 100/342, taso 1.	N	"
9872	Sektori III, ruutu 98/342, taso 1.	SW	"
9873	Sektori I, taso 7. Tikkailta.	NW	25.06.
9874	Sektori I, ruutu 102/334-336, 100/336, taso 7: NW-SE-suuntainen kivirivi ja röyk-		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
	kiökiveystä.	NW	25.06.
9875	Sektorii III, taso 7. Tikkailta.	SE	"
9876	Sektorii III, ruutu 96/340, taso 7: punai- seksi palanutta hiekkaa laattakiveyksen alta.	SW	"
9877	Sektorii III, taso 7. Tikkailta.	SE	26.06.
9878	Sektorii IV, taso 7. Tikkailta.	SW	27.06.
9879	" IV, ruutu 98/334, taso 7: kivien ympäröimä puupaalu, ruudun NW-nurkkaukses- sa: TYA 266:870 ja näyte M 8. Jalustal- ta.	SE	"
9880	Sektorii III, ruutu 98/342, taso 2. Ja- lustalta:	"	"
9881	Sektorii II, ruutu 100/342, taso 2. Ja- lustalta:	NE	"
9882	Sektorii II, taso 8. Tikkailta:	NE	"
9883	Työkuva: Arttu Hirvikorpi kaivamassa sek- toria II, ruutua 100/342, kerrosta 2.	W	28.06.
9884	Työkuva: Mika Vehmersuo ja Janne sekto- rissa III, ruuduissa 96-98/338, kerros 7.	NW	"
9885	Työkuva: Tuija piirtää sektoria I, ruu- tua 100/334, taso 8.	SW	"
9886	Työkuva: Sirpa Tuominen kaivaa sektoris- sa III, ruudussa 98/342, kerrosta 2.	"	"
9887	Työkuva: Päivi ja Kati sektorissa III, ruuduissa 96-98/340, kerros 7.	W	"
9888	Sektorii I, taso 8. Tikkailta.	NW	"
9889	" ", ruutu 100/334, taso 8: kiveys ruudun SW-nurkassa. Jalustalta:	NE	"
9890	Sama k. ed. Jalustalta:	NE	"
9891	Sektorii I, ruutu 102/334, taso 8: paalun jälki?	W	"
9892	Sektorii II, ruutu 100/342, taso 3. Pal- lilta.	N	01.07.
9893	Sektorii III, ruutu 98/342, taso 3. Pal- lilta.	SE	"
9894	Sikaritauko: Tuija ja Janne. Pallilta:	"	"
9895	Sektorii III, taso 8. Tikkailta:	"	02.07.
9896	" I, ruutu 102/334, kerros 8: puu- paalun? jäännös esiinkaivettuna.	N	"
9897	Sektorii IV, taso 8. Tikkailta:	SW	"
9898	" " ruutu 98/334, taso 8: puupaa- lu ruudun NW-nurkassa.	SE	"

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
9899	Sektori I, taso 9.	NW	03.07.
9900	Sama k. ed. Kopin katolta.	"	"
9901	Pappila. Kopin katolta.	NE	"
9902	Työkuva: Mika, Janne, Sirpa ja Tuija. Kopin katolta:	NW	"
9903	Työkuva: metallinetsijä Raumalta, Jorma Aarnio sekä Tuija.	E	"
9904	Työkuva: Jussi Aarnio etsii metallilöytö- jä metallinetsimellä.	"	"
9905	Sektori II, ruutu 100/342, taso 4. Pal- lilta.	NE	"
9906	Sektori II, taso 9 ruuduissa 100-102/338 ja 100/340 (välitaso 5 cm), sekä taso 8 ruudussa 102/340. Tikkailta:	"	"
9907	Sektori III, ruuru 98/342, taso 4. Pal- lilta:	SW	"
9908	Sektori III, taso 9. Tikkailta.	SE	04.07.
9909	" II, ruutu 100/342, taso 5. Pal- lilta:	NE	05.07.
9910	Sektori IV, taso 9. Tikkailta:	SW	"
9911	Sektori IV, ruutu 98/334, taso 9: puu- paalu TYA 266:870 ja M8.	SE	"
9912	E-profiili sektorissa II, ruudussa 102/ 340 (seinämä kohti länttä).	W	"
9913	Sektori II, ruutu 100/338: S-profiili (seinämä kohti pohjoista).	N	06.07.
9914	Sektori II, ruutu 100/340: S-profiili.	"	"
9915	Sektori II, ruutu 102/338: N-profiili (seinämä kohti etelää).	S	"
9916	Sektori II, ruutu 102/340. N-profiili.	"	"
9917	" " ruutu 100/338: W-profiili (seinämä kohti itää).	E	"
9918	Sektori II, ruutu 102/338: Wprofiili.	"	"
9919	" I, ruutu 100/334-336: S-profiili.	N	"
9920	" III, ruutu 96/340: E- ja S-pro- fiilit.	NW	"
9921	Sektori II, ruutu 100/342, taso 6. Pal- lilta:	NE	08.07.
9922	Sektori II, ruutu 102/338, taso 10: vain ruudun N-osa kaivettu ko. tasoon.	SE	"
9923	Sektori II, ruutu 100/338, taso 10: vain ruudun SW-neljännes kaivettu ko. tasoon.	E	"
9924	Sektori I		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
9924	Sektori I, ruutu 100/334-336, taso 10: Pallilta.	NW	08.07.
9925	Sektori I, ruudut 100-102/336, taso 10. Pallilta.	N	"
9926	Sektori IV: N-profiili.	S	"
9927	Sama k. ed.	"	"
9928	Sektori IV: E-profiili, ruutu 98/336. Panoraama.	W	"
9929	Sektori IV: E-profiili, ruutu 96/336. Panoraama.	"	"
9930	Sektori III, ruutu 98/342, taso 5. Ja- lustalta.	SE	09.07.
9931	Sektori IV, ruutu 98/334-336, taso 10. Pallilta.	W	"
9932	Sektori III, taso 10 ruuduissa 98/338- 340 ja osittain ruudussa 96/338. Pallil- ta.	S	"
9933	Sektori IV, ruutu 96/336, taso 10 ja 96/ 336, taso 9. Pallilta.	SW	"
9934	Sektori III, ruutu 98/338-340: N-profii- li.	S	"
9935	Sektori I, ruutu 100-102/336, 100/334, taso 11. Pallilta	N	"
9936	Sektori I: E-profiili.	W	"
9937	" " : S-profiili.	NW	"
9938	Sektori II, ruutu 102/338, taso 11.	SE	10.07.
9939	" " , " 100/342, " 7. Pal- lilta.	NE	"
9940	Sektori IV, ruutu 98/334-336, taso 11. Pallilta.	W	"
9941	Sektori IV, ruudut 96/334-336, tasot 10a) ja 11. Pallilta.	SW	"
9942	Sektori III, ruutu 98/342, taso 6. Pal- lilta.	NE	"
9943	Sektori I, ruutu 100/334-336, taso 12. Pallilta.	W	"
9944	Sektori III, tuutu 96-98/338, taso 11.	S	"
9945	" IV, N-profiili. Huom. keskuski- ven alapuoli.	"	11.07.
9946	Kaistat ruuduissa 102/338, 100/334 ja 98/340: tasot 1. Tikkailta.	N	"
9947	Kaista ruudussa 96/338, taso 1.	S	"

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
9948	Kaista sektorieiden III ja Iv välillä, ruuduissa 96-98/338, taso 1.		11.07.
9949	Sektori III ja kaistat ruuduissa 96/98/338 ja 100/338-340, tasot 1? Tikkailta.	SE	"
9950	Sektori III, ruutu 98/342, taso 12, pohjataso.	"	"
9951	Sektori III, tuutu 98/342, taso 7. Pallilta.	NE	"
9952	Sektori II, ruudut 100/338-340, taso 2, kaistat.	E	"
9953	Sektori IV, ruudut 98/334-336, 96/336, taso 12: pohja.	NW	"
9954	Sektori I, tuutu 100/336, taso 13. Kiveltä.	NW	"
9955	Sektori II, ruutu 100/338-340, taso 4, kaistat.	"	12.07.
9956	Sektori I, ruutu 96/338, kerros 3, kaista. Veitsenkatkelman TYA 266:7 löytäminen in situ.	E	"
9957	Sektori III, ruutu 98/342, taso 8, pohjataso. Pallilta.	NE	"
9958	Sektori III, ruudut 96-98/338, taso 5, S-N-suuntainen kaista.	S	15.07.
9959	Sektori III: ruudut 96-98/338, taso 7, S-N-suuntainen kaista.	"	"
9960	Sektori II, ruutu 100/338-340, taso 7, W-E-suuntainen kaista.	SE	"
9961	Sektori II, ruutu 100/338, taso 2, 102/338, taso 5: S-N-suuntainen kaista.	NE	"
9962	Sektori II, ruutu 100/338, taso 3, ruutu 102/338, taso 6, W-E-suuntainen kaista.	"	16.07.
9963	Sektori II, ruutu 100/342, taso 2, W-E-suuntainen kaista.	"	"
9964	Kaivausalue pohjassa ja osittain täytettyä. Tuija kaivaa. Kopin katolta.	NW	"
9965	Keskuskivi.	S	"
9966	"	N	"
9967	Työkuva: kauhakone täyttää kaivausalueita. Kopin katolta.	NW	"
9968	Sama k. ed. Huom. kaivauksen kivimäärä. Kopin katolta.	NW	"
9969	Kaivausalue kauhakuormaajan jäljiltä. Ko-		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
	pin katolta.	NW	17.07.
9970	Kaivausalue peitettyinä.	SE	"
9971	" "	SW	"
9972	" "	NW	"
9973	" "	NE	"

Diapositiiviluettelo

Diakuvat no. TYA D 149:1-128, koko 24x36 mm, kuvaaja H. Oksala, ellei toisin mainita.

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
149:1	Raunio 1 ennen toimenpiteitä.	SW	03.06.
2	Kiintopistekivi ja raunio 1 ennen toimenpiteitä.	S	"
3	Raunio 1 ennen toimenpiteitä.	SE	"
4	Raunio 1 ennen toimenpiteitä. Kiintopistekiveltä.	S	"
5	Raunio 1 ennen toimenpiteitä.	E	"
6	Raunio 1 ennen toimenpiteitä.	NE	"
7	Kaivausalue, keskellä raunio 1.	N	"
8	Työkuva: Tuija Keinänen valokuvauskirjuri- na.	NW	"
9	Työkuva: Tuija valokuvauskirjuri- na.	E	"
10	Raunio 1 ennen toimenpiteitä.	NW	"
11	Kalmiston kaakkoisruna, taka-alalla röykkiö 1.	"	"
12	Kalmiston luoteisreunaa.	"	"
13	Kalmiston lounaisreunaa ja Kokemäen joki.	"	"
14	Näkymä kalmistoalueelle, takana Kokemäen- joki.	SW	"
15	Raunio 1, sektori III ennen toimenpiteitä.	SE	04.06.
16	" " ennen toimenpiteitä, sektorit III ja IV.	S	"
17	Raunio 1, sektorit I ja II ennen toimenpi- teitä.	N	"
18	Raunio 1 paalutettuna, sektori I.	NW	05.06.
19	Raunio 1 paalutettuna, sektori II.	NE	"
20	" " " " III.	SE	"
21	" " " " IV.	SW	"
22	" " " " Tikkailta.	W	"
23	Työkuva: turpeita puretaan sektorista I,		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
149:23	ruudusta 102/334: Kati Aalto, Sirpa Tuomi- nen, Arttu Hirvikorpi, Päivi Suiko, Janne Laine ja Mika Vehmersuo.	NW	06.06.
24	Työkuva: Tuija piirtää karttaa.	NE	"
25	Sektori IV, taso 4: "Kehäkiveystä" ruutujen 98/334-336 välillä.	SW	07.06.
26	Sektori II, taso 5 muovin alta paljastet- tuna.	NE	"
27	Sektori IV, ruutu 98/336: kiviterän löyty- minen.	E	10.06.
28	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 4, pala- matonta luuta in situ.	S	11.06.
29	Sektori I, taso 5.	NW	12.06.
30	Sektori III, ruutu 98/340, kerros 5: me- tallipyörylän TYA 266:4 löytäminen in situ	W	13.06.
31	Sektori II, taso 6. Tikkailta.	NE	"
32	Sektori II, tuutu 102/338, taso 6: kivike- hä ruudun N-osassa.	W	"
33	Sama k. ed.	E	"
34	Sektori IV, taso 5. Tikkailta.	SW	14.06.
35	Sektori IV, ruutu 96/334, taso 5: kiveystä ruudun SW-osassa. Jalustalta.	NE	"
36	Sektori I, taso 6. Tikkailta.	NW	18.06.
37	Sektori I, ruudut 100-102/336, taso 6: töytkiökiveystä sekä hajonnut, kaivettu kivi.	"	"
38	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 5: putki- lukon TYA 266:10 löytäminen in situ.	S	19.06.
39	Sektori IV, ruutu 98/336, kerros 5: Janne, onnellinen löytäjä.	"	"
40	Sektori II, ruutu 102/338, kerros 6: rau- taveitsen katkelman TYA 266:11a) löytymi- nen in situ.	E	"
41	Sektori III, taso 6. Tikkailta.	SE	"
42	Sektori III, ruutu 96/340, taso 6: laatta- kiveys ruudun E-osassa.	SW	"
43	Sama k. ed.	S	"
44	Sektori IV, taso 6. Tikkailta.	SW	20.06.
45	" III, ruutu 96/340, taso 6: laatta- takeys ruudun E-osassa. Tikkailta.	S	"
46	Sektori II, taso 7. Tikkailta.	NE	"
47	Työkuva: Janne, Kati, ja Päivi kaivamassa		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
149:47	sektorissa III kerrosta 6. Tikkailta.	NE	20.06.
48	Työkuva: Mika ja Arttu asettamassa sadekastosta sektoriin I.	"	"
49	Sektori II, ruutu 100/342, taso 1.	N	"
50	Sektori III, ruutu 98/342, taso 1.	SW	"
51	Sektori I, taso 7. Tikkailta.	NW	25.06.
52	" ", ruudut 102/334 ja 100/336, taso 7: NW-SE-suuntainen kivirivi.	"	"
53	Sektori I, ruudut 100/102/336, taso 7: röykkiökiveystä.	W	"
54	Sektori III, taso 7. Tikkailta.	SE	"
55	" III, ruutu 96/340, taso 7: laattakiveyksen alla ollutta punaiseksi palanutta hiekkaa.	SW	26.06.
56	Sektori IV, taso 7. Tikkailta.	"	27.06.
57	Sektori IV, ruutu 98/334, taso 7: puupaalu TYA 266:873 ja näyte M8, ruudun NW-nurkastalta. Jalustalta.	SE	"
58	Sektori III, ruutu 98/342, taso 2. Jalustalta.	SE	"
59	Sektori II, ruutu 100/342, taso 2. Jalustalta.	NE	"
60	Sama k. ed.	"	"
61	Sektori II, taso 8. Tikkailta.	NE	"
62	Sektori II, ruutu 98/338, taso 8: palamantonta luuta.	"	"
63	Sektori III, ruudut 96-98/340, kerros 7: työkuva: Päivi ja Kati.	"	28.06.
64	Työkuva: Tuija piirtää sektorin II ruudun 102/340 tasoa 8, Arttu kaivaa ruudun 100/342 kerrosta 2.	SW	"
65	Työkuva: Mika ja Janne kaivavat sektorin III ruutuja 96-98/338, kerrosta 7.	NW	"
66	Työkuva: Sirpa ja Arttu kaivavat ruuduissa 98-100/342, Tuija piirtää sektorissa II.	SE	"
67	Työkuva: Janne sektorissa III, kerroksessa 8. Kuv. T. Keinänen.	"	"
68	Työkuva: Päivi puhdistaa löytöjä.	"	"
69	Työkuva: Hilde putsaa sektoria I, tasoa 8. Kuv. T. Keinänen.	S	"
70	Sektori I, taso 8. Tikkailta.	NW	"
71	" ", ruutu 100/334, taso 8: Kivike-		

N:o	Aihe	Suunta	Pvm.
149:71	hys SW-nurkassa. Jalustalta.	NE	28.06.
72	Sama k. ed. Jalustalta.	NW	"
73	Sektori I, ruutu 102/334, taso 8: paalun- jälki.	W	"
74	Sektori II, ruutu 100/342, taso 3.	N	01.07.
75	Sektori III, ruutu 98/342, taso 3. Pal- lilta.	SE	"
76	Tuija sikaritaulla. Pallilta.	"	"
77	Sektori III, taso 8. Tikkailta.	"	02.07.
78	Sektori IV, taso 8. Tikkailta.	SW	"
79	" " , ruutu 98/334, taso 8: puupaalu TYA 266:873 ja näyte M8 ruudun NW-nurkas- sa.	SE	"
80	Sektori I, taso 9. Tikkailta.	NW	03.07.
81	" " , " ". Kopin katolta.	"	"
82	Työkuva: Kati, Päivi, Mika, Janne, Arttu, Sirpa ja Tuija. Kopin katolta.	"	"
83	Pappila. Kopin katolta.	"	"
84	Metallinetsintää: Jussi ja Jorma Aarnio Raumalta.	W	"
85	Metallinetsintää sektorissa IV: Jorma ja Jussi Aarnio Raumalta. Taustalla Sirpa.	"	"
86	Sektori II, ruutu 100/342, taso 4. Pallil- ta.	"	"
87	Sektori II, taso 9 ruuduissa 100-102/338 ja 100/340 (välitaso 5 cm) ja ruudussa 102/340 taso 8. Tikkailta.	NE	04.07.
88	Sektori III, ruutu 98/342, taso 4. Pal- lilta.	SW	"
89	Sektori III, taso 9. Tikkailta.	SE	"
90	" II, ruutu 100/342, taso 5. Pal- lilta.	NE	05.07.
91	Sektori IV, taso 9. Tikkailta.	SW	"
92	" II, ruutu 102/338: N-profiili (sei- näjä etelään).	S	06.07.
93	Sektori III, ruutu 96/340: E- ja S-profiil- lit.	NW	"
94	Sektori II, ruutu 100/342, taso 6. Pal- lilta.	NE	08.07.
95	Sektori III, ruutu 102/338, taso 10: vain ruudun N-osa kaivettu ko. tasoon.	SE	"
96	Sektori II, ruutu 100/338, taso 10: vain		

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
149:96	ruudun SW-neljännes kaivettu ko. tasoon.	NE	08.07.
97	Sektori I, ruutu 100/334-336, taso 10. Pallilta.	NW	"
98	Sektori I, ruudut 100/102/336, taso 10. Pallilta.	N	"
99	Sektori IV, N-profiili.	S	"
100	" " " , E-profiili (seinämä länteen).	SW	"
101	Sama k. ed.	"	"
102	Sektori III, ruutu 98/342, taso 5. Jalustalta.	SE	09.07.
103	Sektori IV, ruutu 98/334-336, taso 10. Pallilta.	W	"
104	Sektori III, taso 10 ruuduissa 98/338-340 sekä osittain ruudussa 96/338. Pallilta.	S	"
105	Sektori IV, ruutu 96/336, taso 10 ja ruutu 96/336, taso 9. Jalustalta.	SW	"
106	Sektori III, tuudut 98/338-340: N-profiili.	S	"
107	Sektori I, ruudut 100-102/336, 100/334, taso 11.	N	"
108	Sektori I, E-profiili.	W	"
109	" " " , S-profiili (seinämä pohjoiseen)	N	"
110	" II, ruutu 102/338, taso 11.	SE	10.07.
111	" " " , " 100/342, taso 7.	NE	"
112	Työkuva: Janne pitää lattaa, Tuija piirtää tasoa sektorissa IV, ruudussa 98/336, Kati merkitsee vaaituslukuja, Päivi vaaituskojeella, Mika ja Arttu kaivavat. Tikkailta.	SW	"
113	Sektori IV, ruutu 98/334-336, taso 11.0a)	W	"
114	Sama k. ed.	"	"
115	Sektori IV, ruudut 96/334-336, tasot 10a) ja 11 (ko. järjestyksessä). Pallilta.	SW	"
116	Sektori III, ruutu 98/342, taso 6. Pallilta.	NE	"
117	Sektori I, ruutu 100/334-336, taso 12. Pallilta.	W	"
118	Sektori III, ruudut 96=98/338, taso 11.	S	"
119	Sektori IV, N-profiili, huom. keskuskiven alusta.	"	11.07.
120	Kaista sektorieiden III ja IV välillä, taso 1.	N	"

No.	Aihe	Suunta	Pvm.
149:121	Sektori III ja kaistat ruuduissa 98/96/338 ja 100/338-340, taso 1. Tikkailta.	SE	11.07.
122	Sektori III, ruutu 98/338, taso 12: pohja."		"
123	Sektori " , " 98/342, taso 7. Pallilta.	NE	"
124	Sektori I, ruutu 100/336, taso 13. Kiveltä.	NW	"
125	Sama k. ed.	NE	"
126	Sektori III, ruutu 96/338 kaista, kerros 3, veitsenkatkelman TYA 266:7 löytyminen.in situ..	E	12.07.
127	Sektori III, ruutu 98/342, taso 8, pohja. Pallilta.	NE	"
128	Työkuva: kauhakone täyttämässä kaivausaluetta. Kopin katolta.	NW	16.07.

NäyteluetteloSiemennäytteet L (= Lempiäinen)

No.	Sektor	Ruutu	Kerros	x	y	Kuvaus	Pvm.
L1	I	100/336	4	55-120	10-55	Keskuskiven E- puolelta, ki- veyksestä.	11.6.
L2	IV	98/336	4	140-160	0-70	Kiveyksestä keskuskiven SW- osasta.	"
L3	III	98/338	5	156-200	70-89	Keskuskiven E- laidasta, raunio- kiveyksestä: löytöinä runs. hiiltä, palan. savea ja siru palan. luuta.	13.6.
L4	III	96/338	5	160-200	110-150	Kiveyksestä, josta brakte- aatti löytyi v. 1984, N-puolelta, raunion keskiosas- ta: maa eritt. hiilistä, koh- dalla löytyi keramiikkaa.	14.6.
L5	III	98/340	5	153-200	0-40	Kiveyksestä ruudun NW-kul- masta, pienten kivien väleistä. Mustaa nokimaata.	17.6.
L6	IV	98/336	5	113-153	7-56	Keskuskiven SW- puolelta, mustas- ta kultt. maasta, pienten kivien välistä.	19.6
L7	I	100/336	6	160-190	30-60	Ruudun NW-nur- kasta, kivien välistä: mustaa nokista kultt. maata.	20.6
L8	I	102/336	6	15-48	40-95	Ruudun SW-nur- kasta, poistet-	"

No.	Sektori	Ruutu	Kerros	x	y	Kuvaus	Pvm.
L9	IV	96/336	6	60-82	3-40	tujen kivien alta, puhtaan siltin rajalta. Ruudun E-laidasta, pienestä kiveyksestä.	24.6.
L10	IV	98/336	6	20-54	0-35	Ruudun SW-nurtumman maan rajakohdasta.	"
L11	II	102/338	7	100-158	100-160	Ruudun NW-nurkan kivikehän keskellä olleesta kultt. maasta, oletetusta "haudasta".	25.6.
L12	III	98/340	7	160-200	63-100	Ruudun N-reunasta suurten kivien alta: hiilensek. kultt. maata.	11.7.
L13	IV	96/336	7	50-100	170-200	Ruudun E-reunasta, kiveyksen alta.	"
L14	IV	98/336	8	0-40	173-200	Ruudun SE-nurkasta kivien alta: mustaa kultt. maata.	4.7.
L15	I	100/336	12	60-105	150-200	Ruudun SE-osasta, tiheästä kiveyksestä keskuskiven NE-kulman alta.	10.7.

Hiilinäytteet H

No.	Sektor	Ruutu	Kerros	x	y	z	Kuvaus	Pvm.	Paino
H1	I	102/334	4	51	162	131.3	Kiveyksen ul-	10.6.	2.5 g
							kopuolelta.		
H2	IV	96/334	4	90	110		Ruudun S-osas-	11.6.	8.5 g
							sa sijaitsevan		
							suuren kiven		
							NE-puolelta.		
H3	IV	96/336	4	28	171	137.7	Ruudun SE-nur-	12.6.	1 g
							kasta, kiveyk-		
							sen reunasta,		
							josta löytöinä		
							runs. palan.		
							savea ja palam.		
							luuta.		
H4	III	98/338	5	165	126	141.9	Kohdasta, jos-	14.6.	2 g
							ta brakteaatti		
							löytyi v. 1984.		
H5	III	98/338	5	174.5	42	136.9	Ruudun NE-nur-	"	15 g
							kassa olleen		
							kiven alta, sen		
							S-puolelta.		
H6	III	96/340	5	?	105	175.4	Ruudussa ollees-	"	5.5 g
							ta laattakive-		
							yksestä.		
H7	I	100/336	10	105	165	148	Ruudun SE-nur-	9.7.	19.5 g
							kasta, kivien		
							välistä ja al-		
							ta, keskuskiven		
							NE-puolelta.		

Muut näytteet M

No.	Sektori	Ruutu	Kerros	x	y	z	Kuvaus	Pvm.
M1	III	96/340	5	135	88	169.1	Palanutta savimaata: koor- dinaatit alueen keskipiste. Ruudun SE-nurkasta, alueen laajuus n. 40 cm ² .	13.06.
M2	III	96/338	5				Palanutta, haurasta ja pie- nikokoista kiveä runioki- veyksestä, ruudun N-laidal- ta.	14.06.
M3	III	98/340	5	77	24	150.4	Hiiltynyt siemen ruudun SW-nurkasta.	17.06.
M4	III	96/340	6	106-120-			Palanutta silttiä laatta- kiveyksen alta, E-sivulta.	20.06.
M5	II	102/338	7	105-113-			Kulttuurimaata kiven alta kohdalta, josta veitsenkat- kelma TYA 266:11 a) löytyi	25.06.
M6	I	100/336	8	110	110	138.5	Maanäyte keskuskiven alta, osittain sen N-puoliskos- ta.	02.07.
M7	I	102/334	8	94	104	160.2	Maanäyte oletetusta paa- lusta, Ø n. 10 cm. Irtosi kakkumaisesti, pohja oli tasainen. Haisee imelänpis- tävältä.	02.07.
M8	IV	98/334	9	163	15	162.2	Kivien ympäröimä paksu puupaalu ruudun NW-nurkas- ta. Ks. TYA 266:873. Pai- no 2080.45 g.	08.07.

Terttu Lempiäinen
Kasvitieteen osasto
Biologian laitos
Turun yliopisto

Aineisto ja menetelmät

Maanäytteet makrosubfossiilitutkimuksia varten otettiin Pappilan Riihimäen arkeologiselta kaivausalueelta kaivausten yhteydessä kesinä 1984 ja 1985. Analysoituja maanäytteitä oli yhteensä 24. Kaivausruuduista otettiin jokaisesta n. litran suuruinen maanäyte. Näytteitä vastaavien ruutujen sijainnit kaivausalueella on esitetty tarkemmin kaivauskertomuksissa (OKSALA 1984, 1985). Oheisena käytetään tulosten esittämisen yhteydessä koodimerkintöjä, jotka löytyvät myös em. kaivauskertomuksista.

Maanäytteet on käsitelty ja määritetty, kuten on kuvattu LEMPIÄINEN (1985). Kasvien nimistö seuraa HÄMET-AHTI et al. (1984) nimistöä. Kasvijäänteet säilytetään Turun yliopiston Biologian laitoksen kasvitieteen osastossa.

Tulokset

Makrosubfossiilihavainnot on esitetty oheisessa taulukossa. Seuraavassa lyhyesti joitakin havaintoja lójistosta, (Taulukko 1, kuva 1).

Hyötykasvit ja muut kulttuuri-indikaattorit

Hiiltyneitä viljanjyviä löytyi maanäytteistä melko runsaasti, sekä kokonaisina että palasina, joista vm:ta suurin osa ei ollut määrityskelpoista. Ohran (Hordeum vulgare) jyviä löytyi kaikista kaivauskerroksista yhteensä 16 kpl. Näistä 11 esiintyi viidessä alimmassa (=vanhimmassa) kerroksessa. Jyvät ovat hyväkuntoisia, mutta pintarakenteiltaan kuluneita, mikä viittaa niiden säilyneen pitkään maakerroksissa. Ohran laatu (kuorellinen, kuoreton) vaatii tarkempia tutkimuksia.

Rukiin (Secale cereale) jyviä (tunnistettavia) löytyi kaikkiaan 43 kpl, joista 20 seulottiin 5.:stä tai sitä alemmista kerroksista. Huomattava osa jyviä tuli esiin 3. kerroksen kellutusnäytteestä (11 kpl). Nämä jyvät lienevät nuorimpia.

4. kaivauskerroksesta, ja todennäköisesti myös 5.:sta, löytyi pölkkyvehnän (Triticum aestivum var. compactum) hyvinsäilynyt jyvä. Pölkky-

Pölkkyvehnä on nykyisin viljeltävän vehnän (Triticum aestivum) edeltävä viljelymuoto, jota tiedetään Suomessakin viljellyn. Jyvälyttöjä on mm. Liedon Pahkan Pahamäestä (SEPPÄ, 1979) ja ne ajoittuvat keskiaikaisiin (1300-1500-luvun kerroksiin). Pappilan Riihimäen löydöt saattavat hyvinkin olla vanhempia.

- Kulttuuria indikoivia tai ravintona käytettyjä rikkakasvilajeja ovat seuraavat:
- Maltsat (Atriplex sp.)
 - Savikat (Chenopodium ssp.)
 - Kiertotatar (Fallopia convolvulus)
 - Kataja (Juniperus communis)
 - Pihatatar (Polygonum aviculare)
 - Peltoretikka (Raphanus raphanistrum)
 - Vadelma (Rubus idaeus)
 - Terttuselja (Sambucus racemosa)
 - Pihlaja (Sorbus aucuparia)
 - Voikukka (Taraxacum sp.)
 - Peltotaskuruoho (Thlaspi arvense)
 - Apila (Trifolium sp.)
 - Nokkonen (Urtica dioica)

Huomattava määrä esim. savikoiden ja nokkosen siemenistä esiintyy vanhimmista kaivauskerroksissa. Molempia lajeja pidetään ehdottomina agraarikulttuurin hyöty- ja/tai indikaattorikasveina.

Kasvimaantieteellisesti mielenkiintoisia löytöjä ovat terttuseljan (Sambucus racemosa) siemenet kerroksista 7 ja 8. (myös kerroksista 4 ja 5). Löydöt saattaisivat viitata lajin kasvaneen alueella jo huomattavasti varhaisemmin kuin on oletettu. ERKAMOn (1980) mukaan lajia on alettu kasvattaa yleisenä koristepensaana eteläisimmässä Suomessa vasta 1800-luvulla. Laji on myöhemmin huomattavassa määrin villiytynyt.

Luonnonvarainen lajisto ja kasvuympäristön luonne

Kaikki havaitut luonnonvaraiset kasvilajit ovat kuivan kedon tai niitykasveja. Puista on lähellä kasvanut kuusi, mänty, koivu ja pihlaja. Katajanmarjoista oli havaintoja kerroksista 5. ja 7.

Kaivausalueen kasvilajisto kesällä 1984 ja makrosubfossiililajisto

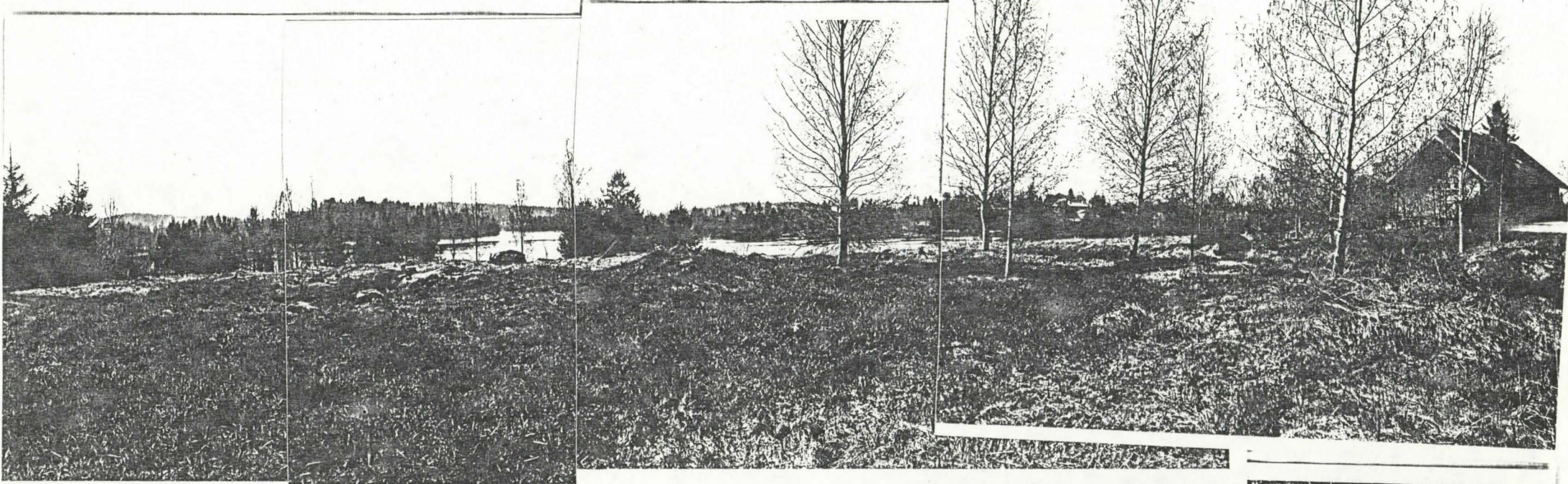
Makrosubfossiilisinä havaituista lajeista 62 % esiintyi kaivausalueella tai sen välittömässä läheisyydessä kesällä 1984 tehtyjen kasvillisuusanalyysien mukaan (vrt. myös kaivauskertomus OKSALA 1984). Sekä makrosubfossiilisinä että nykyisin paikalla esiintyvistä lajeista n. 95 % on monivuotisia, ilman ulkoista häirintää tavallisesti kauan kasvuston säilyttäviä lajeja ja n. 5 % kulttuuriympäristöä suosivia (tai vaativi) ja tavallisesti hyvin runsaasti siemeniä tuottavia 1-vuotisia rikkakasveja (esim. Chenopodium sp.)

Kirjallisuusviitteet

- ERKAMO, V. 1980: *Selja, terttuselja (Sambucus racemosa)*. - JALAS, J. (toim.): *Suuri Kasvikirja III: 632-634*. Keuruu.
- HÄMET-AHTI, L., SUOMINEN, J., ULVINEN, T., UOTILA, P. & VUOKKO, S. (toim.): *Retkeilykasvio*. - Suomen Luonnonsuojelun Tuki Oy. Helsinki.
- LEMPIÄINEN, T. 1985: *Plant remains from the ancient Lake Mätäjärvi in Turku, SW Finland*. - ISKOS, painossa.
- OKSALA, H. 1984: *Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus Äetsä-Kiikka, Pappila, Riihimäki 9.7.-17.8.1984*. Kaivauskertomus.
- OKSALA, H. 1985: *Ibid*. Kaivauskertomus.
- SEPPÄ, M. 1979: *Liedon Pahkan Pahamäen subfossiiliset viljalajit*. - Oulun yliopiston kasvitieteen laitos, käsikirjoitus.

Äetsä 1985, Kiikka Pappila Riihimäki
Rauniosta 1 tunnistetut kasvit:

- Alopecurus pratensis, nurmipuntarpää □
 Arabidopsis thaliana, lituruoho ○
 Barbarea vulgaris, peltokanankaali ⊖
 Campanula rotundifolia, kissankello ○
 Cerastium arvense, ketohärkki ⊕
 Cirsium arvense, pelto-ohdake ⊖
 Daucus carota, porkkana ⊕
 Elymus repens, juolavehänä D
 Festuca ovina, lampaannata ●
 Festuca pratensis, nurminata ◆
 Galium album, paimenmatara ⊖
 Galium verum, keltamatara ○
 Lathyrus pratensis, niittynätkelmä □
 Myosurus minimus, hiirenhäntä □
 Phleum pratense, timotei ◆
 Poa pratensis, niittynurmikka ◁
 Ranunculus acris, niittyleinikki ▮
 Rumex acetosa, niittysuolaheinä ⊖
 Taraxacum officinale, rikkavoikukka ⊕
 Trifolium repens, valkoapila △
 Urtica dioica, nokkonen ◀
 Veronica agrestis, peltotädyke D
 Veronica chamaedrys, nurmitädyke △
 Veronica officinalis, rohtotädyke ◁
 Veronica serpyllifolia, orvontädyke ◁
 Vicia cracca, hiirenvirna ■

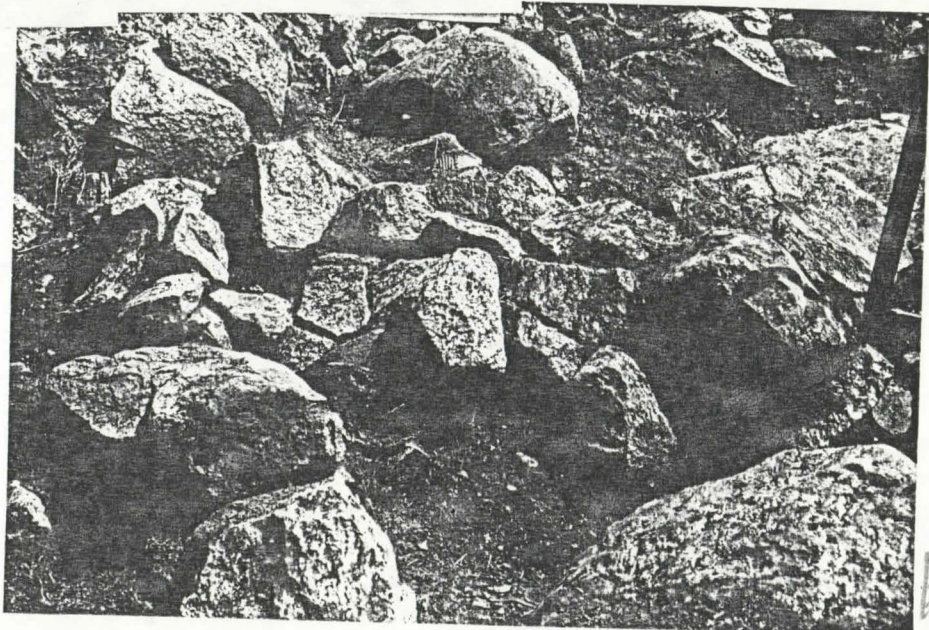

Neg. no. TYA F 9825-9828

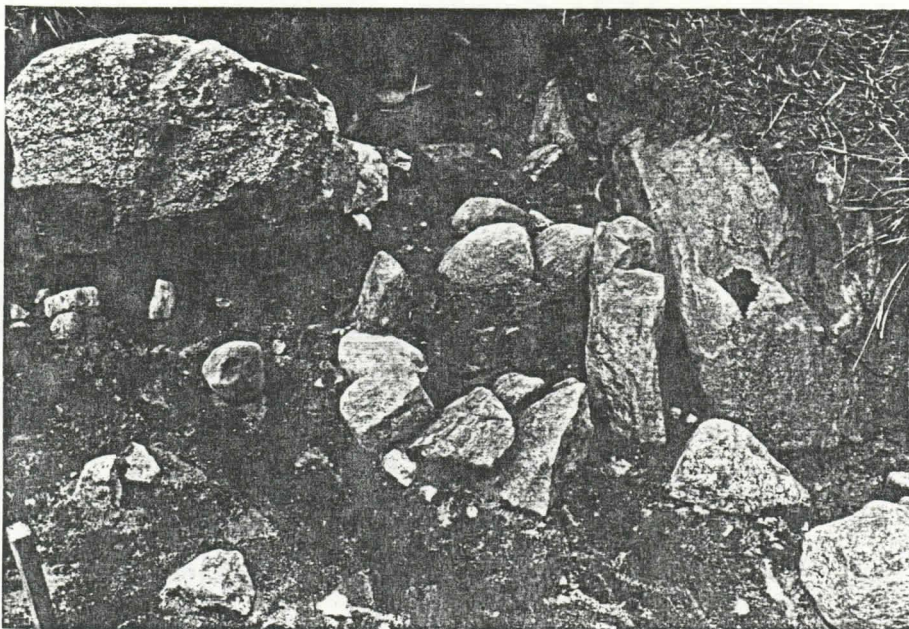
Röykkiö 1 ja kalmisto, oikealla Pappila. NW.

Neg. no. 9846

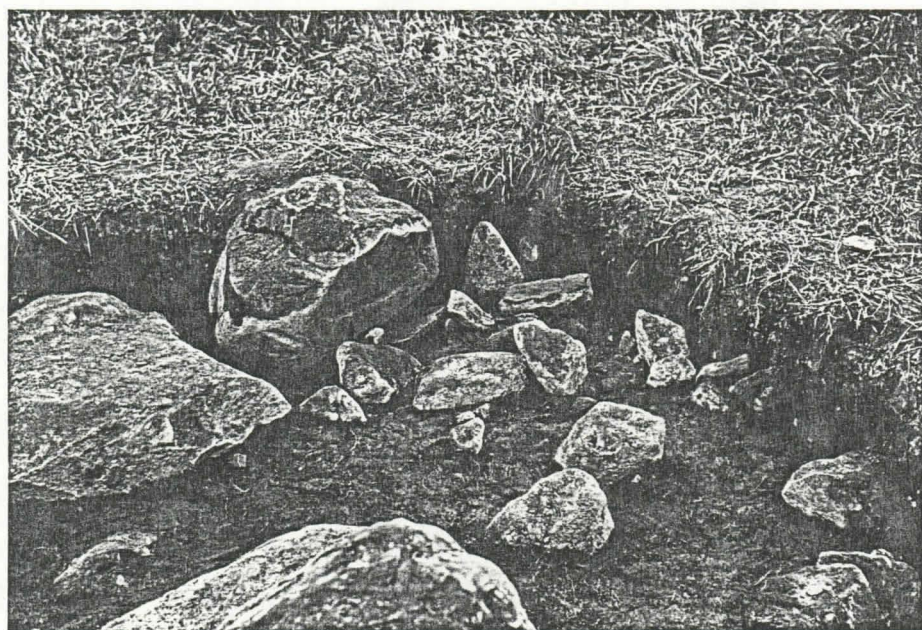
Reunakiveystä sektorissa IV, ruutujen
98/334-336 välillä, taso 4. W.

RIITE IX:17

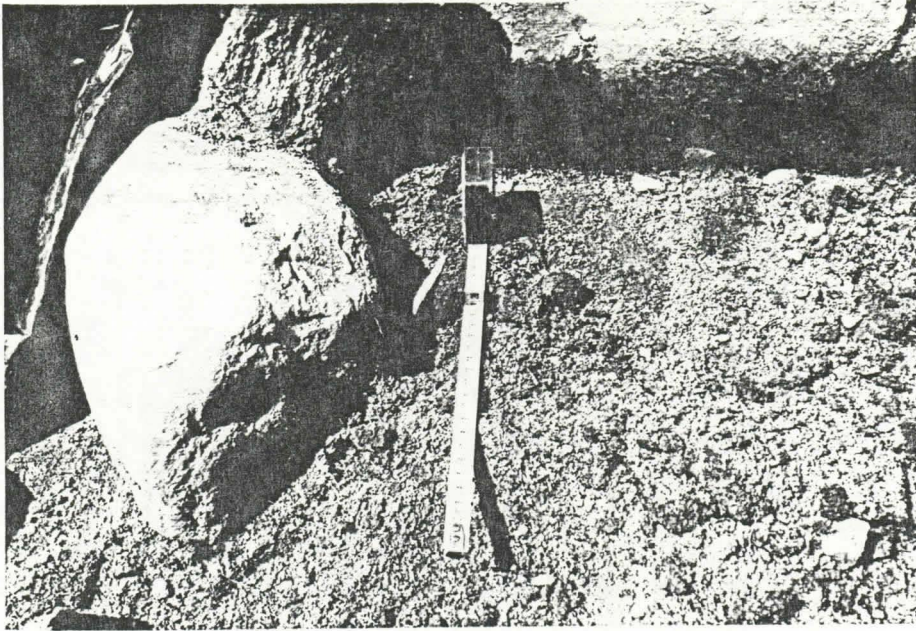
Neg. no. TYA F 9854
Sektori II, ruutu
102/338, taso 6:
hautaukseen viittaa-
va kivikehä. SW.

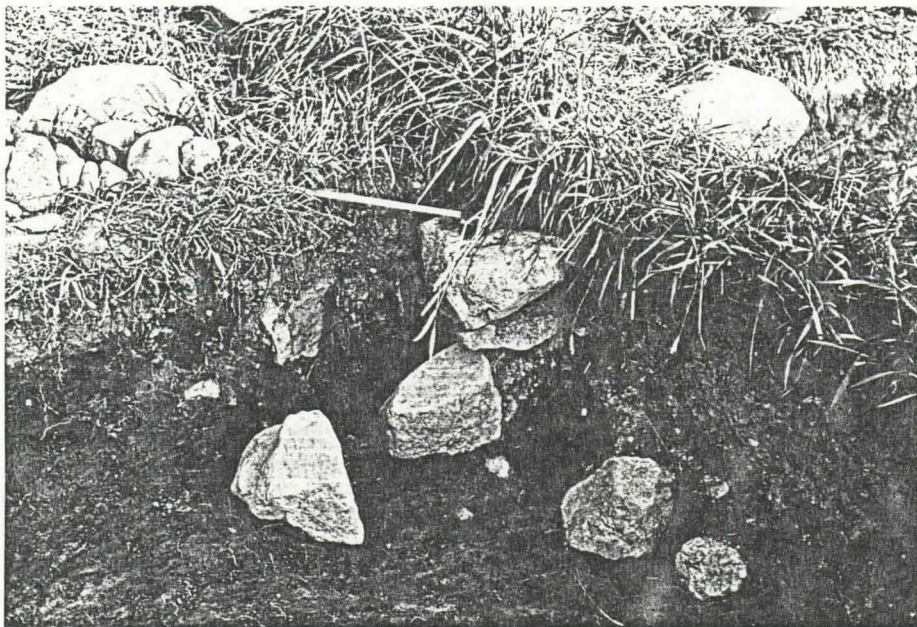
Neg. no. TYA F 9857
Sektori IV, taso 5,
ruutu 96/334: kivik-
koa ruudun SW-nur-
kassa. NE.

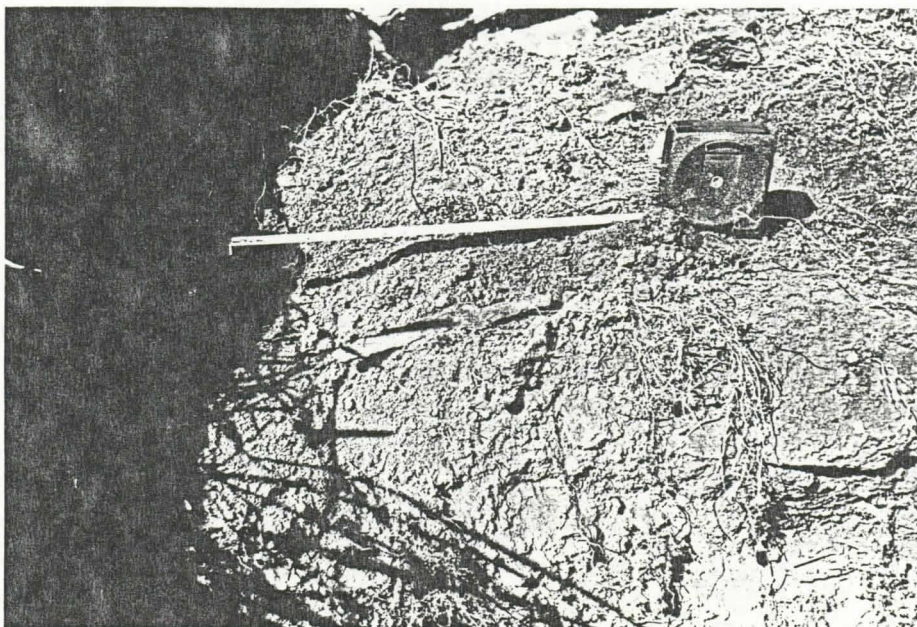
Neg. no. TYA F 9865
Sektroi III, ruutu
96/340, taso 6: laa-
takiveys. SW,

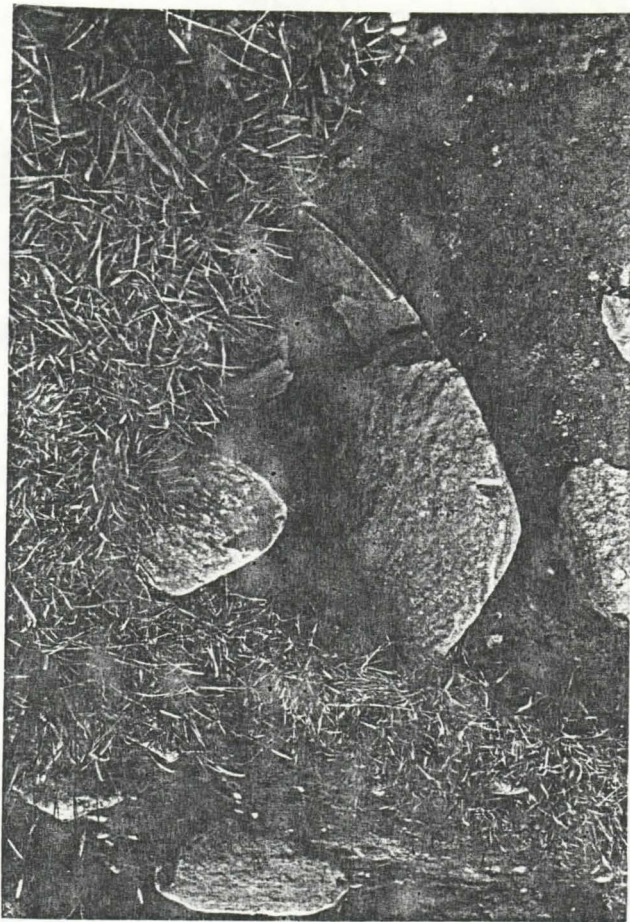
Neg. no. TYA F 9863
Sektori II, ruutu 102
102/338, kerros 6:
veitsenkatkelman
TYA 266:11a) löyty-
minen in situ. E.

Neg. no. TYA F 9879
Sektori IV, ruutu
98/334, taso 7: kii-
vien ympäröimä puu-
paalu ruudun NW-nurk-
kauksessa: TYA 266:
870 ja näyte M8. SE.

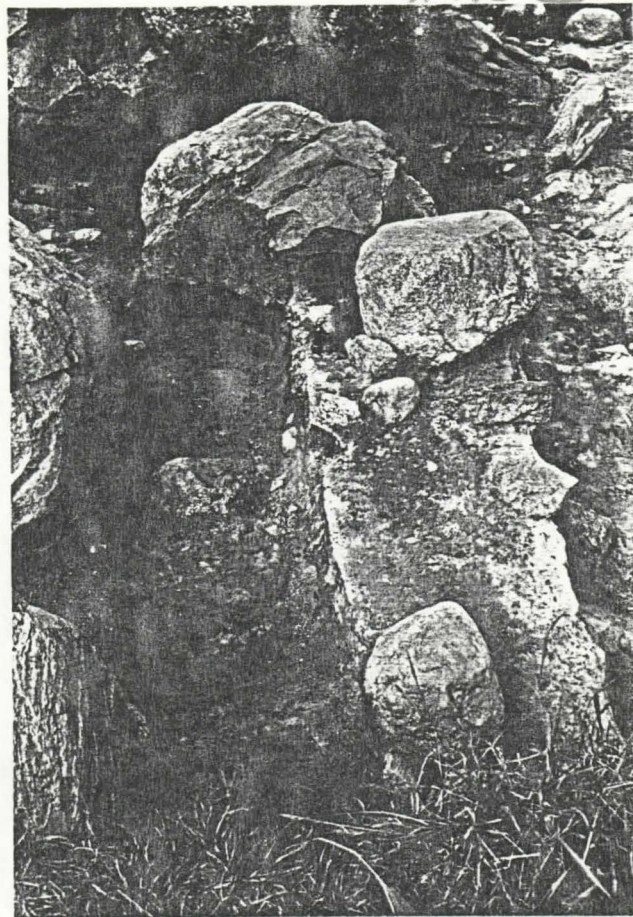

Neg. no. TYA F 9956
Sektori III, ruutu
96/338, kerros 3,
kaista: veitsenkat-
kelman TYA 266:7 löy-
täminen in situ. E.

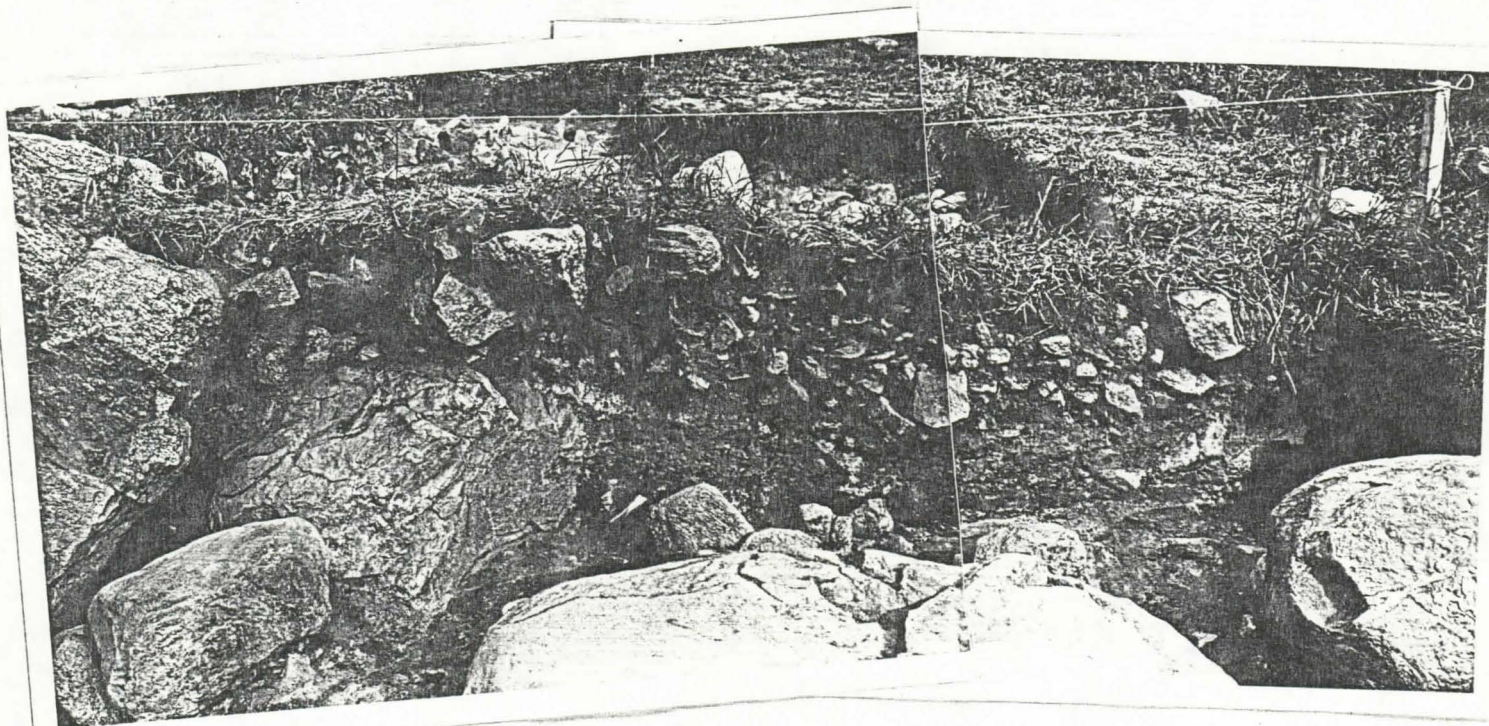
Neg. no. TYA F 9889

Sektor I, ruutu 100/334, taso 8:
kiveys ruudun SW-nurkassa. NW.

Neg. no. TYA F 9959

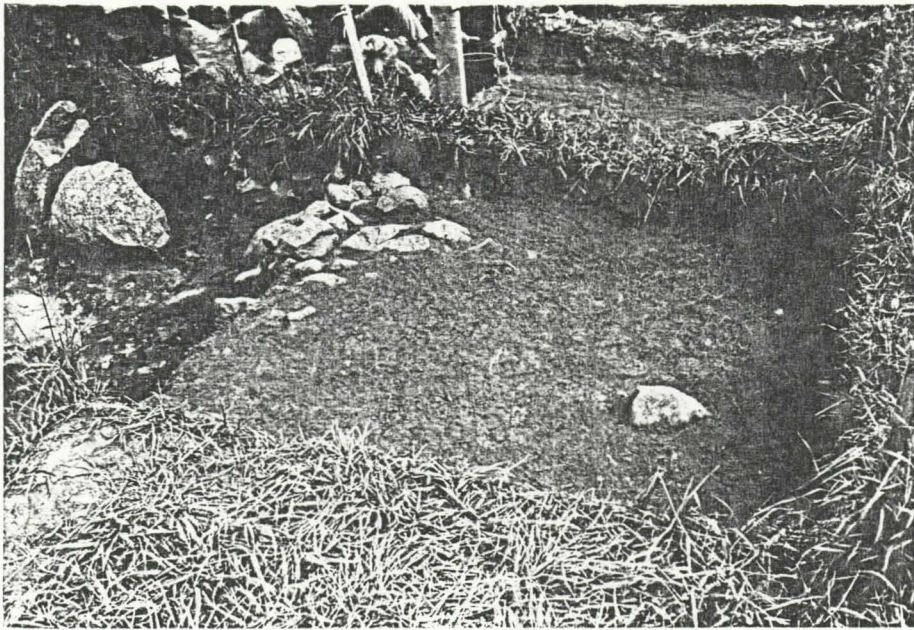
Sektor III, ruudut 96-98/338, ta-
so 5, S-N-suuntainen kaista. S.

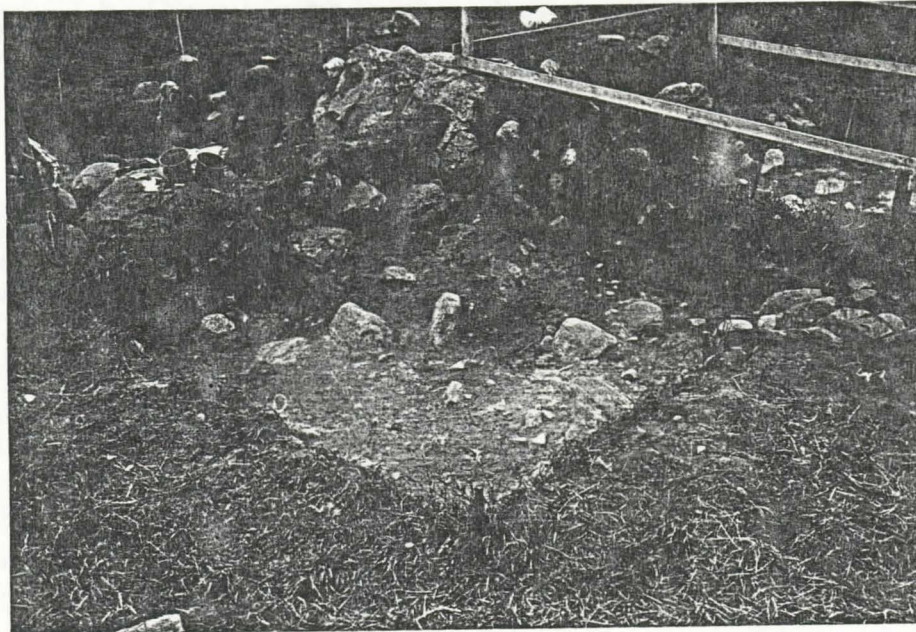
Neg. no. TYA F 9928-9929

Sektor IV: E-profiili, ruudut 96-98/336. W.

LIITE IX:5

Neg. no. TYA F 9880
Sektorii III, ruutu
98/342, taso 2. W.

Neg. no. TYA F 9895
Sektorii III, taso 8.
SE.

Neg. no. TYA F 9972
Kaivausalue peitetty-
nä. NW.

Snellmaninkatu 5
00170 Helsinki 17
Puhelin: 90-1914435

Helsingissä 28.10.1985

Tapani Tuovinen
Arkeologian osasto
Turun yliopisto

AJOITUSTULOKSIA

No	Näyte	Ikä (B.P.)
Hel-2118	Turku, Niuskala TYA 245:2500	3670 ± 100
Hel-2119	" " TYA 239:1665	2450 ± 130
Hel-2131	" " TYA 239:1664	1360 ± 100
Hel-2132	" " TYA 239:1660	3840 ± 100
Hel-2133	Kokemäki, Ylistaro, Leikkimäki, röykkiö 2	1220 ± 110
Hel-2134	Äetsä, Pappila, Röykkiö no 1, näyte M 11	760 ± 110
Hel-2135	Nokia, Sarkola, Talola	440 ± 100

Tulos on ilmoitettu vuosina vuodesta 1950 (AD) lukien ja perustuu ^{14}C :n puoliintumisaikaan 5568 vuotta. Epätarkkuuteen, ± 16 , sisältyvät näytteen mittauksesta ja tarpeellisista vertailumittauksista aiheutuvat statistiset virheet.

Högne Jungner
Högne Jungner

Kasvilaji	Maanäyte																			K6 3.	
	kerros	L1 4.	L2 4.	L3 5.	L4 5.	L5 5.	L6 5.	L8 6.	L9 6.	L10 6.	L11 7.	L12 7.	L13 3/7	L14 3/8	L15 3/12	L16 3.	L17 3.	L18 4.	L19 4.		L20 4.
<i>Alchemilla</i> sp.					1		2			1		-/-	-/-	-/-							1
-poimulehti					1		2			1		-/-	-/-	-/-							1
Asteraceae																					
-asterikasvit		1																			1
<i>Atriplex</i> sp.																					
-malta															1/-					1	
<i>Betula pendula/pubescens</i>																					
-raudus-/hieskoivu	31	5	12		9	1	1				1	-/8	2/-	4/2		3	59	13	4	15	
<i>Carex</i> sp.																					
-sara; 2-kylliset pähkylät	2		1				1				1	-/-	2/-	-/-							3
- " ; 3- " "							1					-/-	-/-	-/-		2					
<i>Chenopodium album</i>																					
-jauhosavikka	12	3	5		3	1		1		1		-/7	1/-	2/-	1	11	3		3	14	
<i>C. glaucum/rubrum</i>																					
-sini-/punasavikka																					1
<i>C. succicum</i>																					
-pohjansavikka	56	4	10		1	8	3	4		2		-/-	1/-	2/1		49		1	7	3	
<i>Dianthus deltoides</i>																					
-ketoneilikka														2/-	-/-						
<i>Fallopia convolvulus</i>																					
-kiertotatar	1						1							-/1							
<i>Fragaria vesca</i>																					
-ahomansikka														4/-	-/-	1	1				
<i>Galium verum</i>																					
-keltamatara												1	-/-	-/-	-/-			1	1		
<i>Hordeum vulgare</i>																					
-ohra (hiilt.)			1		2		1					3	-/2	-/1	-/1	1		3			1
<i>Juncus</i> sp.																					
-vihvilä																					2
<i>Juniperus communis</i>																					
-kataja		1											-/3	-/-	-/-						
<i>Picea abies</i>																					
-mänty																					
Poaceae																					
-heinäkasvit	12		10	3	9			6		4	6	-/1	-/1	-/-		1					5
<i>Polygonum aviculare</i>																					
-pihatatar			1	2	1					1			-/1	6/-	1/-			2	1	2	7
<i>Potentilla</i> sp.																					
-hanhikki, rätvänä	1		3												1/-						1
<i>Ranunculus</i> sp.																					
-leinikki							1														
<i>Raphanus raphanistrum</i>																					
-peltoretikka								1			1	-/1	-/2	-/-							
<i>Rubus idaeus</i>																					
-vadelma							1								-/1						1
<i>Sambucus racemosa</i>																					
-terttuselja			1																1		
<i>Scirpus sylvaticus</i>																					
-korpikaisla										1											
<i>Secale cereale</i>																					
-ruis (hiilt.)			1		1		5				7	-/4	2/1	-/1		5	1	2	2	11	
<i>Sorbus aucuparia</i>																					
-pihlaja	1																				1
<i>Stellaria graminea</i>																					
-heinätähtimö			1													5		2	2		1
<i>Taraxacum</i> sp.																					
-voikukka	1						1	1		5	2	-/1	1/-	-/-							1
<i>Thlaspi arvense</i>																					
-peltotaskuruoho																	1				1
<i>Trifolium</i> sp.																					
-apila										1	1			-/1	-/1						
<i>Triticum aestivum</i> var. <i>compactum</i>																					
-pölkkyvehnä (hiilt.)						1?												1			
<i>Urtica dioica</i>																					
-nokkonen	5	2	6	1	12	7	4		1	1	2	-/3	1/1	2/-	9	12	5		5	11	
<i>Viola</i> sp.																					
-orvokki																					1
Indet., määrittämättömät	2				2			1		1			-/1	-/-			1				1
Indet., jyviä (palasia)		1	3			3	1		6		9	-/2	-/3	-2	1	4	7	3	1	14	
<i>Picea abies/Pinus sylvestris</i>																					
-kuusi/mänty; neulasia	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+/+	+/+	+/+	+	+	+	+	+	+	+
Fungi																					
-sienet; rihmastopahkoja	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/+	+/+	+/+	+	+	+	+	+	+	+
Bryophyta																					
-sammalet; varrenkappaleita			6							1			-/-	-/-	-/2	1		1		1	
Hiiltynyttä puuta	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/+	+/+	+/+	+	+	+	+	+	+	+

Taulukko 1. Makrosubfossiililöydöt Kiikan/Aetsän Riihimäestä vv. 1984-85 otetuista maanäytteistä. Löydöt ovat siemeniä, ellei toisin mainita. + = esiintyy.

saap. 31.7.1985

ÄETSÄ (KIIKKA) PAPPILA RIIHIMÄKI 1984 JA 1985

Kartta 1

Yleiskartta

MK 1:500

Joht. H.Oksala

Mit. & piirt. T.Tuovinen

80 / 300 = kaivauksen peruskoordinaatiston peruspiste (ruudut 2x2)

= peruslinja

= kaivausalue 1984 ja 1985

= korkeuskiintopiste 58,67 m mpy

= vaaituskoje

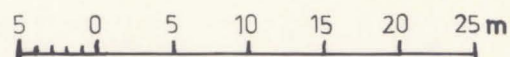
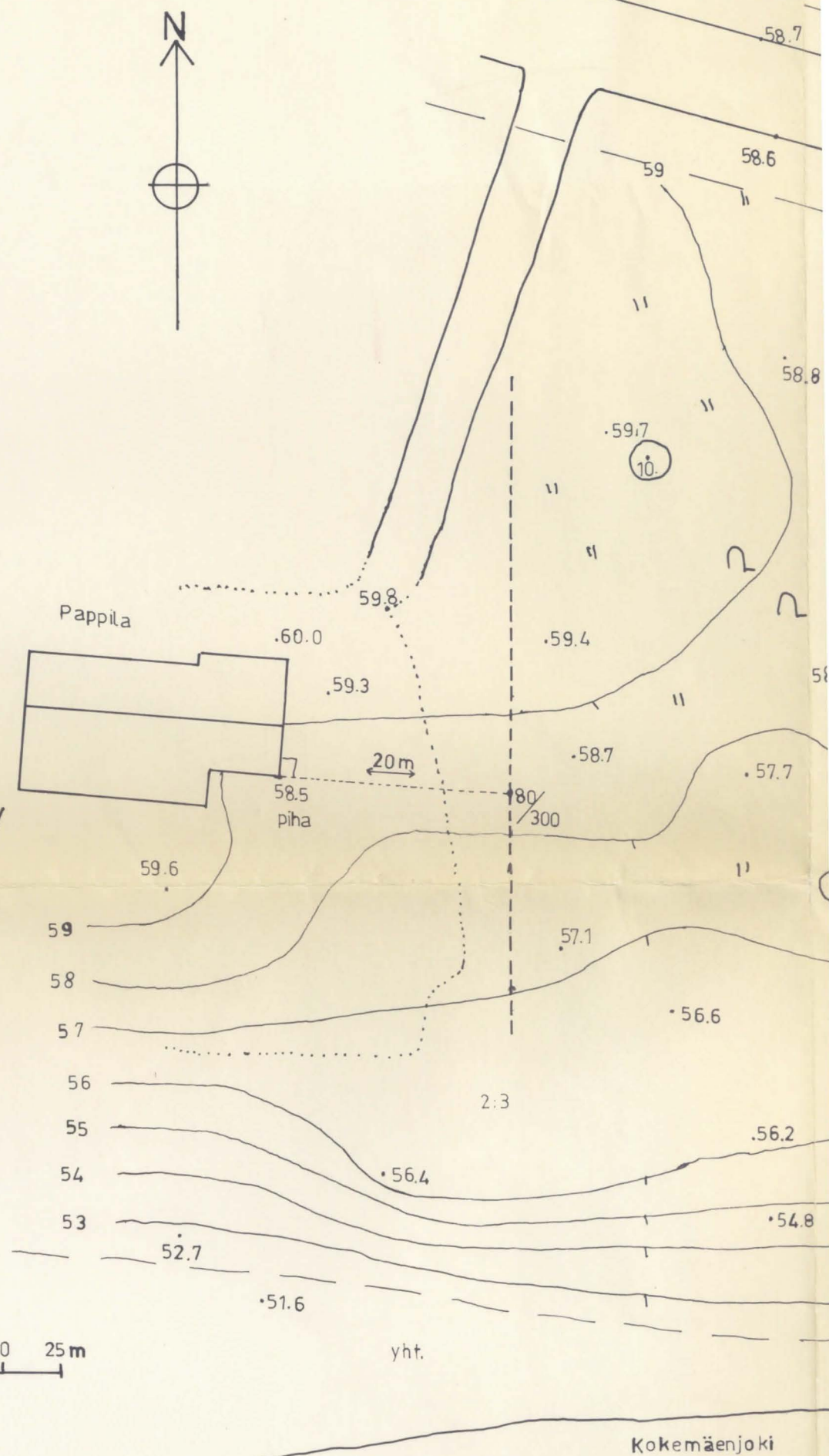
= tutkimaton hautaraunio

2:5

= tilanraja ja -numero

= kaivausalue 1985

Kokemäenjoki

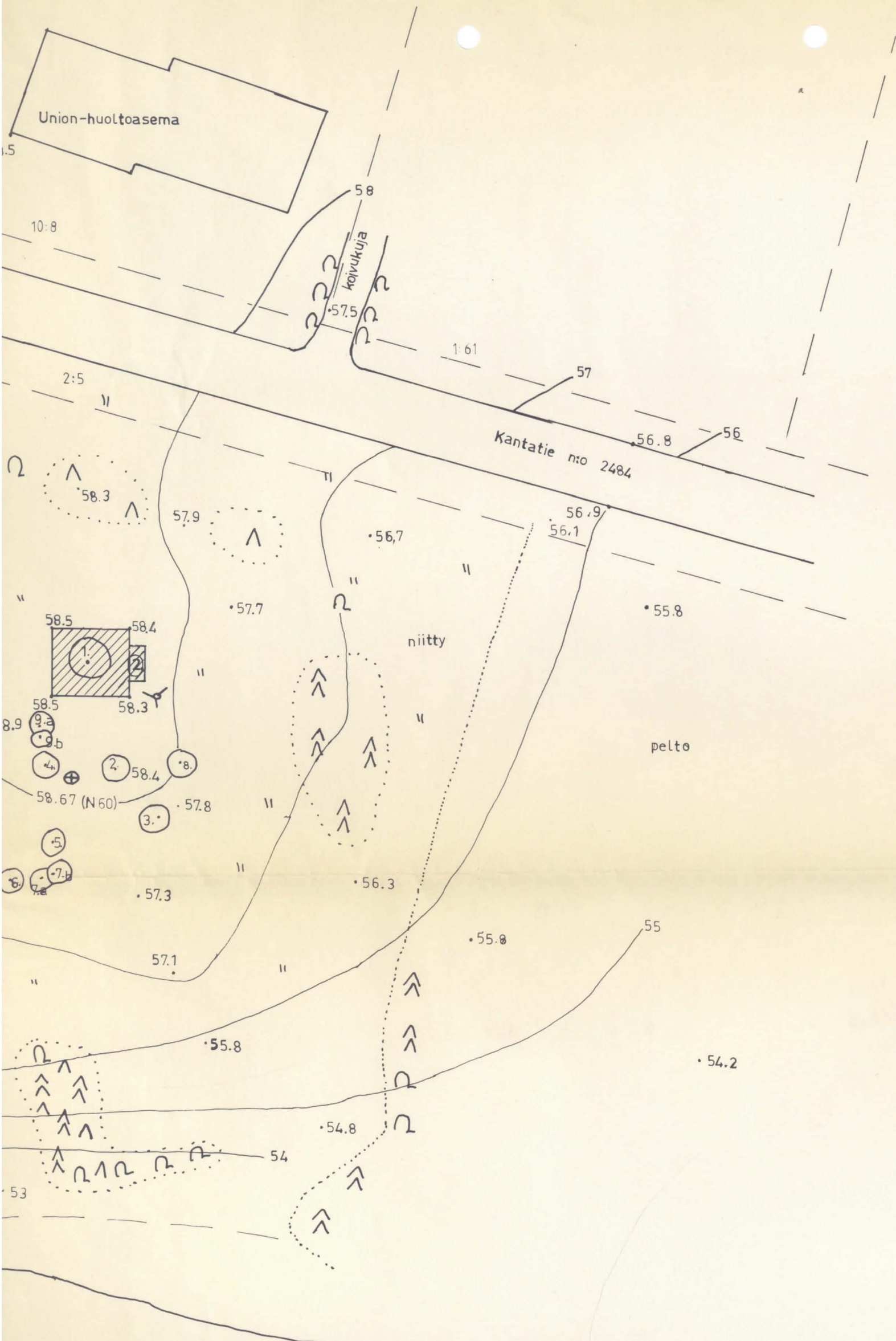
Union-huoltoasema

Koivukuja

Kantatie no 2484

niitty

pelto

ÄETSÄ (KIIKKA) PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 2

Profiilikaistojen ja ruutujen 98-100/342

pintavaaitus turpeen päältä

MK 1:100

Koje 92,4 cm

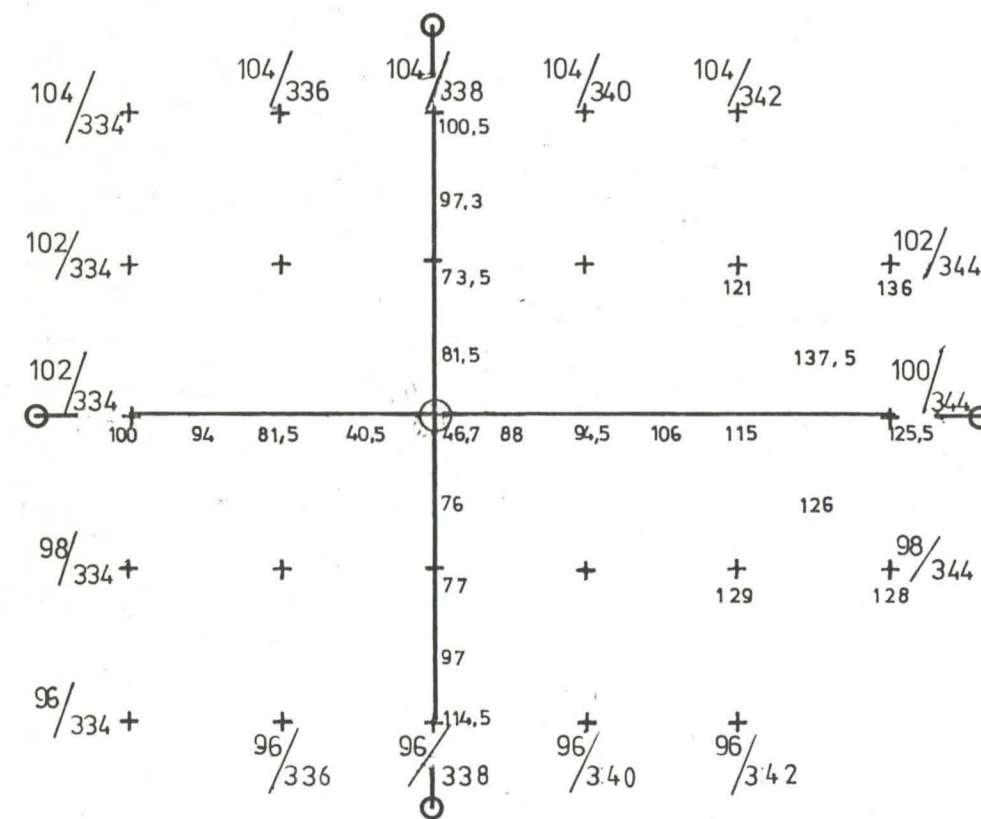
Kp 58,67 mpy

Joht. H.Oksala

Piirt. T.Keinänen

⊕ = origo

⊖ = sektori

ÄETSÄ (KIIKKA) PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 3

Taso 5

MK 1:20

Koje 92,4 cm

Kp 58,67 mpy

Joht. H.Oksala

Piirt. T.Keinänen

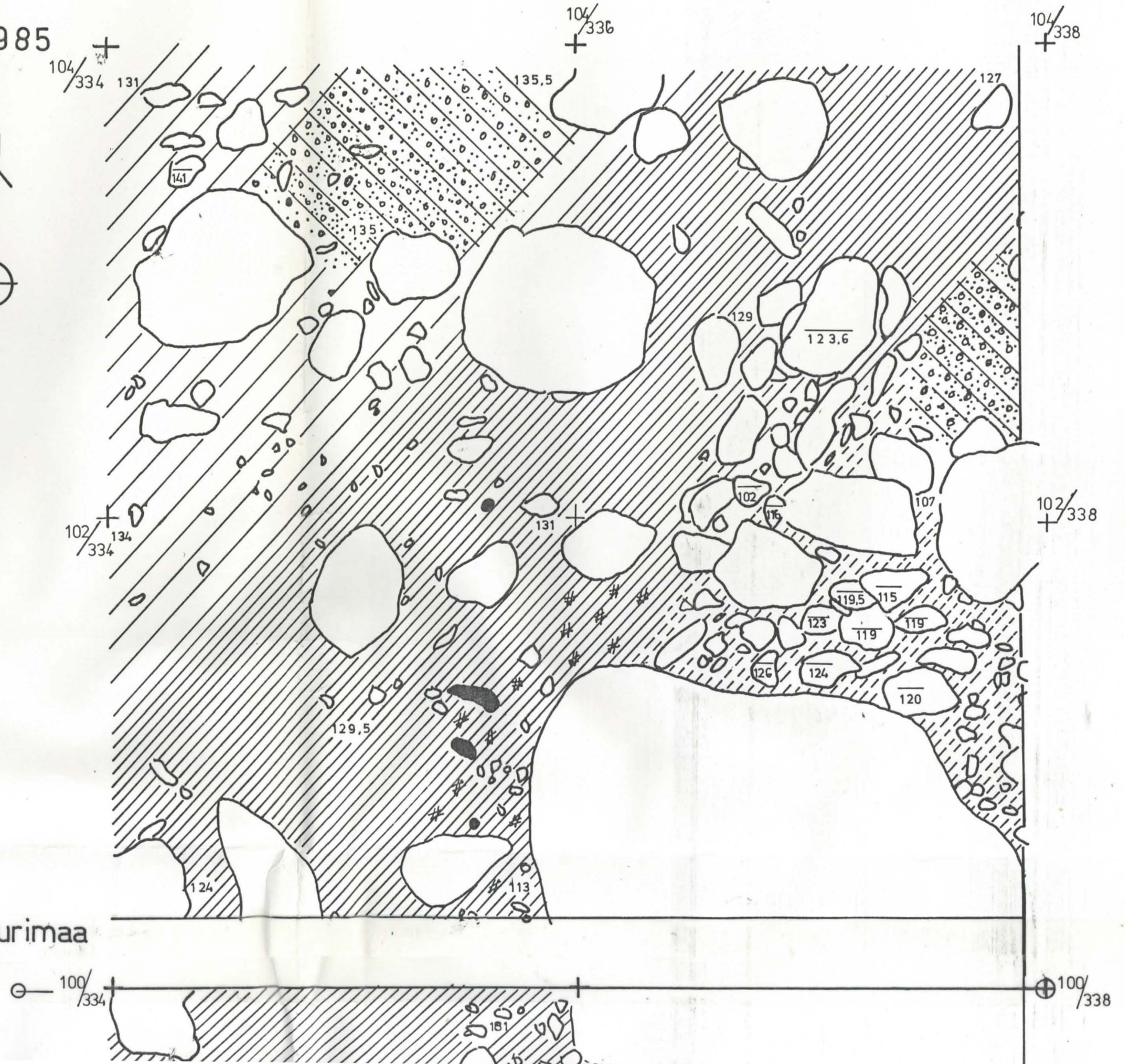
⊕ = origo

⊖ = sektori

 = nokimaa

 = hyvin tumma hiilensekainen kulttuurimaa

 = tumma kulttuurimaa

= hyvin tumma hiilensekainen kulttuurimaa

= tumma kulttuurimaa

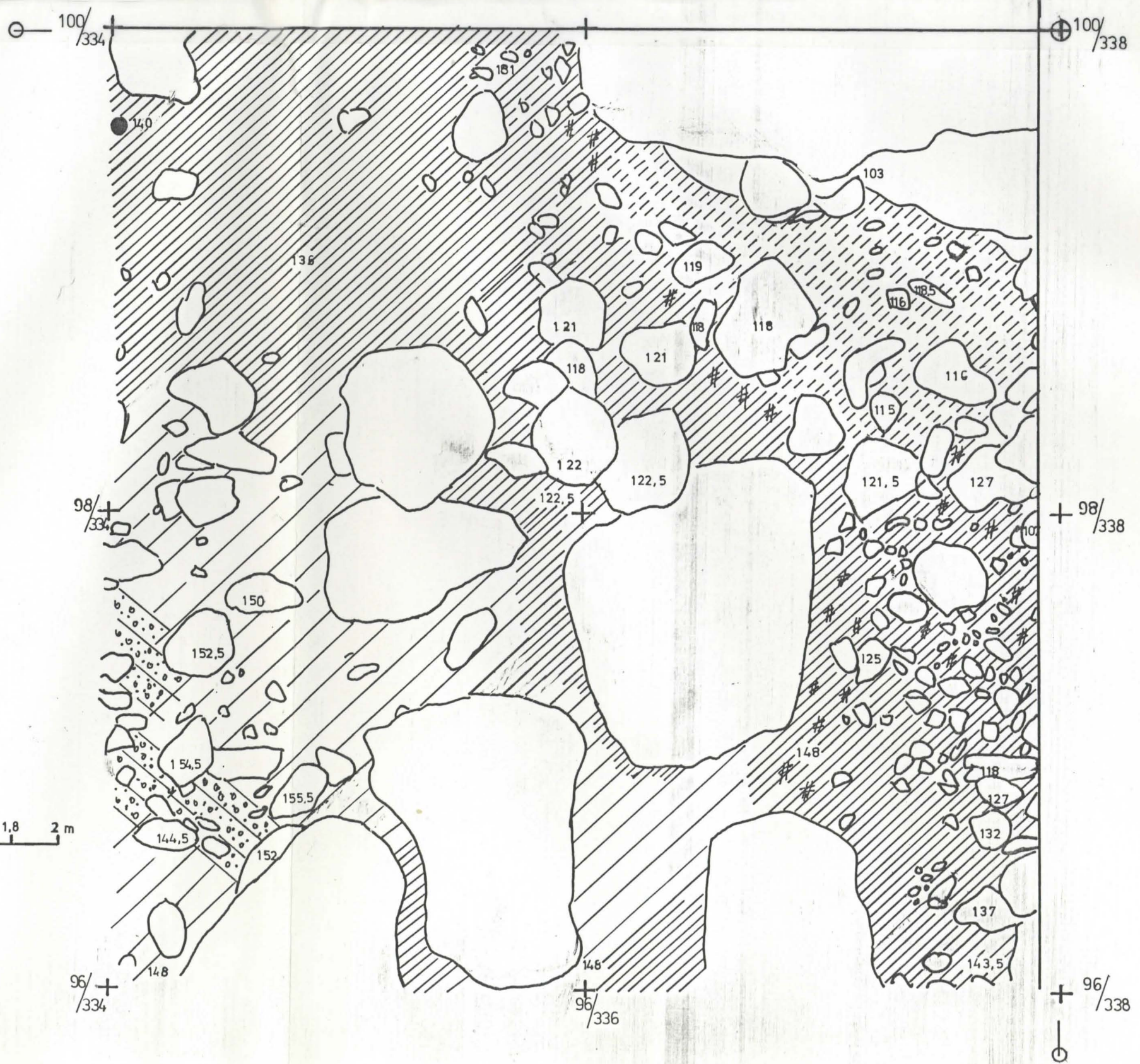
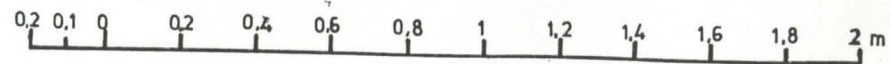
= vaalea kulttuurimaa

= melkein puhdas sorainen hiekka

= puuseipään jäännös

ÄETSÄ KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 10

Taso 12

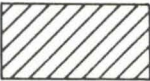

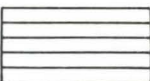
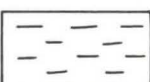
MK 1:20

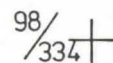
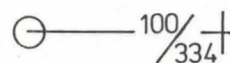
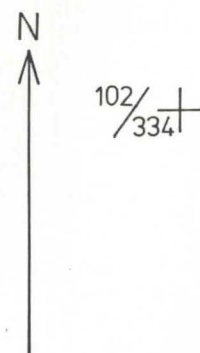
Koje 92.4 cm

KP 58.67 mpy

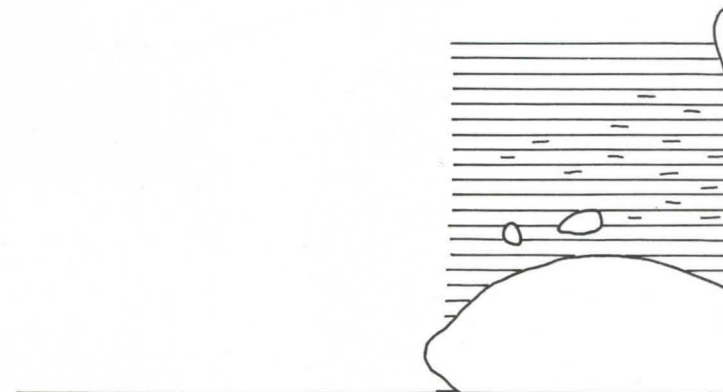
Joht. H. Oksala

Piirt. T. Keinänen

- ⊕ origo
- ⊕ paalu
- ⊙— sektori
- tumma kulttuurimaa
- vaalea kulttuurimaa
- hieno, puhdas hiekka
- hiekansekainen kulttuurimaa
- savi

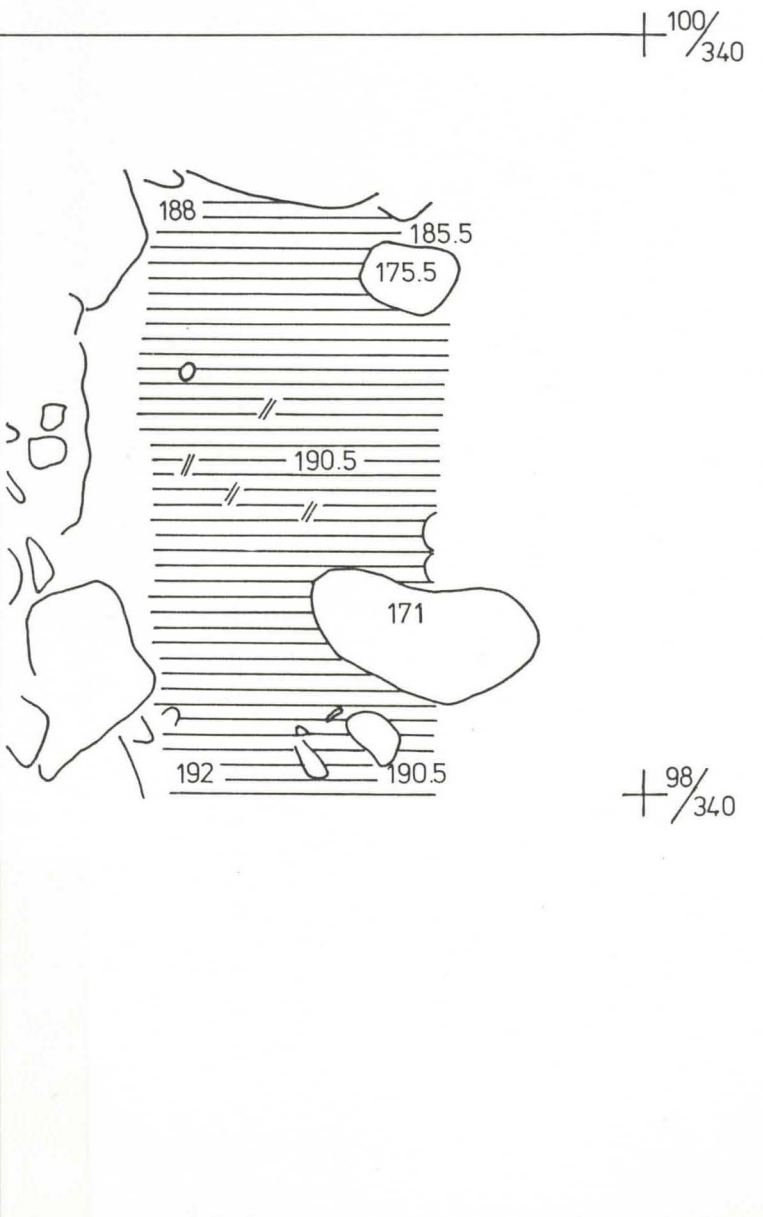
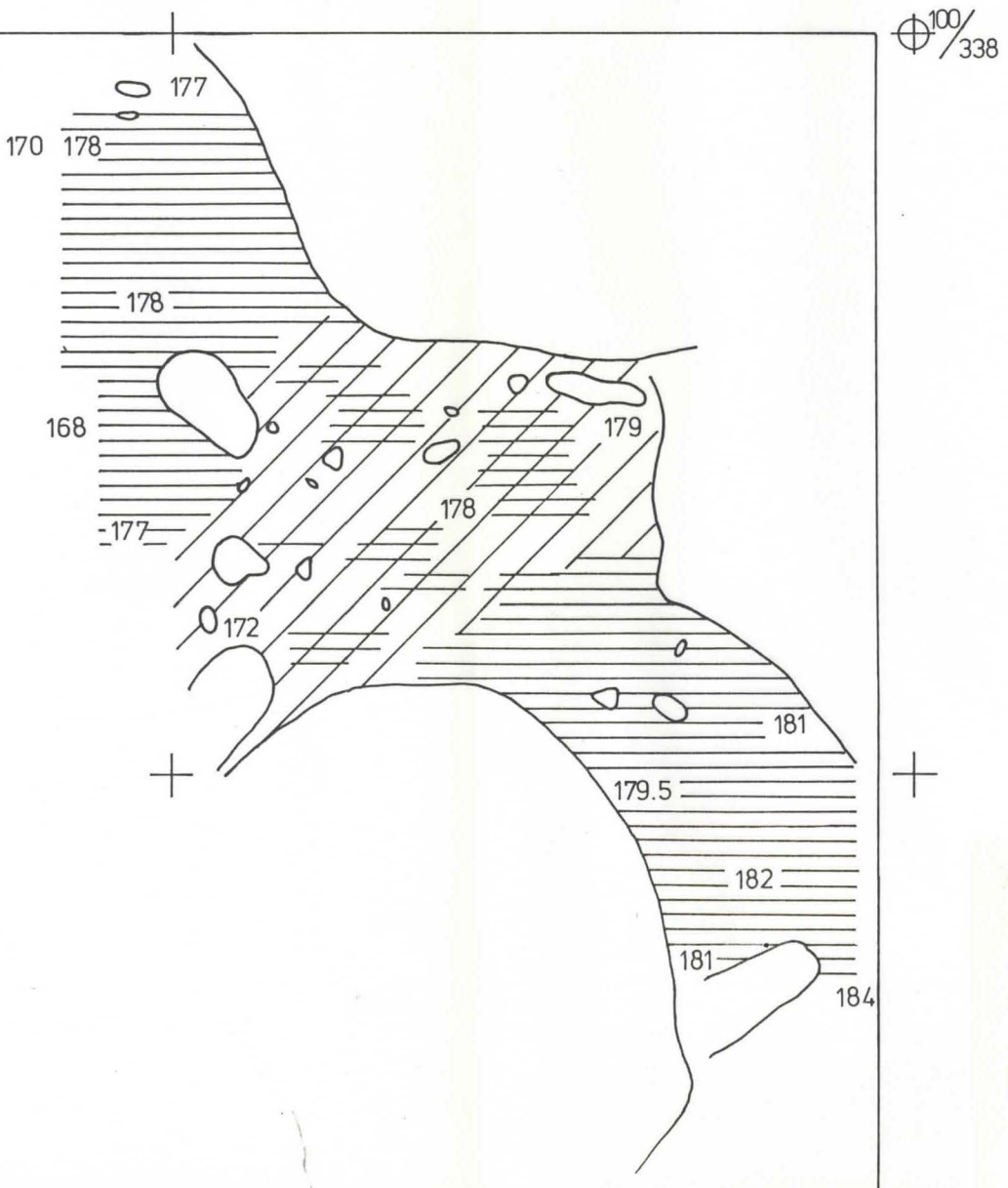
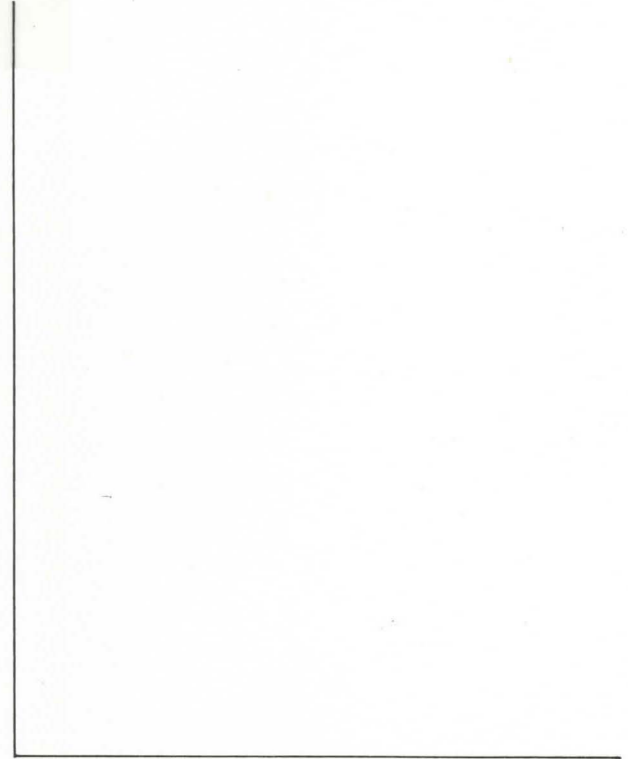
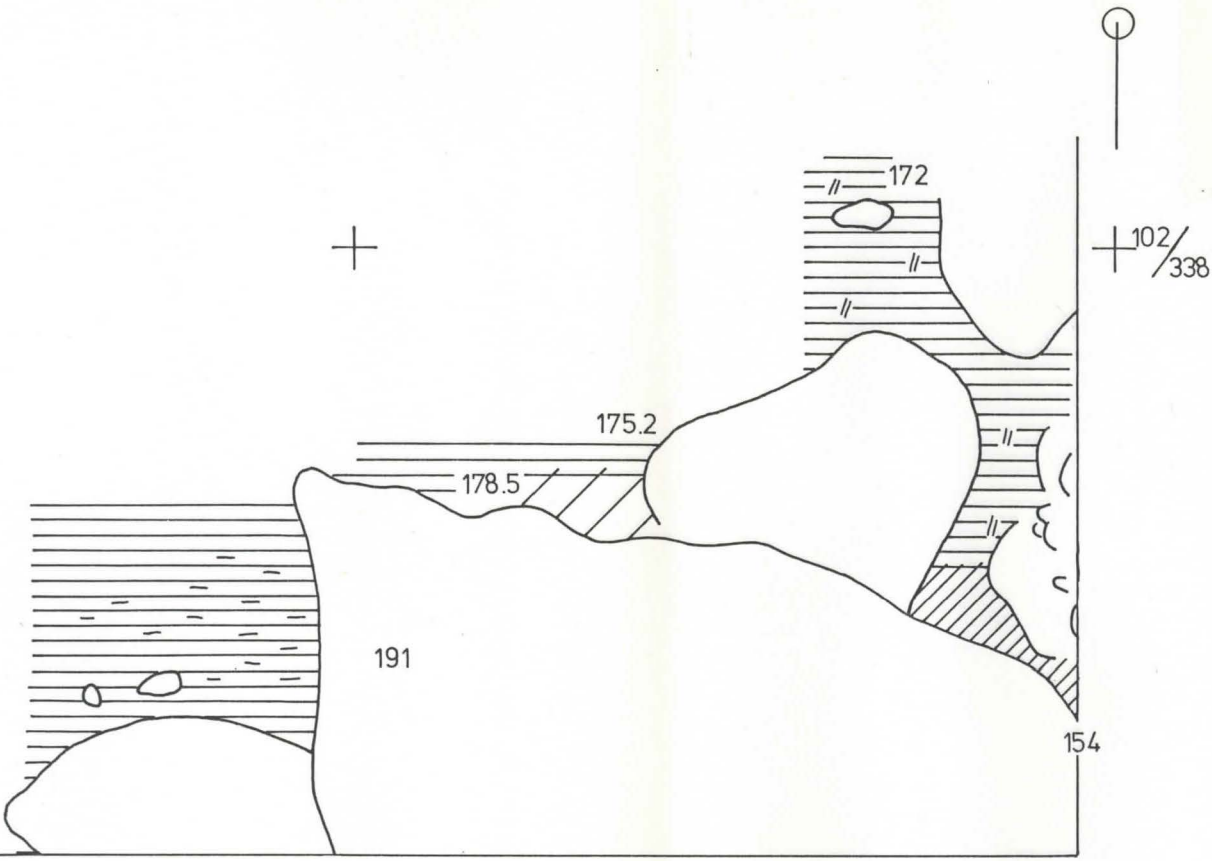
0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

170 178

168

-1

ÄETSÄ KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 11
Tasot 13-14
MK 1:20
Koje 92.4
KP 58.67 mpy

Joht. H.Oksala
Piirt. T.Keinänen

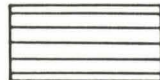
⊕ origo

+ paalu

⊖ sektori

 tumma kulttuurimaa

 vaalea kulttuurimaa

 hieno, puhdas hiekka

Taso 13 I

102/336 +

186
180

153
173

157
163

1.

102/338 +

⊕ 100/338

Taso 14

0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

ÄETSÄ KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 12

Tasot 1-4

Sektorit 2 ja 3: ruudut 98/342 - 100/342

MK 1:20

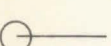

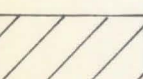
Koje 92.4

KP 58.67 mpy

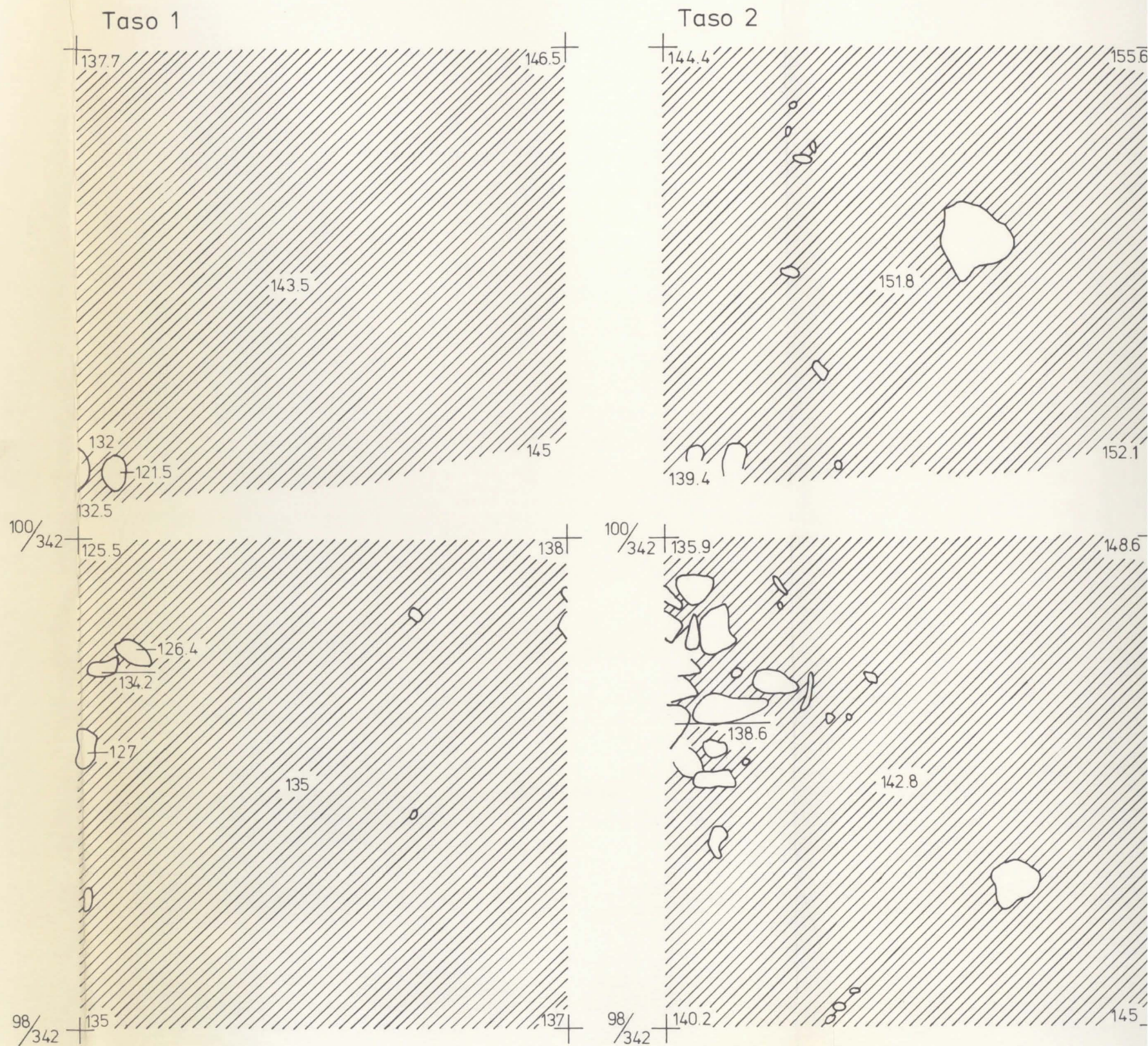
Joht. H.Oksala

Piirt. T.Keinänen

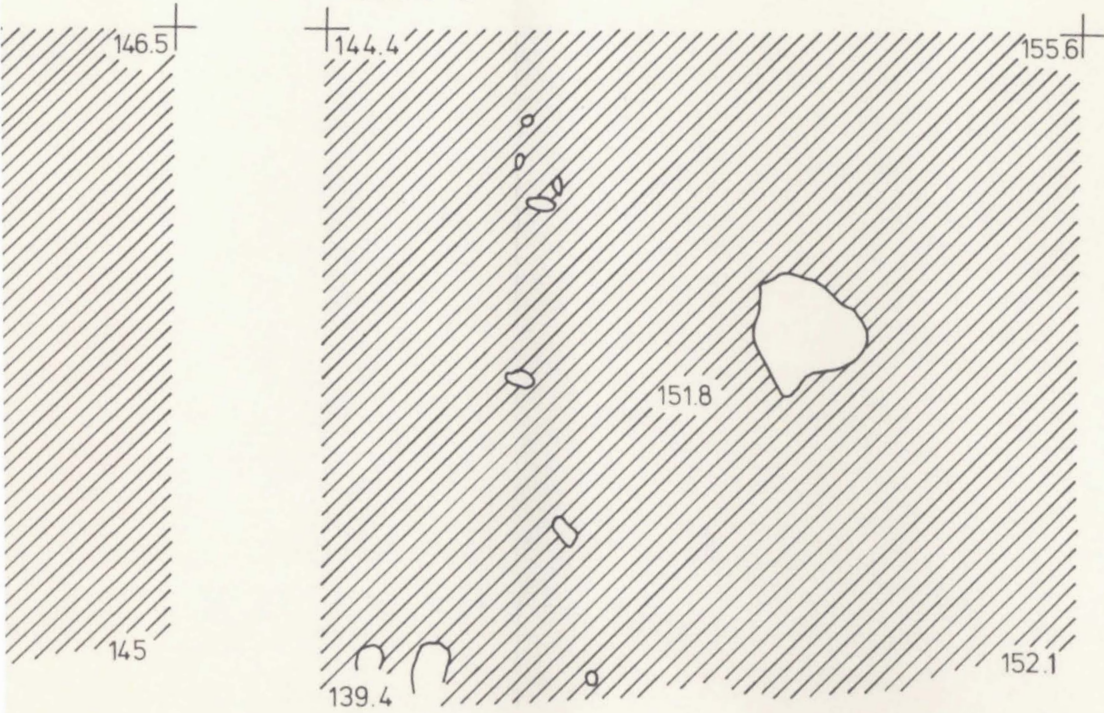

- origo
- sektori
- paalu
- tumma kulttuurimaa
- vaalea kulttuurimaa
- savi

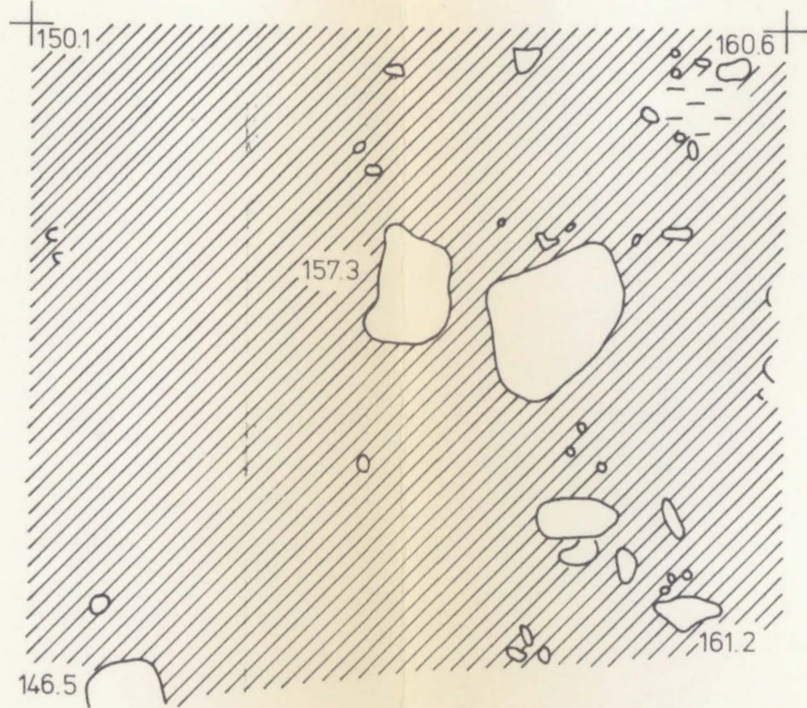
0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

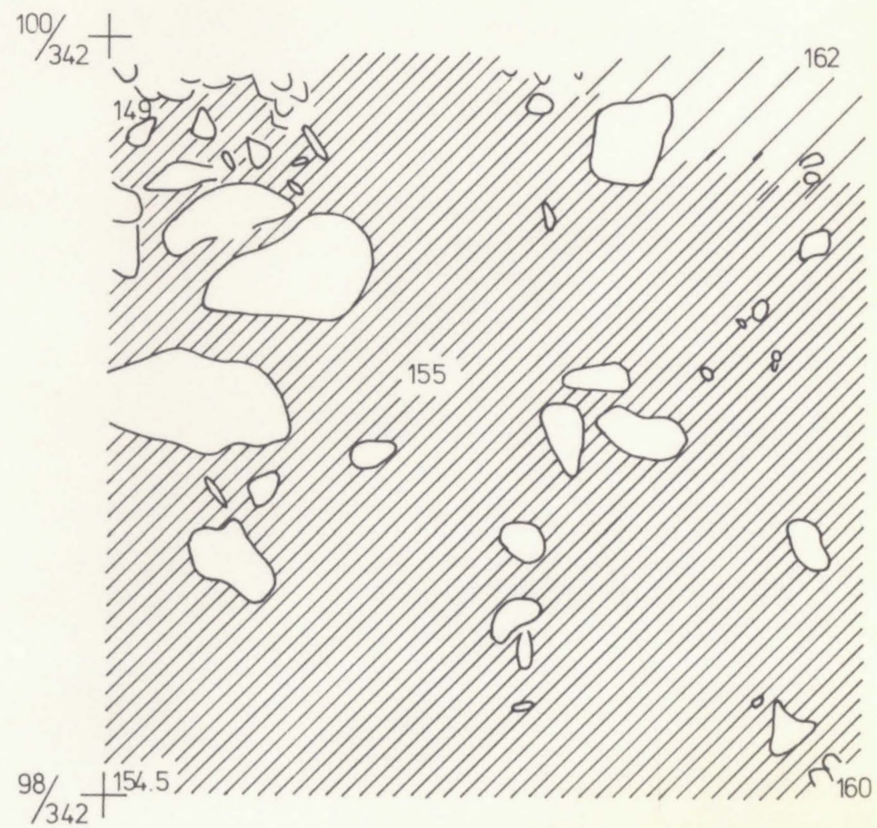
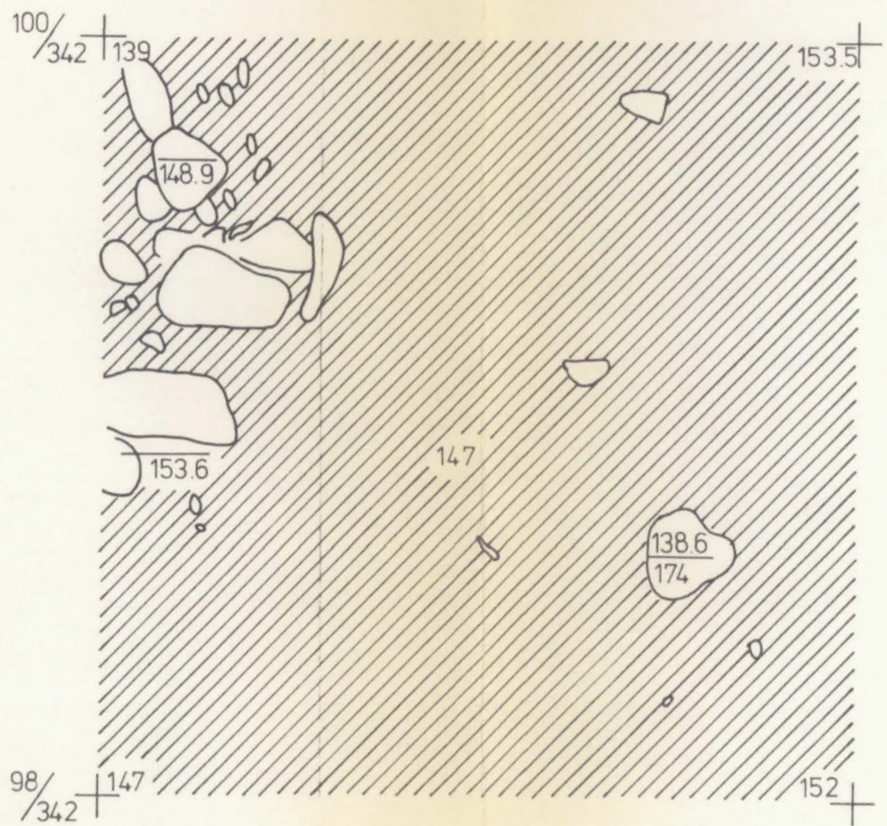
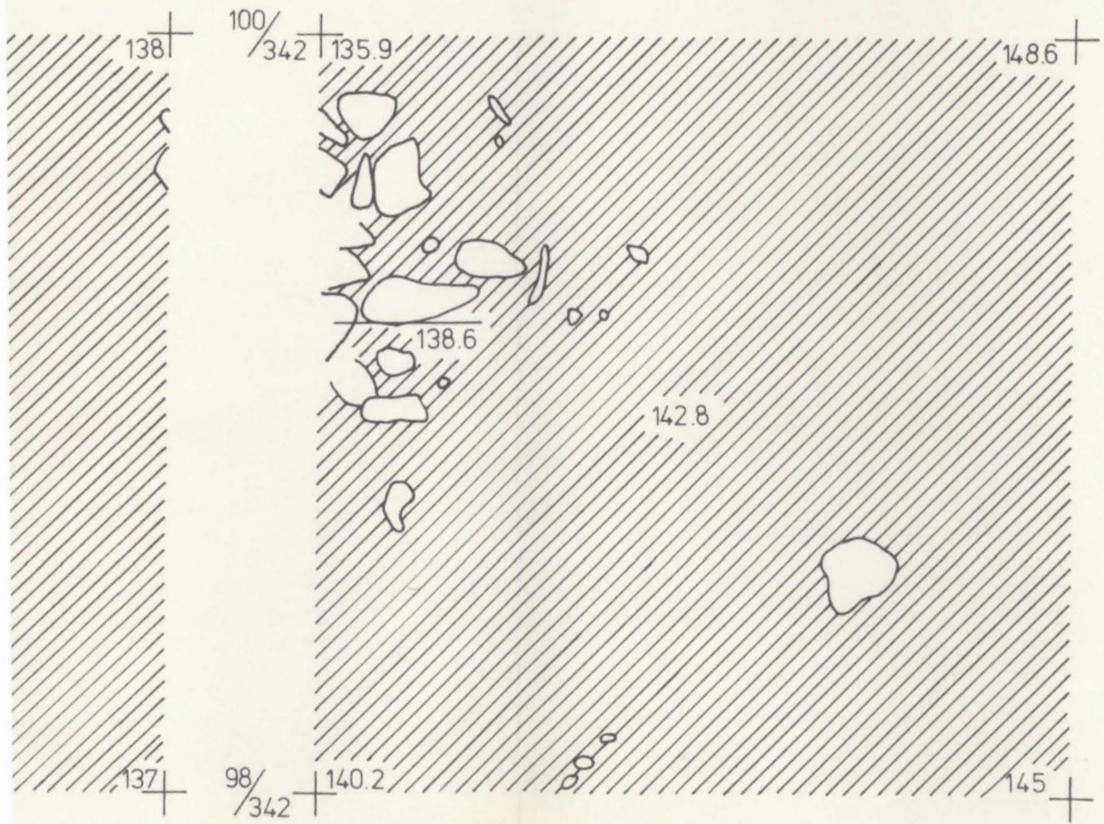
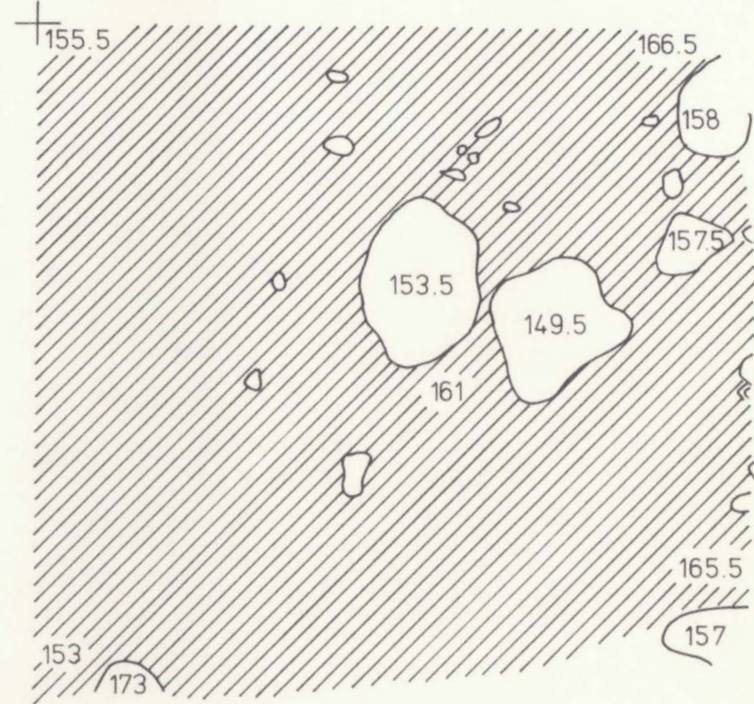
Taso 2

Taso 3

Taso 4

ÄETSÄ KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 13

Tasot 5-8

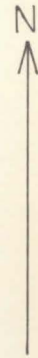
MK 1:20

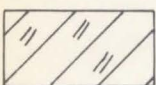
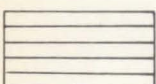
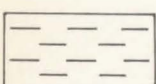
Koje 92.4

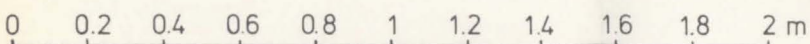
KP 58.67 mpy

Joht. H. Oksala

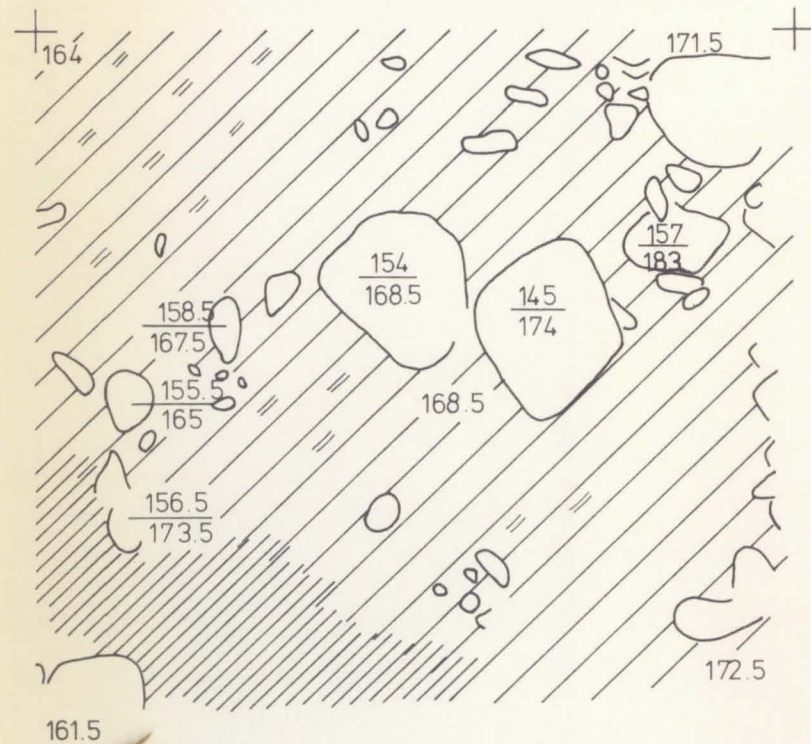
Piirt. T. Keinänen

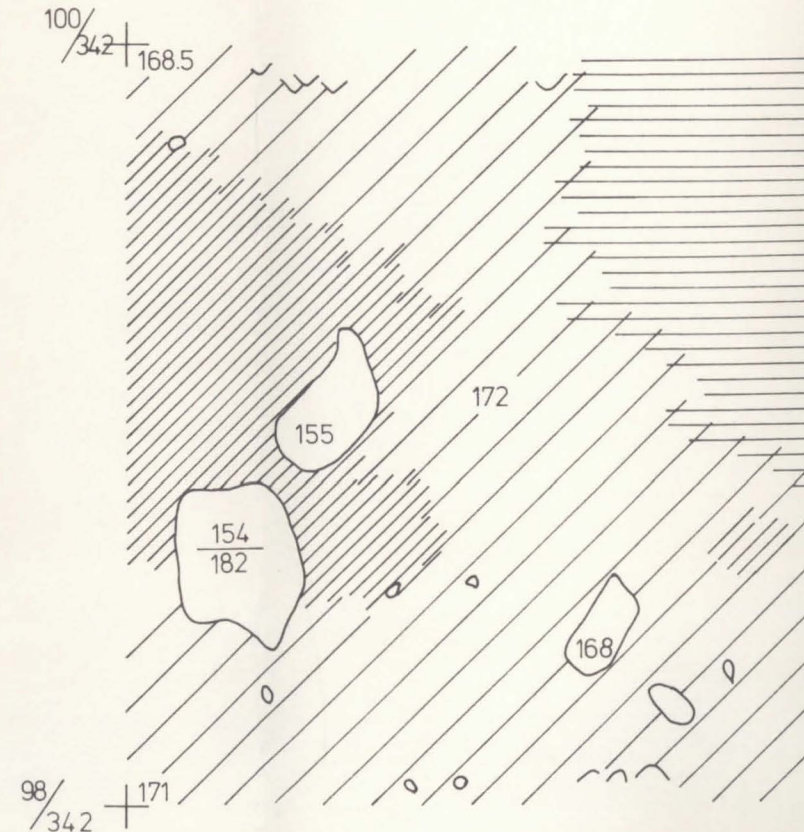
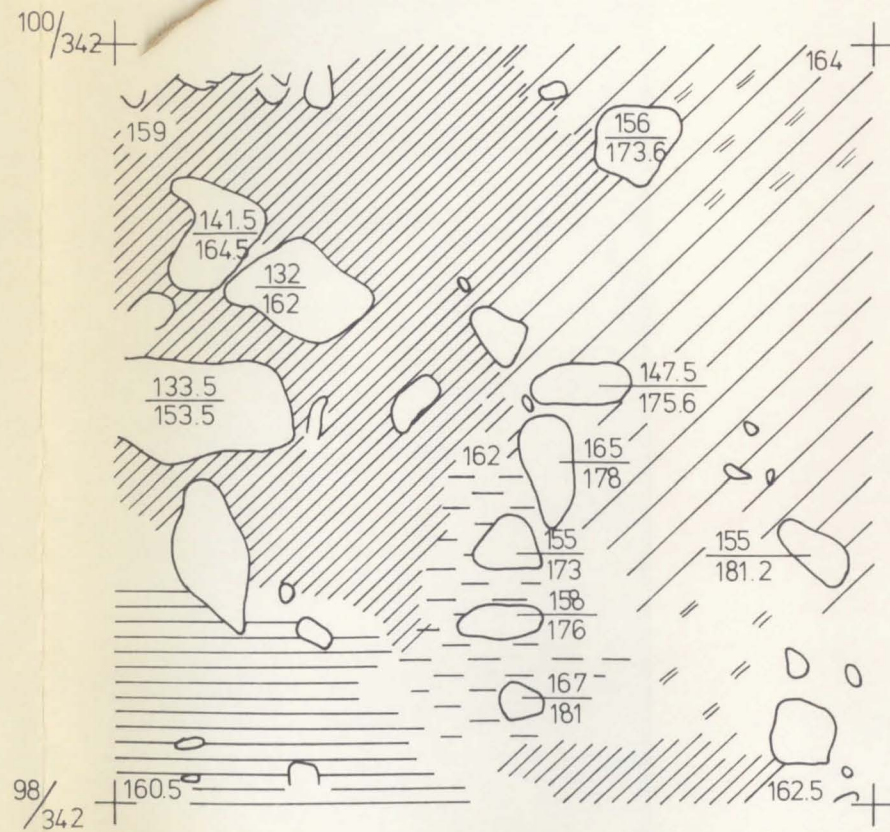
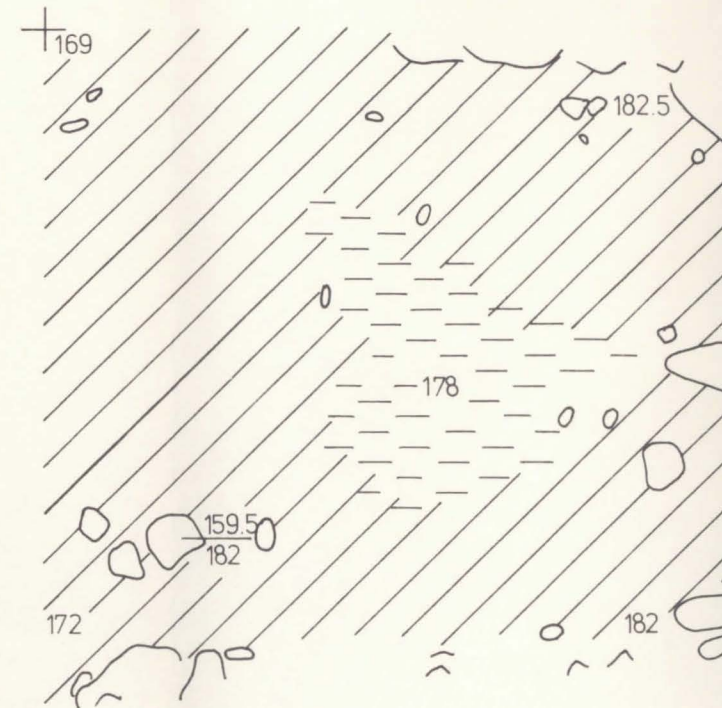
- + paalu
- tumma kulttuurimaa
- vaalea kulttuurimaa
- vaalea kulttuurimaa, jonka päällä osittain tummaa kulttuurimaata
- hieno, puhdas hiekka
- savi

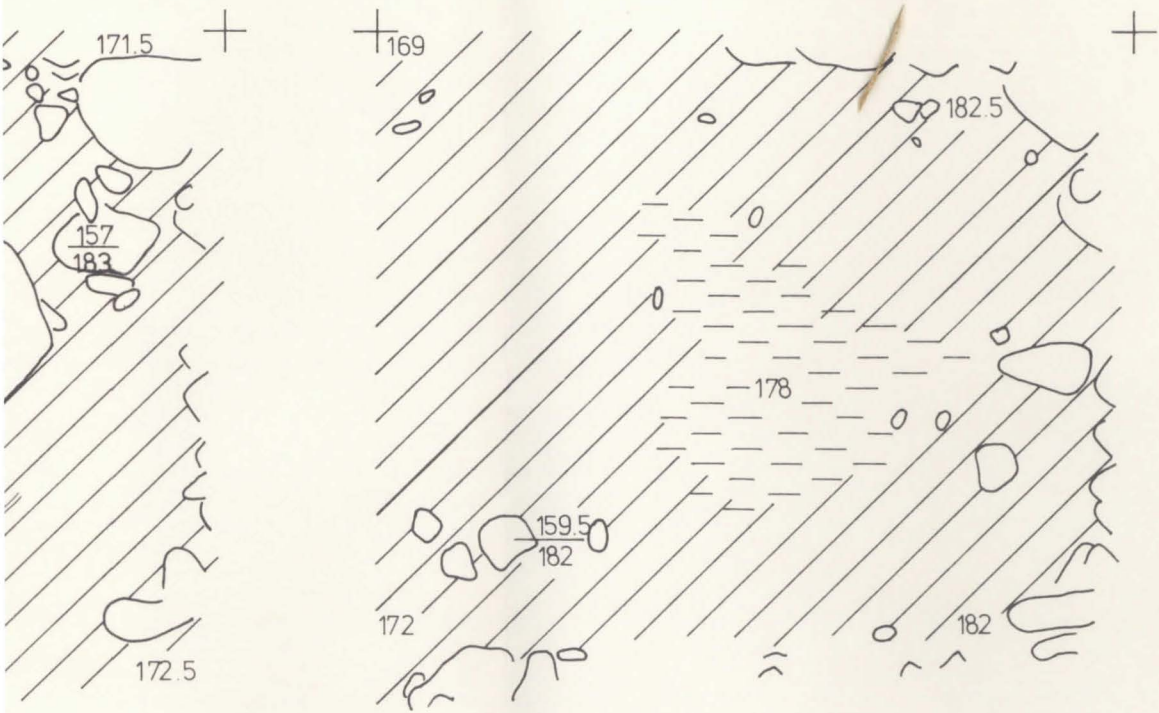
Taso 5

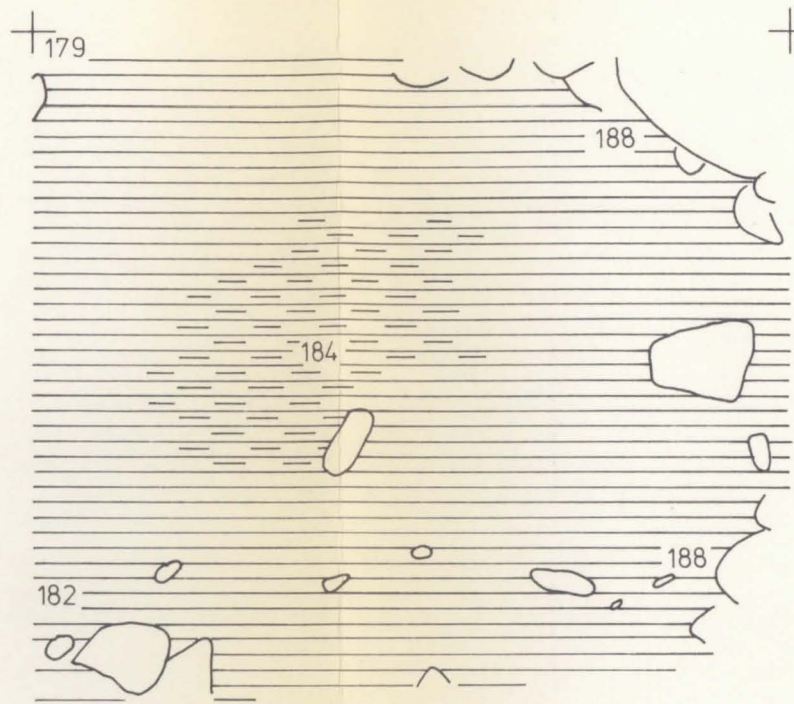
Taso 6

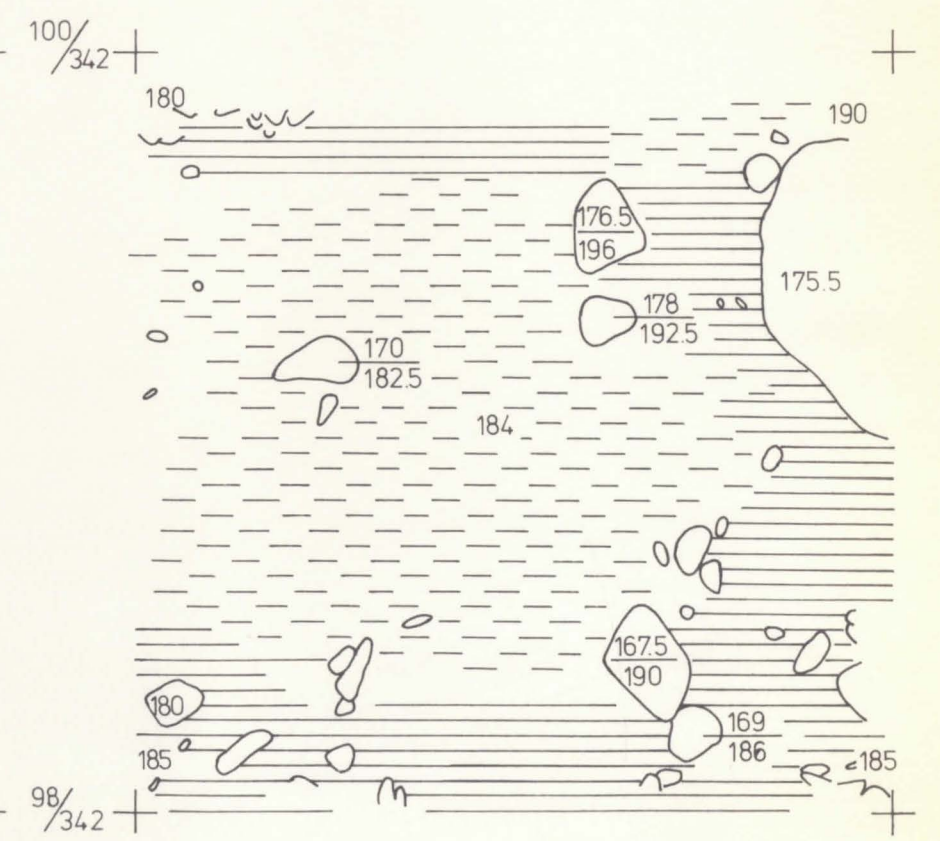
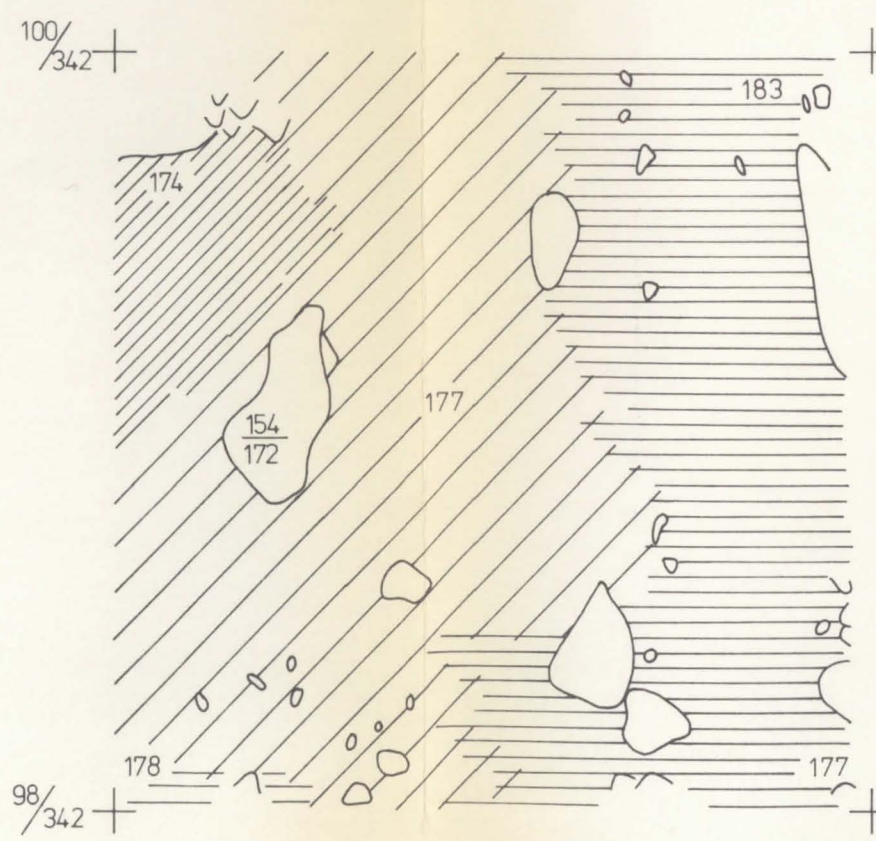
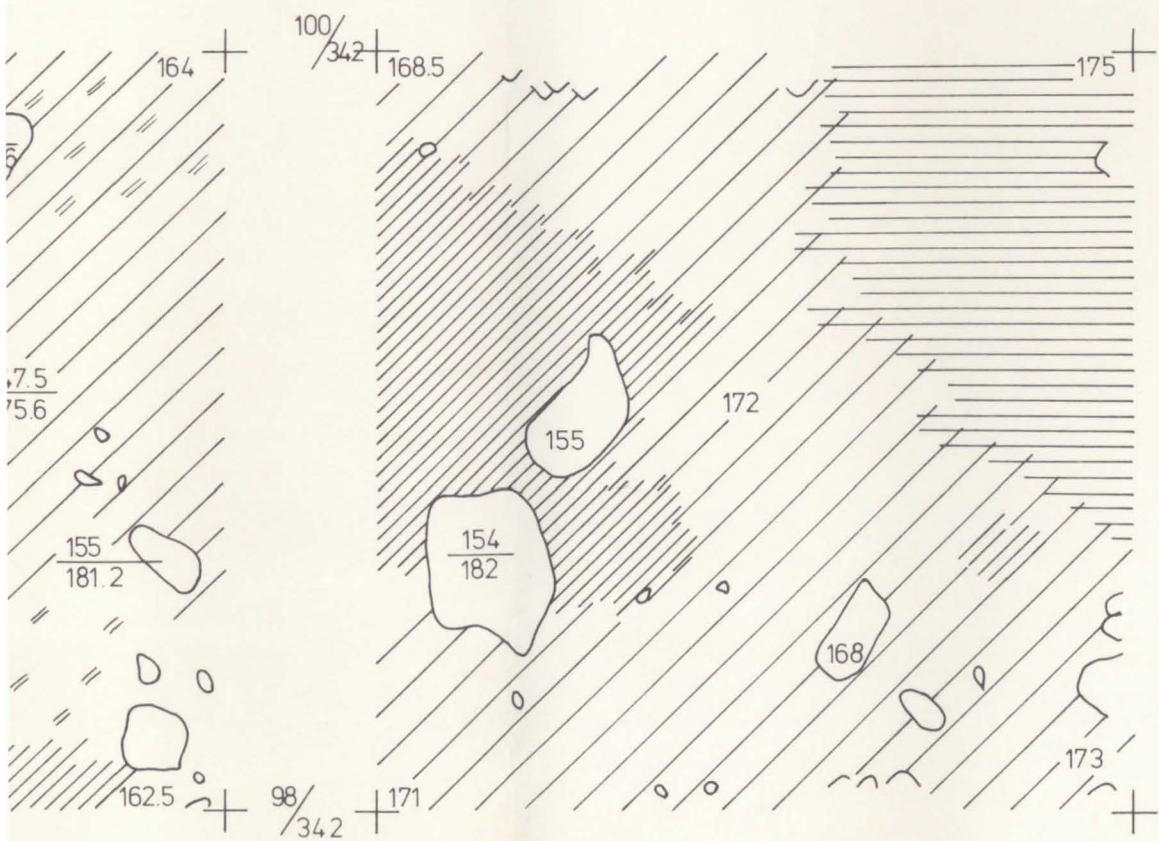
Taso 6

Taso 7

Taso 8

ÄETSA KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 22

Taso 9

Profiilikaistat

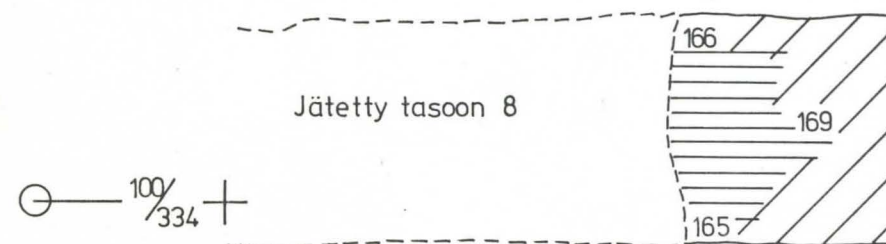
MK 1:20

Koje 92.4

KP 58.67 mpy

Joht. H. Oksala

Piirt. T. Keinänen

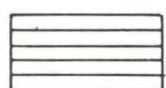
+ paalu

⊕ origo

⊖ sektori

 vaalea kulttuurimaa

 vaalea kulttuurimaa, jonka päällä osittain tummaa kulttuurimaata

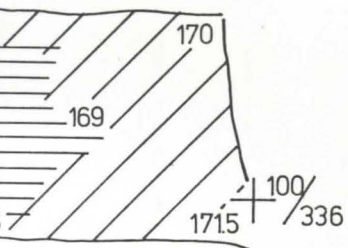
 hieno, puhdas hiekka

0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

102/
338

I

II

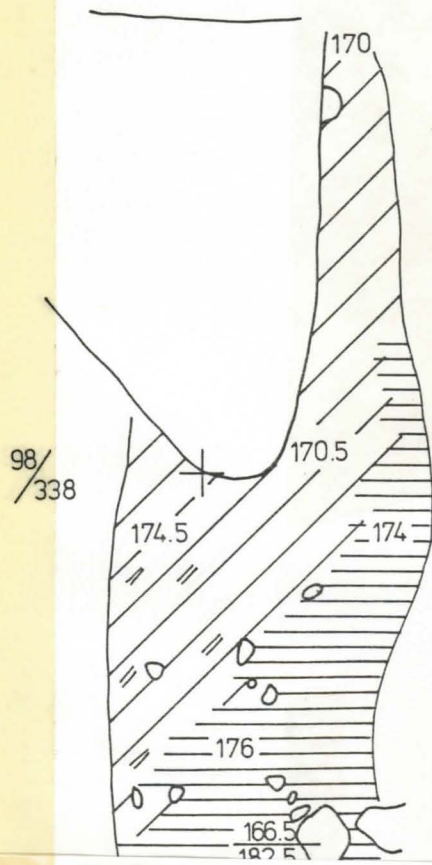
kallio

100/
338

100/
340

IV

III

ÄETSÄ KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI 1985

Kartta 23

Taso 10

Profiilikaistat

MK 1:20

Koje 92.4

KP 58.67 mpy

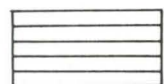
Joht. H. Oksala

Piirt. T. Keinänen

+ paalu

⊕ origo

⊖ — sektori

 hieno, puhdas hiekka

 savi

100/
334 +

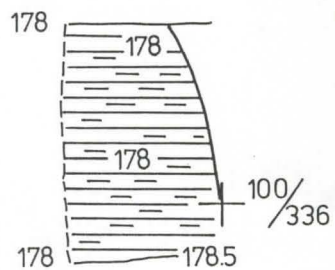
0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

$\frac{102}{338} +$

I

II

kallio

$\frac{100}{338} \oplus$

$+ \frac{100}{340}$

IV

III

$\frac{98}{338} +$

ÄETSÄ 1985
KIIKKA PAPPILA RIIHIMÄKI

H. OKSALA

Kartta 29

Profiilikartta

Länsi-itäsuuntainen profiili
etelästä päin kuvattuna = A

Pohjois-eteläsuuntainen profiili
lännestä päin kuvattuna = B

MK 1:20

Koje 92,4 cm

KP 58,67 m mpy

Piirt. H.Oksala ja T.Keinänen

⊕ origo

○ sektori

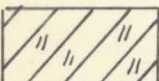
+ paalu

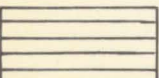
 nokimaa

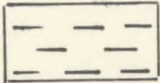
 hyvin tumma, hiilen-
sekainen kulttuurimaa

 tumma kulttuurimaa

 vaalea kulttuurimaa

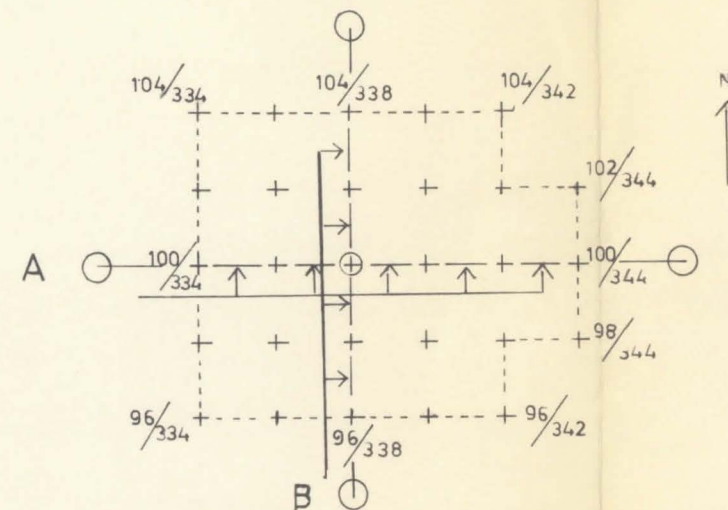
 vaalea kulttuurimaa, jonka päällä
osittain tummaa kulttuurimaata

 hieno, puhdas hiekka

 savi

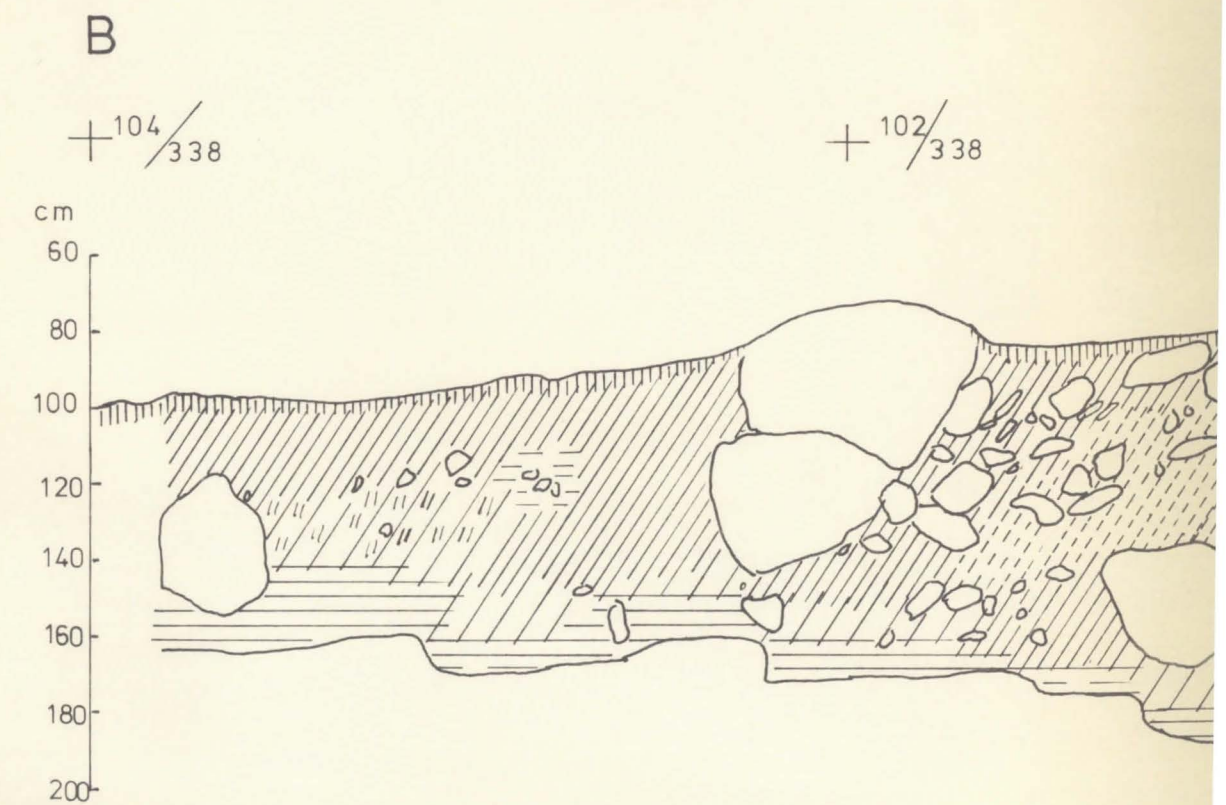
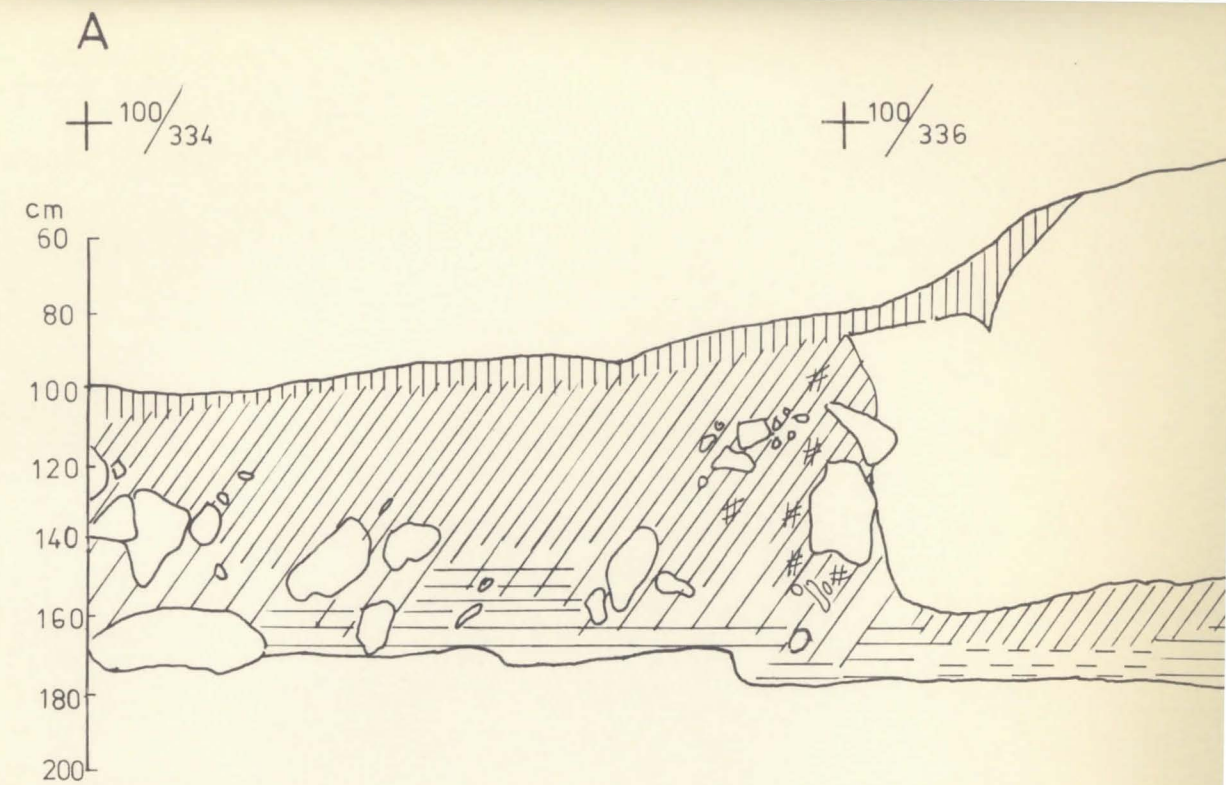
 palanut, punainen hiekka

 turve

1:200

0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 1.2 1.4 1.6 1.8 2 m

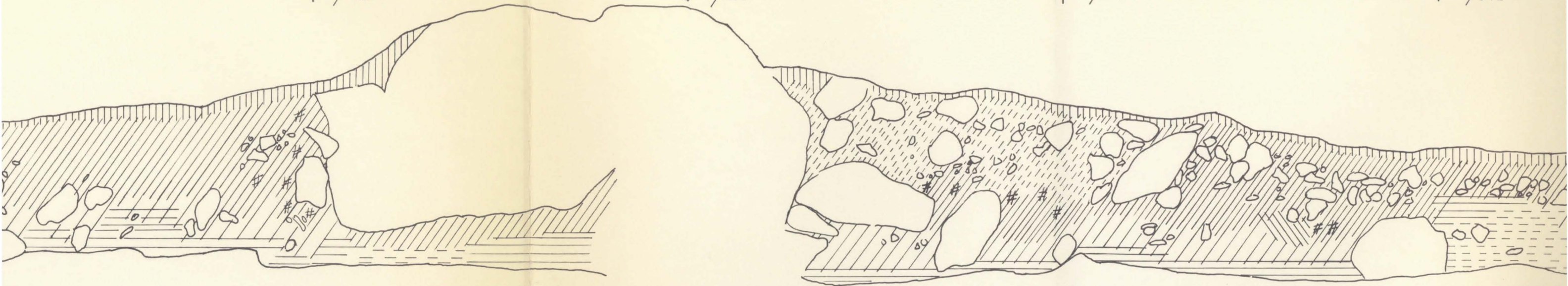

+100/336

⊕100/338

+100/340

+100/342

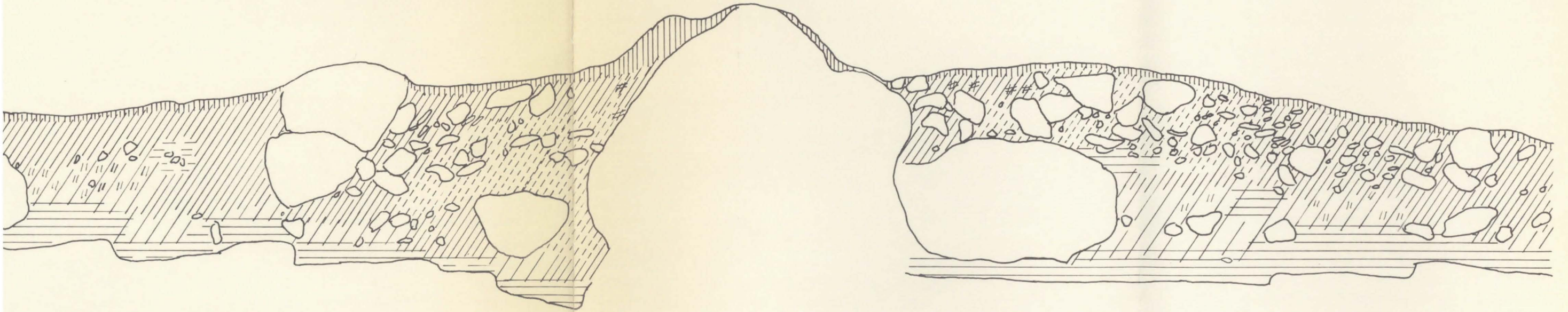

+102/338

⊕100/338

+98/338

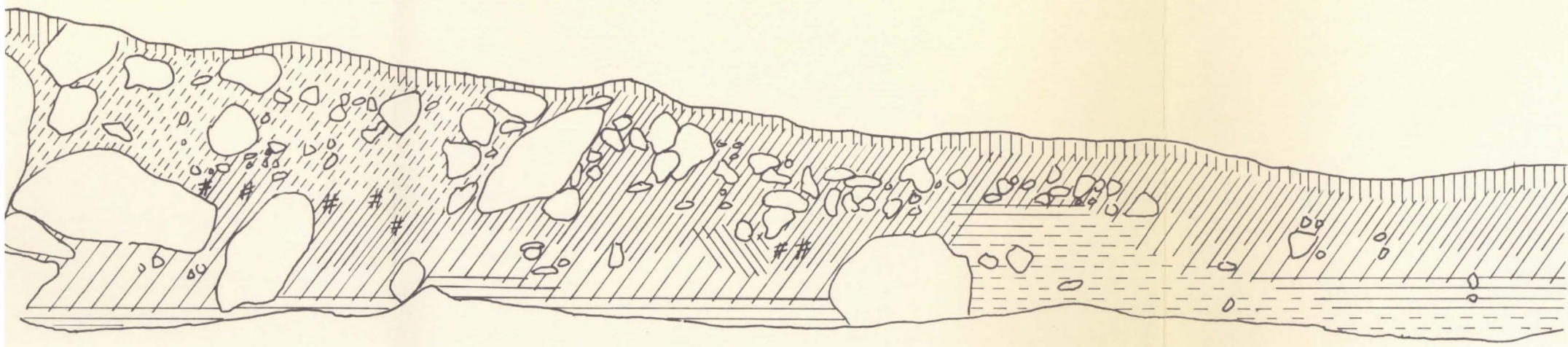
+96/338

+100/340

+100/342

+100/344

+98/338

+96/338

